Detta dokument är endast avsett som dokumentationshjälpmedel och institutionerna ansvarar inte för innehållet

►**B** **EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EG) nr 138/2004**

av den 5 december 2003

om räkenskaper för jordbruket i gemenskapen

(Text av betydelse för EES)

(EUT L 33, 5.2.2004, s. 1)

Ändrad genom:

		Officiella tidningen		
		nr	sida	datum
►**M1**	Kommissionens förordning (EG) nr 306/2005 av den 24 februari 2005	L 52	9	25.2.2005
►**M2**	Kommissionens förordning (EG) nr 909/2006 av den 20 juni 2006	L 168	14	21.6.2006
►**M3**	Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1137/2008 av den 22 oktober 2008	L 311	1	21.11.2008

▼B

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EG) nr 138/2004

av den 5 december 2003

om räkenskaper för jordbruket i gemenskapen

(Text av betydelse för EES)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 285.1 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag,

i enlighet med förfarandet i artikel 251 i fördraget ([1]), och

av följande skäl:

(1) Övervakningen och utvärderingen av den gemensamma jordbrukspolitiken kräver jämförbara, aktuella och tillförlitliga uppgifter om den ekonomiska situationen inom jordbruket, och särskilt om utvecklingen av jordbruksinkomsterna.

(2) Jordbruksräkenskaper är ett grundläggande redskap för att analysera den ekonomiska situationen för jordbruket i ett land under förutsättning att de baseras på enhetliga principer. Jordbruksräkenskaperna är också värdefulla vid beräkningen av nationalräkenskaper.

(3) Räkenskaperna för jordbruket är sammanställda i enlighet med de grundläggande koncepten och reglerna i rådets förordning (EG) nr 2223/96 av den 25 juni 1996 om det europeiska national- och regionalräkenskapssystemet i gemenskapen ([2]).

(4) Rådets förordning (EG) nr 322/97 av den 17 februari 1997 om gemenskapsstatistik ([3]) utgör en referensram för bestämmelserna i denna förordning.

(5) Eftersom målen för den föreslagna åtgärden, nämligen skapandet av gemensamma statistiska standarder som kommer att göra det möjligt att producera harmoniserad statistik, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna, och de därför, på grund av åtgärdens omfattning, bättre kan uppnås på gemenskapsnivå, kan gemenskapen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går denna förordning inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.

(6) De åtgärder som är nödvändiga för att genomföra denna förordning skall vidtas i enlighet med rådets beslut 1999/468/EG av den 28 juni 1999 om de förfaranden som skall tillämpas vid utövandet av kommissionens genomförandebefogenheter ([4]).

(7) Ständiga kommittén för jordbruksstatistik och Kommittén för det statistiska programmet har informerats.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

([1]) Europaparlamentets yttrande av den 3 september 2003 (ännu ej offentliggjort i EUT) och rådets beslut av den 17 november 2003.

([2]) EGT L 310, 30.11.1996, s. 1. Förordningen senast ändrad genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1267/2003 (EUT L 180, 18.7.2003, s. 1).

([3]) EGT L 52, 22.2.1997, s. 1.

([4]) EGT L 184, 17.7.1999, s. 23.

▼B

Artikel 1

Ämne

1. Denna förordning upprättar räkenskaper för jordbruket i gemenskapen (nedan kallade ”EAA”) genom att fastställa följande:

a) En EAA-metod (gemensamma standarder, definitioner, klassifikationer och bokföringsregler), som skall användas för att för gemenskapen sammanställa räkenskaper baserade på en jämförbar grund, samt och för att översända data på det sätt som krävs i artikel 3.

b) Tidsfrister för överföringen av de sammanställda jordbruksräkenskaperna i enlighet med EAA-metoden.

2. Denna förordning skall inte anses vara tvingande för medlemsstaterna när de använder EAA-metoden när de sammanställer jordbruksräkenskaper för eget bruk.

Artikel 2

Metod

1. EAA-metoden som avses i artikel 1.1 a finns i bilaga I.

▼M3

2. Kommissionen ska uppdatera EAA-metoden. Dessa åtgärder, som avser att ändra icke väsentliga delar i denna förordning, ska antas i enlighet med det föreskrivande förfarande med kontroll som avses i artikel 4.2.

▼B

Artikel 3

Överföring till kommissionen

1. Medlemsstaterna skall till kommissionen (Eurostat) överföra de uppgifter som anges i bilaga II inom de tidsfrister som anges för varje tabell.

2. Den första överföringen av uppgifter skall äga rum i november 2003.

▼M3

3. Kommissionen ska uppdatera förteckningen över de variabler och de tidsfrister för överföring av uppgifter som anges i bilaga II. Dessa åtgärder, som avser att ändra icke väsentliga delar i denna förordning, ska antas i enlighet med det föreskrivande förfarande med kontroll som avses i artikel 4.2.

▼B

Artikel 4

Kommittéförfarande

1. Kommissionen skall biträdas av Ständiga kommittén för jordbruksstatistik.

▼M3

2. När det hänvisas till denna punkt ska artikel 5a.1–5a.4 och artikel 7 i beslut 1999/468/EG tillämpas, med beaktande av bestämmelserna i artikel 8 i det beslutet.

———————

▼B

Artikel 5

Slutbestämmelse

Denna förordning träder i kraft den tjugonde dagen efter det att den har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

▼B

BILAGA I

RÄKENSKAPER FÖR JORDBRUKET

(EAA)

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Förord

I. Allmän struktur

A. Inledning

B. Basenheten och branschen jordbruk

1. Basenheten

2. Branschen jordbruk

3. Ej särskiljbara sekndära icke-jordbruksaktiviteter

C. Mätning av produktionen

D. Kontosystem

1. Kontosystemet i ENS 1995

2. Kontosystemet i EAA

E. Uppgiftskällor och beräkningsmetoder för sammanställning av EAA

F. Klassifikationen

1. Allmänt

2. Definition av jordbrukets karakteristiska aktiviteter

3. Definition av jordbrukets karakteristiska enheter

4. Noter gällande vissa positioner

5. Skillnader mellan branschens omfattning i EAA och jordbruk i nationalräkenskaperna

II. Produkttransaktioner

A. Allmänna regler

1. Referensperiod

2. Enheter

3. Bokföringstidpunkt

B. Produktion

1. Produktionsbegreppet i ENS 1995 och EAA – Allmänt

2. Jordbrukets produktion: kvantiteter

3. Produktion från ej särskiljbara sekundära icke-jordbruksaktiviteter

4. Jordbrukets produktion

5. Värdering av produktionen

C. Insatsförbrukning

1. Definition

2. Insatsförbrukningens poster

3. Värdering av insatsförbrukning

D. Bruttoinvestering

1. Fast bruttoinvestering

2. Lagerinvestering

3. Bokföring av djur i form av ”fast bruttoinvestering” eller ”lagerinvestering”

III. Omfördelningstransaktioner och andra flöden

A. Definition

▼B

B. Allmänna regler

1. Referensperioden
2. Enheter
3. Bokföringstidpunkt för omfördelningstransaktioner
4. Allmänna kommentarer till förädlingsvärdet

C. Löner och kollektiva avgifter

D. Skatter på produktion och import

1. Produktskatter
2. Behandling av moms
3. Övriga produktionsskatter

E. Subventioner

1. Produktsubventioner
2. Övriga produktionssubventioner

F. Kapitalinkomst

1. Definition
2. Ränta
3. Arrenden (av mark och av mineralfyndigheter)
4. Kapitalinkomst tillräknad försäkringstagarna (ingår inte i EAA)

G. Kapitaltransfereringar

1. Investeringsbidrag
2. Andra kapitaltransfereringar

H. Kapitalförslitning

IV. Arbetsinsats i jordbruket

V. Indikatorer på jordbrukets inkomst

A. Definition på inkomst och saldoposter

B. Behandling av inkomst från enheter organiserade i företagsform

C. Definition på indikatorer på jordbrukets inkomster

D. Aggregering av inkomstindikatorerna för europeiska unionen

E. Deflatering av inkomstindikatorerna

VI. Värdering av EAA till fasta priser

A. Pris- och volymmått

B. Principer och metoder för att sammanställa EAA i fasta priser

1. Val av indexformler
2. Basår
3. Framläggning av serier utifrån ett referensår
4. Beräkning av förädlingsvärde i fasta priser
5. Uppdelning av skatter och subventioner på produktion i volym- och priskomponenter

▼B

FÖRORD

Revideringen av det europeiska nationalräkenskapssystemet (European System of National Accounts, ENS 1995) 1995 ([1]) samt behovet av anpassning till jordbrukets ekonomiska och strukturella utveckling har lett till en ny grundläggande metod för EAA (Economic Accounts for Agriculture). Vid utarbetandet av förändringarna som gjorts i EAA:s grundläggande metod var man tvungen att tillgodose två till synes oförenliga krav. Å ena sidan måste metoden överensstämma med ENS 1995 för att EAA skulle kunna harmoniseras - såväl inbördes mellan medlemsstaterna som med nationalräkenskapernas centrala struktur - å andra sidan måste lagstiftaren säkerställa att de nödvändiga förändringarna var möjliga att genomföra. Dessa överväganden har präglat arbetet med denna manual. Förutom begrepp, principer och grundläggande regler för sammanställning av EAA redogörs här även för eventuella anpassningar till jordbrukets speciella förhållanden.

I. ALLMÄN STRUKTUR

A. INLEDNING

1.01. För att ett nationalräkenskapssystem skall kunna ligga till grund för analyser, prognoser och politiska åtgärder måste det ge en så systematisk, jämförbar och fullständig bild av den ekonomiska verksamheten som möjligt. Detta innebär att den mängd olika ekonomiska transaktioner och enheter som ingår i systemet skall klassificeras efter allmänna kriterier och redovisas klart och tydligt i ett sammanhängande system av räkenskaper och tabeller.

1.02. Europeiska nationalräkenskapssystemet (ENS), som har utarbetats på grundval av FN:s reviderade System of National Accounts (SNA 93) ([2]), har skapats för att tillgodose EU:s särskilda behov. I ENS fastställs enhetliga begrepp, definitioner, bokföringsregler och nomenklaturer som skall användas av EU:s medlemsstater.

1.03. Ett lands ekonomi motsvarar summan av de aktiviteter som genomförs av ett mycket stort antal enheter. Dessa enheter ägnar sig åt en mängd olika transaktioner gällande produktion, finansiering, försäkring, omfördelning och konsumtion. De enheter och grupper av enheter som behandlas inom ramen för ett nationellt räkenskapssystem måste definieras med hjälp av de ekonomiska modeller som tillämpas i undersökningen. I ENS 1995 använder man sig av tre slags enheter och två olika sätt att dela upp samhällsekonomin.

1.04. För att analysera flöden gällande inkomster, kapital, finansiella transaktioner och tillgångar är det väsentligt att man väljer enheter som gör det möjligt att studera beteendesamband mellan de ekonomiska aktörerna (institutionella enheter). För att analysera produktionsprocessen är det betydelsefullt att enheter väljs som påvisar förhållanden av teknisk-ekonomisk karaktär (lokala verksamhetsenheter och homogena produktionsenheter).

1.05. Detta innebär att ekonomin kan delas upp på två olika sätt:

i) I institutionella sektorer och undersektorer, bestående av grupper av institutionella enheter.

ii) I branscher, bestående av grupper av lokala verksamhetsenheter (bransch) eller homogena produktionsenheter (homogen bransch).

1.06. Eftersom huvudsyftet med EAA är att analysera produktionsprocessen och de primära inkomster som den genererar, har de utarbetats med branschbegreppet som grund.

1.07. EAA utgör satelliträkenskaper som tillför ytterligare information, där de begrepp som används har anpassats till de särskilda förhållandena inom jordbruksbranschen. Även om satelliträkenskapernas struktur till stor del följer nationalräkenskapernas centrala ram, skall de sammanställas enligt egna regler och metoder.

1.08. Det måste göras skillnad mellan inkomster från jordbrukets produktionsprocess och jordbrukshushållens inkomst. Den senare inbegriper, förutom de inkomster som jordbruksaktiviteten genererar, inkomster

([1]) Europeiska gemenskapernas statistikkontor, Europeiska nationalräkenskapssystemet, ENS 1995, Luxemburg 1996.

([2]) System of National Accounts, 1993. Utgiven i samarbete mellan FN, Internationella valutafonden, Europeiska gemenskapernas kommission, OECD och Världsbanken.

▼B

från andra källor (kapitalinkomst, sociala transfereringar etc.) som jordbrukshushållen kan ha. Dessa båda inkomstslag (inkomst som genereras av jordbruksverksamhet respektive jordbrukshushållens inkomst) mäts med två vitt skilda målsättningar, vilket innebär att det krävs två helt olika metoder för att dela upp ekonomin. Den första metoden, som gäller EAA, grundas på produktionsenheter, definierade utifrån bransch, medan den andra metoden grundas på hushåll (dvs. institutionella enheter), där den huvudsakliga inkomstkällan är fristående jordbruksverksamhet ([1]).

B. BASENHETEN OCH BRANSCHEN JORDBRUK

1. **Basenheten**

1.09. För att analysera de flöden som uppkommer under produktionsprocessen och i användningen av varor och tjänster är det nödvändigt att välja enheter som understryker relationer av tekniskt-ekonomiskt slag. Detta krav betyder som regel att institutionella enheter måste delas upp i mindre och mer homogena enheter med avseende på typ av produktion. Lokala verksamhetsenheter avser att uppfylla detta krav såsom en första och verklighetsorienterad ansats (se ENS 1995, 2.105) ([2]).

1.10. Den lokala verksamhetsenheten definieras som den del av en branschenhet som motsvarar en lokal enhet. Branschenheten grupperar alla de delar av en institutionell enhet, i dess egenskap av producent, som bidrar till utförandet av en aktivitet på undergruppsnivå (4 siffror) i NACE Rev.1 (näringsgrensindelning som används som referensindelning, se punkt 1.55.) och som svarar mot en eller flera operationella underindelningar av den institutionella enheten. Den institutionella enhetens informationssystem måste för varje lokal verksamhetsenhet vara kapabelt att uppge eller beräkna åtminstone produktionsvärde, insatsförbrukning, löner och kollektiva avgifter, driftsöverskott liksom sysselsättning och fast bruttoinvestering (se ENS 1995, 2.106.).

1.11. En lokal verksamhetsenhet kan motsvara en institutionell enhet som producent eller vara en del av en institutionell enhet; däremot kan den aldrig tillhöra två olika institutionella enheter. Eftersom de flesta institutionella enheter som producerar varor och tjänster i praktiken ägnar sig åt flera olika aktiviteter samtidigt (en primär aktivitet och en eller flera sekundära aktiviteter), kan de delas upp i samma antal lokala branschenheter. Däremot kan inte hjälpaktiviteterna (inköp, försäljning, marknadsföring, bokföring, transport, lagring, underhåll etc.; se punkt 1.27.) leda till att en lokal verksamhetsenhet bildas.

1.12. I princip skall det registreras lika många lokala verksamhetsenheter som det finns sekundära aktiviteter, men det kan hända att det inte finns tillräckligt med statistiska uppgifter (bokföringsmaterial) för att alla eller delar av en lokal verksamhetsenhets sekundära aktiviteter skall kunna särskiljas från den primära aktiviteten. Detta innebär att en lokal verksamhetsenhet kan utöva en eller flera sekundära aktiviteter parallellt med sin primära aktivitet (se ENS 1995, 2.107.).

1.13. En aktivitet kan sägas äga rum när sådana resurser som utrustning, arbetskraft, tillverkningsteknik, informationsnätverk och produkter kombineras, vilket leder till skapandet av specifika varor och tjänster. En aktivitet karakteriseras av en insats av produkter (varor och tjänster), en produktionsprocess och produktion av produkter (se ENS 1995, 2.103.). Den primära aktiviteten vid en lokal verksamhetsenhet är den aktivitet vars förädlingsvärde överstiger det för varje

([1]) FAO har erkänt att det finns olika analysbehov och rekommenderar därför att man använder sig av tre typer av enheter som basenheter när det gäller de ekonomiska räkenskaperna för livsmedelsproduktion och jordbruk: institutionella enheter (inklusive hushåll), ”establishments” (motsvarande lokala verksamhetsenheter i ENS) samt produkter, i enlighet med rekommendationen i SNA 1993 - (se FAO (1996) System of Economic Accounts for Food and Agriculture, FN, Rom).

([2]) Det bör framhållas att även om ENS i första hand behandlar lokala verksamhetsenheter, så är det den homogena produktionsenheten som lämpar sig bäst för en analys av produktionsprocessen. Denna enhet används för input-output-analys, eftersom den motsvarar exakt en typ av aktivitet. De institutionella enheterna delas upp i samma antal homogena produktionsenheter som det finns aktiviteter (frånsett hjälpaktiviteter). Genom att man grupperar dessa homogena produktionsenheter kan ekonomin delas in i ”rena” (homogena) branscher. Homogena produktionsenheter kan vanligen inte observeras direkt. De homogena branschernas räkenskaper kan därför inte sammanställas genom gruppering av homogena produktionsenheter. I ENS behandlas en metod för att sammanställa dessa räkenskaper. Denna metod innebär att sekundärprodukter och branschernas respektive kostnader allokeras till lämpliga homogena branscher (se ENS, 9.53.-9.61.).

▼B

annan aktivitet som bedrivs inom samma enhet. Klassificeringen av den primära aktiviteten bestäms på grundval av NACE Rev.1, först på den högsta nivån i klassifikationen och därefter på mer detaljerade nivåer (se ENS 1995, 3.10.).

2. **Branschen jordbruk**

1.14. Genom att gruppera alla lokala verksamhetsenheter som ägnar sig åt samma typ av aktivitet får man en bransch. På så sätt kan ekonomin delas upp i olika branscher. Dessa branscher klassificeras efter de grupperade enheternas primära aktivitet. På den mest detaljerade klassifikationsnivån består en bransch av alla lokala verksamhetsenheter som ingår i en enskild undergrupp (4 siffror) enligt NACE Rev.1 och som därför ägnar sig åt samma aktivitet såsom den definieras i NACE Rev.1.

1.15. Även om branschen jordbruk tidigare har definierats som en grupp av homogena produktionsenheter för jordbruk, har man nu valt den lokala verksamhetsenheten som basenhet för beskrivningen i EAA. Detta gjordes av två skäl: dels ansågs det att EAA skulle ge en bättre bild av jordbrukets ekonomiska verklighet om hänsyn togs till vissa sekundära icke-jordbruksaktiviteter som inte kan särskiljas från jordbruksenheternas samlade produktionsaktiviteter, dels skulle detta innebära att EAA alltjämt hölls i överensstämmelse med nationalräkenskapernas centrala struktur. Detta innebär en övergång från ett analytiskt synsätt, baserat på begreppen homogen produktionsenhet och homogen bransch, till ett statistiskt synsätt, grundat på begreppen lokal verksamhetsenhet och bransch.

1.16. Med ej särskiljbara sekundära icke-jordbruksaktiviteter avses aktiviteter vars kostnader inte kan skiljas från den egentliga jordbruksaktiviteten. Det rör sig bl.a. om bearbetning av jordbruksprodukter på gården, skogsbruk, skogsavverkning, turism etc. Detta innebär alltså att jordbrukets produktion härrör från två typer av aktiviteter:

i) Jordbruksaktiviteter (primära eller sekundära) som utförs av jordbruksenheter.

ii) Sekundära icke-jordbruksaktiviteter som utförs av jordbruksenheter.

1.17. Jordbruksföretaget är den enhet som för närvarande används vid statistiska undersökningar av jordbruket (skattningar, undersökningar gällande jordbruksföretagens struktur) och det är också den lokala verksamhetsenhet som lämpar sig bäst för jordbruket (även om denna också bör inbegripa en del andra enheter som vin- eller olivodlingskooperativ, enheter som utför entreprenadarbeten etc.). Det bör ändå framhållas att den mängd olika jordbruksaktiviteter som kan utföras på jordbruksföretag gör dessa till en särskild kategori av lokala verksamhetsenheter. En strikt tillämpning av ENS-regeln om enheter och deras gruppering skulle nämligen leda till att jordbruksföretaget delades upp i flera olika lokala verksamhetsenheter i de fall då samma företag utför flera aktiviteter på undergruppsnivå - 4 siffror - i NACE Rev.1. Att man använder jordbruksföretaget som den lokala verksamhetsenheten för jordbruket, både inom nationalräkenskaperna och EAA, grundas på ett statistiskt synsätt.

1.18. Jordbrukets konton är därför nästan identiska med jordbruksföretagens konton (produktionskontot samt kontot för inkomstbildning). För att undanröja eventuella missförstånd bör det framhållas att jordbrukets konton inte kan likställas med kontona för de företag där jordbruk är den primära aktiviteten. För det första omfattar de inte alla dessa företags icke-jordbruksaktiviteter (aktiviteter som kan särskiljas från jordbruksaktiviteter har inte medräknats). För det andra omfattar de även jordbruksaktiviteter som utförs av företag vars primära aktivitet är något annat än jordbruk. Att jordbruksföretaget används som basenhet för EAA ändrar därför inte det faktum att jordbruksräkenskaperna är räkenskaper för branschen jordbruk.

1.19. Eftersom en bransch består av en grupp enheter som ägnar sig åt samma, eller liknande, slag av aktivitet, är EAA:s definition av branschen jordbruk ett resultat av de aktiviteter och enheter som har fastslagits vara karakteristiska för denna bransch. Valet av aktiviteter och enheter som är karakteristiska för jordbruket kan leda till vissa skillnader mellan EAA:s och nationalräkenskapernas jordbrukskonton (se punkt 1.93.).

▼B

1.20. 1.20. Med branschen jordbruk avses den grupp av alla lokala verksamhetsenheter som utövar följande ekonomiska aktiviteter (se punkterna 1.60.-1.66. för en mer ingående definition av branschen jordbruk):

— Växtodling (inkl. framställning av vin och olivolja från druvor och oliver ur egen odling).

— Djurskötsel.

— Växtodling i kombination med djurskötsel.

— Service till jordbruk.

— Jakt och viltvård samt service i anslutning härtill.

1.21. Vid sidan av jordbruksföretagen kan följande enheter anses vara karakteristiska för jordbruket: producentgrupper (t.ex. kooperativ) som framställer vin och olivolja samt specialiserade enheter som tillhandahåller maskiner, materiel och personal för entreprenadarbeten inom jordbruket.

1.22. Specialiserade enheter som tillhandahåller maskiner, materiel och personal för entreprenadarbeten inom jordbruksproduktionen (det kan röra sig om affärsdrivande företag som åtar sig entreprenadarbeten eller jordbruksföretag som utför tjänster på samma sätt som entreprenörer) anses ingå i jordbruket. En snävare tolkning är att dessa enheter skall uppfylla följande kriterier för att räknas till jordbruket: de skall utföra arbeten som a) ingår i jordbrukets produktionsprocess, b) är kopplade till produktionen av jordbruksprodukter, c) vanligtvis utförs av jordbruksföretag och d) i realiteten helt och hållet utförs av de specialiserade enheter som tillhandahåller maskiner, materiel och personal.

1.23. Om det ovannämnda arbetet inte genomgående utförs av specialiserade enheter (t.ex. om jordbruksföretaget hyr maskiner, men använder egen arbetskraft), skall denna aktivitet redovisas under huvudgrupp 71 i NACE Rev.1 (”Uthyrning av fordon och maskiner utan bemanning samt av hushållsartiklar och varor för personligt bruk”). I så fall skall de belopp som jordbruksföretagen betalat till dessa entreprenadföretag bokföras som ”Andra varor och tjänster” under rubriken ”Insatsförbrukning” (se punkt 2.108.).

1.24. Eftersom syftet med EAA är att mäta, beskriva och analysera den inkomstbildning som uppstår genom ekonomisk aktivitet gällande jordbruk (vilket i EU:s medlemsstater nästan uteslutande är en marknadsinriktad aktivitet) har man beslutat att inte inbegripa enheter där jordbruket endast är en fritidssysselsättning. Däremot ingår enheter som sysslar med självhushållsjordbruk i EAA. Det skall noteras att jordbruksföretags produktion för egen slutlig konsumtion måste redovisas i EAA.

3. **Ej särskiljbara sekundära icke-jordbruksaktiviteter**

1.25. I och med att den lokala verksamhetsenheten används som basenhet för jordbruket leder detta till att även sekundära icke-jordbruksaktiviteter bokförs i de fall då dessa inte kan särskiljas från den primära jordbruksaktiviteten.

1.26. Ej särskiljbara sekundära icke-jordbruksaktiviteter som utövas av lokala verksamhetsenheter inom jordbruket definieras som aktiviteter med nära koppling till jordbruksproduktionen, för vilka uppgifter om produktion, insatsförbrukning, löner och kollektiva avgifter, antal anställda samt fasta bruttoinvesteringar inte kan särskiljas från den primära jordbruksaktiviteten under den statistiska observationsperioden.

1.27. Sekundära icke-jordbruksaktiviteter utmärks av följande huvuddrag:

— Produktionen från dessa ej särskiljbara aktiviteter måste vara avsedd för försäljning eller byteshandel (under bokföringsperioden eller också senare efter lagring), för producentens egen slutliga användning eller för in natura-betalning (omfattar även naturalön till anställda).

— Det får inte röra sig om hjälpaktiviteter. Med hjälpaktivitet avses en stödaktivitet som utförs inom företaget för att skapa de nödvändiga förutsättningarna för att utföra de primära eller sekundära aktiviteterna (t.ex. försäljning, marknadsföring, lagring, transport för egen räkning etc.) (se ENS 1995, 3.12. och 3.13., samt

▼B

SNA 93, 5.9-5.16.). Hjälpaktiviteter karakteriseras av att de skapar produkter som vanligen återfinns som insats i nästan alla slag av producerande verksamhet.

— Enligt vedertaget bruk får de inte omfatta aktiviteter som gäller fast bruttoinvestering i icke-jordbruksprodukter (som byggnader eller maskiner) för egen räkning. Produktion för egen slutlig konsumtion anses vara en avgränsad aktivitet och skall bokföras som produktion från en viss lokal verksamhetsenhet. Bostadstjänster som erbjuds anställda som naturalön skall redovisas på liknande sätt (dessa bokförs som naturalön på kontot för inkomstbildning).

— Aktiviteterna måste vara karakteristiska för jordbruksföretag, vilket innebär att dess ekonomiska betydelse skall vara signifikant för ett betydande antal företag.

— ”Jordbruksverksamhet som utförs mot lön eller inom ramen för ett kontrakt” anses inte vara någon icke-jordbruksaktivitet, eftersom det är en aktivitet som är karakteristisk för jordbruket (jordbrukstjänster).

1.28. Endast den del av en viss sekundär icke-jordbruksaktivitet som inte kan särskiljas skall bokföras. Detta innebär att samma icke-jordbruksaktivitet skall räknas till jordbruket om den inte kan särskiljas från den primära jordbruksaktivitet som utövas av en lokal verksamhetsenhet inom jordbruket, men däremot utelämnas om den kan särskiljas från den primära jordbruksaktiviteten. De sekundära aktiviteterna ger i så fall upphov till en lokal verksamhetsenhet utanför jordbruket. Bestämningskriteriet för ej särskiljbara sekundära icke-jordbruksaktiviteter är i allmänhet inte produktens egenskaper, utan snarare aktiviteten i sig ([1]). Turisttjänster som tillhandahålls av jordbruksföretag skall t.ex. endast bokföras när de inte kan särskiljas från själva jordbruksaktiviteten. Detta kommer antagligen inte längre att vara fallet när tjänsterna ökar i betydelse. Vilka icke-jordbruksprodukter som skall bokföras under jordbrukets produktion kan i stället variera beroende på ”tid och rum”.

1.29. Ej särskiljbara sekundära icke-jordbruksaktiviteter kan delas upp i två huvudkategorier:

— Aktiviteter som utgör en förlängning av själva jordbruksaktiviteten där man också använder sig av jordbruksprodukter. Sådana aktiviteter förekommer i de flesta av EU:s medlemsstater. En typisk aktivitet i denna grupp är bearbetning av jordbruksprodukter:

Bearbetning av jordbruksprodukter

— bearbetning av mjölk till smör, grädde, ost, yoghurt och andra mjölkprodukter

— bearbetning av frukt och grönsaker till juice, konserver, marmelad, alkoholhaltiga drycker och andra produkter

— bearbetning av druvor, druvmust och vin till alkoholhaltiga produkter (mousserande vin som champagne, alkoholhaltiga drycker som konjak etc.)

— spinning/flätning av vegetabiliska material/textilfibrer/ull

— bearbetning av kött till paté, gåsleverpastej och andra beredda köttvaror

— bearbetning av andra jordbruksprodukter

Sortering och paketering av jordbruksprodukter, t.ex. ägg och potatis

([1]) Vissa sekundära aktiviteter anses alltid kunna avgränsas från själva jordbruksaktiviteten, t.ex. fastighetsförmedling.

▼B

— Aktiviteter där man använder sig av jordbruksföretaget och dess produktionsmedel (utrustning, anläggningar, byggnader, arbetskraft). Dessa aktiviteter omfattar bl.a. följande:

  — Landsbygdsturism - camping, restaurang-, hotell- och annan logiverksamhet etc.

  — Gårdsbutiker - detaljhandel med produkter som inte härrör från jordbruksföretaget. Direktförsäljning av obehandlade eller bearbetade jordbruksprodukter bokförs under produktionen av dessa produkter.

  — Sport och fritidsverksamhet på landet - marken utnyttjas för en viss verksamhet som golf, ridning, jakt, fiske etc.

  — Tjänster för tredje mans räkning - t.ex. uthyrning och reparation av jordbruksmaskiner samt bevattningsprojekt, jordbruksrådgivning, lagring av produkter, underhåll av ekonomibyggnader, handelstjänster gällande jordbruksprodukter, transport av jordbruksprodukter etc. Dessa tjänster skall endast bokföras som sekundära aktiviteter om de utförs för tredje mans räkning. Om de utförs för egen räkning, räknas de som hjälpaktiviteter, vilket inte bokförs i räkenskaperna (se punkt 1.27.).

  — Landskapsvård - klippning av gräs och häckar, snöröjning samt anläggning, plantering och underhåll av grönytor etc.

  — Fiskodling.

  — Övriga aktiviteter där jordbrukets mark och produktionsmedel används.

1.30. Listan över sekundära icke-jordbruksaktiviteter (se punkt 1.29.) är emellertid endast avsedd som vägledning och kan inte tillämpas i alla länder. Varje land skall i stället ställa samman en egen lista över ej särskiljbara sekundära icke-jordbruksaktiviteter på grundval av jordbrukets särdrag i det egna landet. Denna lista skall utarbetas i samarbete med de myndigheter som ansvarar för nationalräkenskaperna för att säkerställa att EAA överensstämmer med de konton för jordbruket och icke-jordbruksaktiviteter som har ställts samman för nationalräkenskaperna (så att ingen aktivitet utelämnas eller redovisas dubbelt).

1.31. De sekundära jordbruksaktiviteter som utförs av icke-jordbruksenheter kan anses vara av marginell betydelse och värderas enligt vedertaget bruk som noll. I själva verket förutsätter man att uppgifterna gällande jordbruksproduktion som utförs av en icke-jordbruksenhet alltid kan särskiljas, p.g.a. jordbruksprodukternas respektive produktionsmedlens egenart samt de uppgiftskällor och metoder som används för att utarbeta den slutliga EAA (se kapitel I, avsnitt E samt kapitel II, avsnitt B och C). För att EAA skall kunna baseras på branschbegreppet måste produktionen av alla jordbruksprodukter mätas, med undantag av de produkter som är ett resultat av sekundär aktivitet som utförs av lokala verksamhetsenheter utanför jordbruket. Eftersom dessa enligt vedertaget bruk värderas som noll bokförs hela jordbruksproduktionen (med undantag av produktion från enheter där jordbruket endast är en fritidssysselsättning, se punkt 1.24.).

1.32. Icke-jordbruksvaror och -tjänster som tillhandahålls av jordbruksföretag skall endast bokföras i EAA om de är ett resultat av en ej särskiljbar sekundär aktivitet. Om enheter exempelvis omfattar flera vertikalt integrerade produktionsprocesser (t.ex. företag som slaktar, bereder och vakuumförpackar fjäderfä, företag som sorterar, tvättar och paketerar potatis eller andra grönsaker, företag som sorterar, behandlar och säljer utsäde; kooperativ som erbjuder lagringsutrymme och försäljningsassistans etc.), omfattar jordbruk endast den del av verksamheten som rör jordbruksproduktion, i enlighet med definitionen under punkterna 1.62. och 1.63., samt ej särskiljbara sekundära icke-jordbruksaktiviteter.

C. MÄTNING AV PRODUKTIONEN

1.33. Med branschens produktion avses enligt ENS 1995 det samlade värdet av alla produkter som producerats av branschens samtliga enheter under den aktuella räkenskapsperioden, med undantag av de varor

▼B

och tjänster som produceras och förbrukas av samma enhet under denna räkenskapsperiod. Mätningen av jordbruksproduktionen baseras ([1]) på denna ENS-regel, med en viss justering eftersom en del av jordbruksproduktionen förbrukas inom jordbruksenheterna (se punkterna 2.032.-2.036.). I EAA utgör därför jordbruksproduktionen summan av produktionen från branschens samtliga enheter (med undantag av den produktion som förbrukas inom samma enhet), plus den produktion som används som insatsförbrukning av samma enhet, under förutsättning att denna produktion gäller två olika basverksamheter (t. ex. vegetabiliska produkter som är avsedda som djurfoder) och att den uppfyller vissa kriterier (enligt definitionen under 2.055.).

1.34. ENS-regeln har anpassats p.g.a. jordbrukets egenart:

— Den andel av produktionen som används som insatsförbrukning av samma enhet är större i jordbruket än i andra ekonomiska sektorer.

— Jordbruksföretaget omfattar en rad olika jordbruksaktiviteter som är nära kopplade till varandra (en aktivitet kan vara en förutsättning för eller en förlängning av en annan aktivitet, t.ex. produktion av spannmål och djurfoder som är avsedda att användas vid djuruppfödning, men det finns också en nära koppling när det gäller användningen av produktionsfaktorer som utrustning och maskiner). Utan att på något sätt ifrågasätta jordbruksföretagets ställning som lokal verksamhetsenhet kan man konstatera att dess heterogena sammansättning i hög grad gör det till ett särfall jämfört med ekonomins övriga lokala verksamhetsenheter (se punkt 1.17.). Syftet med att dela upp ekonomin i olika branscher är bl.a. att räkenskaperna skall ge en bild av flödena inom produktionsprocessen: skapande, transformation, handelsutbyte och transfereringar av ekonomiska värden. Att mäta endast den produktion som ”lämnar” företaget skulle aldrig ha gett någon rättvisande bild av de olika aktiviteter som utförs av ett jordbruksföretag.

1.35. Denna anpassning av ENS-regeln innebär att vissa produkter måste särbehandlas. Det gäller t.ex. jordbruksprodukter som är avsedda att användas som djurfoder på jordbruksföretaget, druvor och oliver avsedda för produktion av vin respektive olivolja samt jordbruksprodukter som används som insatsförbrukning i samband med ej särskiljbara sekundära icke-jordbruksaktiviteter.

1.36. Särbehandling krävs också när det gäller jordbruksföretagens inbördes handel med levande djur samt import av levande djur, eftersom de betraktas som varor i arbete. Detta behandlas mer utförligt i kapitel II.

D. KONTOSYSTEM

1. **Kontosystemet i ENS 1995**

1.37. EAA är uppbyggd kring ett system av sammanhängande konton. I ENS 1995 omfattas det fullständiga kontosystemet av löpande konton, kapitalbildningskonton och balansräkningar. Med hjälp av dessa olika konton är det möjligt att bokföra transaktioner och andra flöden gällande vissa aspekter av det ekonomiska kretsloppet (t.ex. produktion) i ett ordnat system. Dessa transaktioner sträcker sig från inkomstbildning, via kapitalbildning i form av tillgångar, till fördelning och omfördelning. De resulterande saldoposterna kan sedan användas som aggregat för att mäta den ekonomiska verksamheten.

1.38. Löpande konton behandlar bildande, fördelning och omfördelning av inkomsterna och hur dessa används i form av slutlig konsumtion. Vidare gör de det möjligt att beräkna sparandet, vilket är en viktig faktor vid kapitalbildningen. Kapitalbildningskonton analyserar de olika komponenterna i förändringarna av tillgångar och skulder hos olika enheter och gör det möjligt att beräkna förändringar i nettoför-

([1]) Mätningen av produktionen grundades tidigare på begreppet ”det nationella jordbruksföretaget”, ett enda fiktivt jordbruksföretag som utgjorde den samlade jordbruksproduktionen i en nationell ekonomi, där produktionen från branschen jordbruk utgör summan av alla produkter som lämnar det nationella jordbruksföretaget. Detta begrepp övergavs senare för att man ville förbättra i) den ekonomiska analysen av jordbrukets räkenskaper (tekniska koefficienter och förädlingsvärde), ii) samstämmigheten mellan produktionskontot samt kontot för inkomstbildning, iii) möjligheterna att jämföra tekniska koefficienter och förädlingsvärde när det gäller olika undersektorer och medlemsstater, samt iv) samstämmigheten med ENS och dess principer.

▼B

mögenhet (skillnaden mellan tillgångar och skulder). Balansräkningar visar totala tillgångar och skulder hos de olika enheterna vid början och slutet av bokföringsperioden, tillsammans med deras nettoförmögenhet. Flödena för varje tillgångs- eller skuldpost som har redovisats i kapitalbildningskontona uppträder igen i förändringarna i balansräkningskontona (se ENS 1995, 8.04.).

1.39. Detta fullständiga system av konton gäller endast för institutionella enheter, sektorer och undersektorer. Enligt ENS 1995 är det inte någon mening med att ställa samman en fullständig uppsättning konton för en lokal verksamhetsenhet eller bransch, eftersom en sådan enhet vanligtvis inte kan äga varor eller tillgångar för egen del eller ha kapacitet att göra in- eller utbetalningar.

2. **Kontosystemet i EAA**

1.40. Eftersom EAA har baserats på branschbegreppet, bör kontosystemet i ENS 1995 begränsas till att omfatta de löpande kontonas båda första konton:

— Produktionskontot.

— Kontot för inkomstbildning.

Saldoposter är här förädlingsvärde respektive driftsöverskott (se tabellerna 1 och 2).

1.41. Med tanke på jordbrukets egenart anses det ändå vara möjligt att ställa upp andra konton - åtminstone delvis - om flödena gällande denna bransch entydigt kan föras till dem. Det rör sig om följande konton (se tabellerna 3 och 4):

— Kontot för företagsinkomst (ett av de löpande kontona).

— Kapitalkontot (ett av kapitalbildningskontona).

1.42. För närvarande överväger man om kontosystemet eventuellt skall utvidgas till att omfatta vissa poster (flöden) i kontot ”andra förändringar i tillgångarna” under kapitalbildningskontona (dvs. vissa poster i kontot ”andra volymförändringar i tillgångarna” och omvärderingskontot) samt balansräkningarna.

1.43. På grundval av tabeller och kontostruktur i ENS 1995 kan kontosystemet i EAA beskrivas enligt tabellerna 1-4.

A. **Löpande konton**

Tabell 1: Produktionskonto

Användning			*Tillgång*		
P.2	Insatsförbrukning	50	P.1	Produktion	100
B.1b	**Förädlingsvärde brutto**	50			
K.1	Kapitalförslitning	10			
B.1n	**Förädlingsvärde netto**	40			

Tabell 2: Konto för inkomstbildning

Användning			*Tillgång*		
D.1	Löner och kollektiva avgifter	10	B.1n	Förädlingsvärde netto	40
D.29.	Övriga produktionsskatter	5			
D.39.	Övriga produktionssubventioner	-10			
B.2n/B.3n	**Driftsöverskott netto/-sammansatt förvärvsinkomst netto**	35			

▼B

Tabell 3: Konto för företagsinkomst

Användning			*Tillgång*		
D.4	Kapitalinkomst	10	B.2n B.3n	Driftsöverskott netto/sammansatt förvärvsinkomst netto	35
D.41.	Ränta	5			
D.45.	Arrenden	5	D.4	Kapitalinkomst	1
			D.41.	Ränta	1
			D.42.	*Inkomst från bolag*	
			D.43.	*Återinvesterade vinstmedel från direkta investeringar i utlandet*	
			D.44.	*Kapitalinkomst tillräknad försäkringstagarna*	
			D.45.	*Markarrenden och arrenden av mineraltillgångar*	
B.4n	**Företagsinkomst netto**	26			

B. **Kapitalbildningskonton**

Tabell 4: Kapitalkonto

Förändringar i tillgångar			*Förändringar i skulder och nettoförmögenhet*		
B.10.1	*Förändringar i nettoförmögenhet genom sparande och kapitaltransfereringar*		B.8n	*Sparande netto*	
			D.9	Mottagna kapitaltransfereringar	10
			D.92	Investeringsbidrag	5
			D.99	Andra kapitaltransfereringar	5
			D.9	*Betalade kapitaltransfereringar*	
			D.91	*Kapitalskatter*	
			D.99	*Andra kapitaltransfereringar*	
P.51	Fast bruttoinvestering	100	B.10.1	*Förändringar i nettoförmögenhet genom sparande och kapitaltransfereringar*	
P.511	Anskaffning minus avyttring av materiella fasta tillgångar	85			
P.511a	Fast bruttoinvestering i planteringar	10			
P.511b	Fast bruttoinvestering i djurbesättningar	15			

▼B

Förändringar i tillgångar			*Förändringar i skulder och nettoförmögenhet*
P.511c	Fast bruttoinvestering i maskiner och inventarier	20	
P.511d	Fast bruttoinvestering i transportmedel	20	
P.511e	Fast bruttoinvestering i ekonomibyggnader	20	
P.511f	Fast bruttoinvestering i andra anläggningar, med undantag av markförbättringar (andra byggnader, anläggningar etc.)		
P.512	Anskaffning minus avyttring av immateriella fasta tillgångar (datorprogramvara etc.)	10	
P.513	Ökning av värdet av icke-finansiella icke-producerade tillgångar	5	
P.513a	Markförbättringar	4	
P.513b	Kostnader i samband med förvärv av äganderätt till mark och patent (produktionsrättigheter)	1	
K.1	Kapitalförslitning	10	
P.52	Förändringar i lagerinvestering	5	
P.53	*Anskaffning minus avyttring av värdeföremål*		
K.2	*Anskaffning minus avyttring av icke-finansiella icke-producerade tillgångar*		
K.21	*Anskaffning minus avyttring av mark och andra materiella icke-producerade tillgångar*		
K.22	*Anskaffning minus avyttring av immateriella icke-producerade tillgångar (produktionsrättigheter etc.)*		
B.9	*Finansiellt sparande (+)/nettoupplåning (-)*		

1.44. De transaktioner och stockar som anges med *kursiv stil* i tabellerna 3 och 4 är poster som

— inte är relevanta för EAA eftersom man använder sig av branschbegreppet och ett ofullständigt kontosystem. Det rör sig om följande poster: D.42. Inkomst från bolag, D.43. Återinvesterade vinstmedel från direkta investeringar i utlandet, D.44. Kapitalinkomst tillräknad försäkringstagarna och D.45. Arrenden på tillgångssidan i tabell 3 samt posterna B.8n Sparande netto, B.10.1.

▼B

Förändringar i nettoförmögenhet genom sparande och kapitaltransfereringar och B.9 Finansiellt sparande (+)/nettoupplåning(-) i tabell 4,

— inte bokförs eftersom det saknas tillförlitliga uppgifter eller uppgifterna för närvarande endast är av begränsat intresse för EAA. Det rör sig om följande poster: D.9 Betalade kapitaltransfereringar, D.91. Kapitalskatter och D.99. Andra kapitaltransfereringar, P.53. Anskaffning minus avyttring av värdeföremål, K.2 Anskaffning minus avyttring av icke-finansiella icke-producerade tillgångar, K.21. Anskaffning minus avyttring av mark och andra materiella icke-producerade tillgångar och K.22. Anskaffning minus avyttring av immateriella icke-producerade tillgångar. Vissa av dessa (t.ex. D.91., K.2, K.21. och K.22.) kan i framtiden komma att bokföras i EAA.

1.45. Produktionskontot visar de transaktioner som hänför sig till den egentliga produktionsprocessen. Tillgångssidan innefattar produktion och användningssidan insatsförbrukning. Förädlingsvärdet, dvs. saldoposten, kan beräknas före eller efter kapitalförslitning (brutto eller netto). Då produktionen värderas till baspriser och insatsförbrukningen till mottagarpriser, kommer förädlingsvärdet att exkludera produktskatter och inkludera produktsubventioner.

1.46. Kontot för inkomstbildning rör inkomstbildning som är ett direkt resultat av produktionsprocessen och fördelning av dessa inkomster mellan produktionsfaktorn ”arbete” och den offentliga sektorn (via skatter och subventioner). Driftsöverskottet, dvs. saldoposten, motsvarar den inkomst som enheterna erhåller från egen användning av produktionsutrustningen. När det gäller enskilt ägda företag i hushållssektorn, kommer saldoposten i inkomstbildningskontot att implicit innehålla ett element som motsvarar ersättning för arbete som utförs av ägaren eller av hans familjemedlemmar och som inte går att räkna separat från hans vinst som företagare. Detta kallas sammansatt förvärvsinkomst (se ENS 1995, 8.19.).

1.47. Syftet med kontot för företagsinkomst är att bestämma en inkomst som motsvarar begreppet rörelseöverskott före utdelning och inkomstskatt, som vanligen används i affärsbokföring.

1.48. Kapitalkontot gör det möjligt att bestämma i vilken omfattning anskaffning minus avyttring av icke-finansiella tillgångar har finansierats av sparande och av kapitaltransfereringar. Det visar finansiellt sparande eller nettoupplåning. För jordbruket går det inte att ställa upp något fullständigt kapitalkonto, för även om vissa flöden entydigt kan hänföras till denna bransch, finns det andra poster (t.ex. nettosparande, saldoposten i systemet av löpande konton) som inte kan beräknas för branschen. Dock kan man genom att bokföra största möjliga andel av förändringarna i värdet av branschens icke-finansiella tillgångar (till följd av anskaffning, avyttring och kapitalförslitning) och de kapitaltransfereringar som mottagits av branschen, ändå få värdefull information om dess ekonomiska läge och tillgångar (samt information om den inkomstbildning som genereras genom produktionsprocessen).

E. UPPGIFTSKÄLLOR OCH BERÄKNINGSMETODER FÖR SAMMANSTÄLLNING AV EAA

1.49. Ett av huvuddragen i EAA är att man använder sig av formeln ”kvantitet x pris” för att värdera produktionen av de flesta produkter. Detta tillvägagångssätt har till stor del valts eftersom det är svårt att ställa samman jordbruksräkenskaper på ett stickprovsunderlag av företagsbokföring.

1.50. Värderingen av vegetabilieproduktionen grundas vanligtvis antingen på tillgångar, dvs. genom en skattning av producerade (skördade) kvantiteter på grundval av en skattning av odlingsareal respektive avkastning, eller också på användning, genom en skattning av de inköp som har gjorts av andra branscher som förbrukar jordbruksprodukter, export minus import. Till denna senare skattning skall läggas vissa kvantiteter som förbrukas inom jordbruket, producenternas lagerinvestering samt användning för egen räkning (till stor del egen slutlig konsumtion). Den senare metoden kan visa sig vara lämplig när köparna till dessa jordbruksprodukter är lättidentifierade och de fyra andra posterna på användningssidan begränsade (t.ex. produkter som måste genomgå en första bearbetning innan de kan användas, såsom sockerbetor, tobak etc.). För att kontrollera uppgifternas konsistens och

▼B

tillförlitlighet är det emellertid nödvändigt att göra en fysisk balansräkning.

1.51. De viktigaste uppgiftskällorna för värderingen av animalieproduktionen är statistik över slakt, export/import av levande djur samt djurbesättningar. Produktionen av animaliska produkter (huvudsakligen mjölk) beräknas vanligen på grundval av försäljningen till avnämarbranscherna (mejerier, förpackningsföretag), eftersom dessa produkter vanligtvis har mycket specifika användningsområden.

1.52. I kapitel II behandlas beräkningsmetoderna mer ingående.

1.53. De flesta varor som används som insats i produktionen kan i regel endast användas inom jordbruket (utsäde och förökningsmaterial, gödnings- och bekämpningsmedel etc.). I sådana fall beräknas jordbrukets inköp på grundval av försäljningen i de branscher som levererar sådana varor som används som insats (med beaktande av utrikeshandeln).

1.54. Denna regel innebär emellertid vissa risker. Producenternas försäljning av sådana varor som huvudsakligen används som insats i jordbruket behöver inte nödvändigtvis motsvara jordbrukets inköp, eftersom gödningsmedel, bekämpningsmedel etc. också kan köpas för andra syften (handelsenheters lager, förbrukning genom andra enheter som allmänna parker, hushåll etc.).

F. KLASSIFIKATIONEN

1. **Allmänt**

1.55. Eftersom EAA är helt integrerad i Europeiska nationalräkenskapssystemet används Eurostats statistiska näringsgrensindelning, NACE Rev.1, för sammanställningen av dessa räkenskaper. NACE Rev.1 är en näringsgrensindelning i fyra nivåer som utarbetades 1990. Det rör sig i själva verket om en reviderad version av NACE (Nomenclature générale des activités économiques dans les Communautés européennes, på svenska allmän näringsgrensindelning i Europeiska gemenskapen), som Eurostat publicerade första gången 1970.

1.56. NACE Rev.1 är en mer detaljerad version av ISIC Rev.3 ([1]) som har anpassats efter europeiska förhållanden. NACE Rev.1 är också direkt kopplad till CPA (klassificering av produkter efter näringsgren) inom Europeiska gemenskapen, som i sin tur bygger på FN:s centrala produktindelning (CPC).

1.57. NACE Rev.1 är en näringsgrensindelning som i nationalräkenskaperna används för att klassificera branscher. Dess kodsystem består av fyra olika nivåer:

— En första nivå där positionerna betecknas med en bokstavskod, ”avdelningar”.

— En mellanliggande nivå där positionerna betecknas med en tvåställig bokstavskod, ”underavdelningar”.

— En andra nivå där positionerna betecknas med en tvåställig sifferkod, ”huvudgrupper”.

— En tredje nivå där positionerna betecknas med en treställig sifferkod, ”grupper”.

— En fjärde nivå där positionerna betecknas med en fyrställig sifferkod, ”undergrupper”.

1.58. Varje nivå i en näringsgrensindelning kan i regel definieras genom de varor och tjänster som denna aktivitet vanligtvis resulterar i. För en detaljerad klassificering av jordbrukets olika ekonomiska aktiviteter använder man sig av CPA som har underindelats med ytterligare två siffror så att positionerna definieras mer ingående.

1.59. En bransch består av en grupp av lokala verksamhetsenheter som ägnar sig åt samma, eller liknande, slag av ekonomisk aktivitet. På den mest detaljerade klassifikationsnivån består en bransch av alla lokala verksamhetsenheter som ingår i en enskild undergrupp (4 siffror) enligt NACE Rev.1 och som därför ägnar sig åt samma aktivitet

([1]) ISIC Rev.3: International Standard Industrial Classification of all Economic Activities, FN.

▼B

så som den definieras i NACE Rev.1 (se ENS 1995, 2.108). För att kunna särskilja jordbruket måste man först noggrant definiera

— karakteristiska aktiviteter,

— karakteristiska enheter i EAA.

2. **Definition av jordbrukets karakteristiska aktiviteter**

1.60. EAA:s definition av jordbruket motsvarar huvudgrupp 01 i NACE Rev.1.

1.61. EAA utgör satelliträkenskaper till nationalräkenskaperna, vars grundläggande begrepp, principer och regler baseras på ENS 1995. Eftersom ENS 1995 endast ger en allmän ram för den totala ekonomin måste den dock anpassas till jordbrukets behov. För EAA gäller särskilda behov som till största delen beror på räkenskapernas specifika syften, uppgiftskällornas tillgänglighet och de särdrag som präglar jordbruksenheterna och deras ekonomiska aktiviteter. Eftersom dessa satelliträkenskaper uppvisar sådana särdrag är det nödvändigt att fastställa en lista över jordbrukets karakteristiska aktiviteter. Denna lista måste av förklarliga skäl baseras på NACE Rev.1.

1.62. Med utgångspunkt i nationalräkenskaperna definieras jordbruket som den grupp av enheter som, uteslutande eller i kombination med andra sekundära aktiviteter, ägnar sig åt aktiviteter vilka faller under huvudgrupp 01 i NACE Rev.1 ”Jordbruk, jakt och service i anslutning härtill”. Huvudgrupp 01 omfattar följande ([1]):

— Grupp 01.1: Växtodling.

— Grupp 01.2: Djurskötsel.

— Grupp 01.3: Växtodling i kombination med djurskötsel (blandat jordbruk).

— Grupp 01.4: Service till jordbruk utom veterinärverksamhet.

— Grupp 01.5: Jakt och viltvård samt service i anslutning härtill.

1.63. Listan över jordbrukets karakteristiska aktiviteter enligt EAA motsvarar dessa fem aktivitetsgrupper (01.1-01.5), med följande undantag:

— Listan omfattar även aktiviteter som framställning av vin och olivolja (endast från druvor och oliver ur egen odling), odling av vegetabiliska flätmaterial, julgranar, fruktträd, vinstockar och prydnadsträd från plantskolor (som hör till Huvudgrupp 02: Skogsbruk och service till skogsbruk).

— Listan omfattar däremot inte aktiviteter i samband med behandling av utsäde före eller efter uppförökning eller vissa aktiviteter som i NACE Rev.1 betraktas som service till jordbruket (t.ex. drift av bevattningssystem; anläggande, plantering och skötsel av trädgårdar, parker och grönytor för sportändamål och liknande; beskärning av träd och klippning av häckar; det enda som beaktas är jordbruksverksamhet som utförs mot lön eller inom ramen för ett kontrakt).

3. **Definition av jordbrukets karakteristiska enheter**

1.64. Hit måste samtliga enheter inbegripa som utövar karakteristiska jordbruksaktiviteter enligt EAA. Dessa enheter utövar aktiviteter som ingår i följande NACE Rev.1-grupper:

— Grupp 01.1: Växtodling

  — Odling av fröer: endast de enheter som utför aktiviteten uppförökning av utsäde.

  — Framställning av vin (olivolja): endast de enheter som genomför denna produktion med druvor (oliver) som har framställts av samma enhet samt producentgrupper (t.ex. kooperativ) ([2]).

— Grupp 01.2: Djurskötsel.

([1]) Se även del 4 ”Innehållsbeskrivningar” i Eurostat: Nace Rev.1, Statistisk näringsgrensindelning i Europeiska gemenskapen, ämnesområde 2, serie E, Luxemburg, 1996.

([2]) Man skiljer här mellan tre typer av vinproducerande enheter: livsmedelsföretag, producentgrupper inom jordbruket samt jordbruksföretag.

▼B

— Grupp 01.3: Växtodling i kombination med djurskötsel (blandat jordbruk).

— Grupp 01.4: Service till jordbruk utom veterinärverksamhet:

— Omfattar ej enheter som tillhandahåller annan service till jordbruk än ”jordbruksverksamhet som utförs mot lön eller inom ramen för ett kontrakt” (omfattar alltså inte enheter som utför aktiviteter som drift av bevattningssystem; anläggande, plantering och skötsel av trädgårdar, parker och grönytor för sportändamål och liknande; beskärning av träd och klippning av häckar).

— Grupp 01.5: Jakt och viltvård samt service i anslutning härtill.

1.65. Till listan i 1.64. skall läggas enheter som producerar julgranar, fruktträd, vinstockar och prydnadsträd i plantskolor samt enheter som producerar vegetabiliska flätmaterial.

1.66. Av listan framgår att förutom jordbruksföretag anses också följande enheter vara karakteristiska för jordbruket: producentgrupper som framställer vin och olivolja och specialiserade enheter som utför jordbrukstjänster mot lön eller inom ramen för ett kontrakt (se punkterna 1.20. och 1.21.). Notera emellertid att enheter där jordbruket endast är en fritidssysselsättning inte räknas till jordbrukets karakteristiska enheter (se punkt 1.24.).

4. **Noter gällande vissa positioner**

a) Grupp 01.1 ”Växtodling”

1.67. Grupp 01.1 ”Växtodling” innehåller en systematisk uppdelning för klassificering av alla aktiviteter som förekommer i EU:s medlemsstater i samband med vegetabilieproduktion samt plockningsaktiviteter (av vilda växter eller frukter).

1.68. För att produktion av foderväxter skall bokföras måste denna utföras inom ramen för en ekonomisk aktivitet.

1.69. Till skillnad från NACE Rev.1, där produktion av förökningsmaterial i plantskolor klassificeras under skogsbruk, räknas denna aktivitet som en jordbruksaktivitet om den gäller produktion av förökningsmaterial till fruktbärande träd och buskar, vinstockar samt träd och buskar för prydnadsändamål. Produktion av förökningsmaterial för skogsodling anses däremot vara en skogsbruksaktivitet om detta förökningsmaterial är avsett för produktion av skogsträd ([1]). Produktion av julgranar räknas också som jordbruksaktivitet om granarna odlas i plantskolor för att användas i prydnadssyfte. Är julgranarna ett resultat av topphuggning eller gallring av fullväxta skogsträd räknas det däremot som skogsproduktion.

1.70. I EAA klassificeras det utsäde som används inom jordbruket under ”Utsäde”, med undantag för utsäde för spannmål (inklusive ris), oljeväxtfrön, proteingrödor och potatis, som bokförs under varje enskild art av spannmål och oljeväxtfrön, proteingrödor och potatis ([2]). Produktion av utsäde omfattar i själva verket flera olika produktionsaktiviteter: forskning (dvs. produktion av första generationens utsädesprototyp), uppförökning (som utförs av jordbruksföretag inom ramen för ett kontrakt) och certifiering (dvs. sortering, betning och paketering som utförs av specialiserade produktionsenheter). Endast uppförökning av utsäde är en karakteristisk jordbruksaktivitet, eftersom forskning och certifiering utförs av forsknings- och produktionsenheter som enligt traditionellt synsätt inte anses höra till jordbruk (dvs. utnyttjande av naturresurser för vegetabilie- och animalieproduktion). Med produktion av utsäde avses i EAA därför endast produktion av uppförökat utsäde. Insatsförbrukningen av utsäde och förökningsmaterial motsvarar i) första generationens utsäde som köps för uppförökning, samt ii)

([1]) Det förekommer en del skillnader mellan de olika språken när det gäller NACE:s definition. I den tyska och den engelska NACE-versionen ingår endast drift av plantskolor för skogsodling i NACE-gruppen 02.01 (”Skogsbruk”). Att låta plantskolor som producerar fruktträd, vinstockar och prydnadsträd ingå under jordbruk skulle därför inte innebära någon avvikelse från NACE.

([2]) Anledningen till detta undantag från den generella regeln är att en betydande andel av utsädet här erhålls från den vanliga skörden av motsvarande spannmål, oljeväxtfrön, proteingrödor eller potatis, medan det i andra fall produceras av specialiserade företag.

▼B

certifierat utsäde och förökningsmaterial som köps av jordbruksproducenter för vegetabilieproduktion.

1.71. Framställning av druvmust, vin och olivolja: I CPA behandlas vin och olivolja som livsmedel. I NACE Rev.1 klassificeras framställning av vin och olivolja under underavdelning DA ”Livsmedels-, dryckesvaru- och tobaksvaruframställning” (undergrupp 15.93. ”Framställning av vin” och 15.41. ”Utvinning av råa vegetabiliska och animaliska oljor och fetter”). Endast produktion av vindruvor och oliver räknas till jordbruk (undergrupp 01.13. ”Odling av frukt, bär, nötter, kryddväxter m.m.”). När vin (olivolja) framställs av druvor (oliver) ur egen odling klassificeras detta emellertid enligt den konvention som tillämpas i NACE Rev.1 under jordbruk (undergrupp 01.13.). Genom denna konvention slipper man skilja mellan den enhet som producerar druvor och den enhet som producerar vin. Detta innebär att framställning av vin (olivolja) från druvor (oliver) som produceras av samma jordbruksföretag, räknas som karakteristiska jordbruksaktiviteter.

1.72. Som karakteristisk jordbruksaktivitet räknas i EAA också framställning av vin som görs av enheter med nära koppling till jordbruksföretag. Detta omfattar bl.a. producentgrupper (t.ex. vinodlarkooperativ). Att dessa räknas till jordbruket beror på deras karaktär; historiskt sett har de utgjort en ”förlängning” av jordbruksföretaget (för gemensam produktion och marknadsföring) och vanligtvis också ägs av jordbruksföretag. Livsmedelsföretagens framställning av vin (olivolja) bokförs däremot inte i EAA (eftersom denna produktion så tydligt är av industriell karaktär).

1.73. I listan över karakteristiska aktiviteter behandlas framställning av druvmust vid sidan av framställning av vin, eftersom druvmust antingen kan säljas eller exporteras direkt eller också räknas som lagerinvestering innan den säljs eller exporteras för konsumtion eller omvandling till vin under en senare referensperiod.

1.74. Eftersom vin, olivolja och druvmust (endast när denna inte omvandlas till vin under referensperioden) räknas till jordbrukets produktion när de framställts från druvor eller oliver som producerats av samma enhet, skall varken druvor avsedda för framställning av druvmust/vin eller oliver avsedda för framställning av olivolja (dvs. basprodukter) räknas som produktion. De anses i stället vara konsumtion inom enheten som inte skall räknas till jordbrukets produktion (se punkt 2.052.). Druvmust som under referensperioden inte omvandlas till vin skall bokföras som produktion för denna period. Under den period då druvmusten omvandlas till vin skall den redovisas som insatsförbrukning (konsumtion inom branschen) med motsvarande lagerminskning. Den produkt som omvandlingen av druvmust resulterar i skall bokföras som produktionskomponent.

1.75. Planteringar (vingårdar, fruktodlingar etc.) är fasta realkapitalvaror och anläggning av planteringar skall bokföras under produktion. Anläggning av planteringar för egen räkning ingår i ”Egenregiproduktion av fasta realkapitalvaror”. När anläggningen sker i form av entreprenadarbeten som utförs av specialiserade enheter, skall motsvarande värde anses som ”Försäljning”.

b) Grupp 01.2 ”Djurskötsel”

1.76. Liksom när det gäller växtodling (se punkt 1.67.) innehåller denna grupp en systematisk uppdelning av alla djur och animaliska produkter som produceras i EU:s medlemsstater.

1.77. I CPA klassificeras kläckningsägg tillsammans med ägg i en underkategori. Av konvention behandlas de emellertid i EAA som produktion i arbete under fjäderfäproduktion ([1]).

1.78. Uppfödning av hästar räknas i EAA som en karakteristisk jordbruksaktivitet oavsett vad djuret senare skall användas till (avel, köttproduktion eller tjänster). Det bör emellertid noteras att verksamhet vid kapplöpningsstall och ridskolor inte betraktas som någon karakteristisk jordbruksaktivitet (det rör sig här om rekreations-, kultur- och sport-

([1]) Detta undantag kan förklaras med att skillnaden mellan produktion av kläckningsägg respektive ägg avsedda för konsumtion i praktiken är rätt stor. ”Ägg” är inte en enda slutprodukt där användningsområdet kan bestämmas efter produktionen. Redan i början av produktionsprocessen är kläckningsägg avsedda för fjäderfäproduktion. I EAA behandlas de därför på samma sätt som griskultingar, som betraktas som produktion i arbete under svinproduktion.

▼B

verksamhet, huvudgrupp 92) (se punkt 2.210.). Jordbruksföretagens inkomster från sådana aktiviteter redovisas därför inte i EAA. Hållning av ridhästar eller kapplöpningshästar som inte används i jordbruksproduktionen behandlas inte heller i EAA. Samma sak gäller för tjurar avsedda för tjurfäktning.

1.79. Biprodukter ([1]), som uppstår automatiskt vid produktion av vissa jordbruksprodukter, redovisas i nationalräkenskaperna inte under samma post som den faktiska produkten. De anges i stället separat i slutet av varje grupp av produktionsaktiviteter, uppdelade efter art. Det kan t.ex. röra sig om halm, bet- och kålblast, ärt- och bönskidor etc. (växtodling), vindrägg och vinsten (framställning av vin), avfall som oljekakor (framställning av olivolja), hudar, djurhår och päls från slaktat vilt samt vax, gödsel och flytgödsel (animalieproduktion). Dessa produkter är vanligen inte huvudsyftet med produktionen, och därför är de statistiska uppgifterna sällan tillförlitliga. Inom själva jordbruket används dessa produkter huvudsakligen som djurfoder eller jordförbättringsmedel. Det förekommer emellertid att dessa biprodukter säljs till ekonomiska sektorer utanför jordbruket, och i så fall skall produktionsvärdet redovisas i EAA.

c) Grupp 01.4 ”Service till jordbruk utom veterinärverksamhet”

1.80. Aktiviteterna i grupp 01.4 kan delas upp i två kategorier:

— Jordbruksverksamhet som utförs mot lön eller inom ramen för ett kontrakt i samband med produktion (dvs. jordbruksrelaterade entreprenadarbeten).

— ”Övrig” service till jordbruk (drift av bevattningssystem; anläggande, plantering och skötsel av trädgårdar, parker och grönytor för sportändamål och liknande; beskärning av träd och klippning av häckar etc.).

1.81. Aktiviteterna i den andra kategorin räknas i EAA inte som någon karakteristisk aktivitet (även om de finns med i nationalräkenskapernas jordbrukskonton), eftersom de inte är några traditionella eller karakteristiska jordbruksaktiviteter. De kan däremot bokföras som ej särskiljbara sekundära icke-jordbruksaktiviteter (i enlighet med EAA:s definition). Enligt det traditionella synsättet är jordbruk detsamma som odling av jord och detta omfattar i förlängningen allt arbete som utförs för att använda och utnyttja naturresurser för vegetabilie- och animalieproduktion som kan tillgodose människans behov. Även om de miljörelaterade tjänsterna ökar alltmer i ekonomisk betydelse, ansåg man att det traditionella synsättet skulle vidgas alltför mycket om även dessa tjänster innefattades.

Jordbruksrelaterade entreprenadarbeten

1.82. Som ett led i ekonomins specialisering har jordbruksföretag och jordbrukshushåll sedan länge upphört med vissa funktioner som i stället har övertagits av allt fler specialiserade yrkesmän med egna produktionsenheter. Denna uppdelning av funktioner gällde först bearbetning av jordbruksprodukter (slakt samt beredning av kött, malning av spannmål och tillverkning av bröd, framställning av smör och ost samt förädling av utsäde som utförs av nya sektorer), men senare även saluföring i viss utsträckning. Det är framför allt i samband med den genomgripande strukturomvandlingen av jordbruket och den därmed ökade användningen av stora jordbruksmaskiner som vissa jordbruksaktiviteter, som utgör ett direkt led i vegetabilieproduktion och boskapsuppfödning, i allt större utsträckning har överlåtits till specialiserade enheter.

1.83. Till dessa aktiviteter hör bl.a. gödsling, kalkning, plöjning, såning, ogräs- och skadedjursbekämpning, växtskydd, höbärgning, tröskning och fårklippning.

1.84. Alla dessa aktiviteter kännetecknas av att de vanligtvis utgör en nödvändig del av produktionen av jordbruksprodukter och att de är kopplade till produktionen av dessa produkter.

([1]) En biprodukt är en produkt som är tekniskt knuten till produktionen av andra produkter. Det finns särskilda biprodukter som uteslutande är knutna till andra produkter i en och samma grupp men inte produceras inom någon annan grupp, medan vanliga biprodukter är knutna till produktionen av andra produkter som kan höra till flera olika produktionsgrupper.

▼B

1.85. Aktiviteter som inte är direkt kopplade till produktionen av jordbruksprodukter, dvs. inte äger rum i jordbrukets produktionsled (transport för annans räkning och mjölktransporter till mejerier är exempel på en icke-jordbruksaktivitet som hör till en annan bransch) skall inte redovisas i EAA (om de inte är icke-jordbruksaktiviteter som inte kan särskiljas från den primära jordbruksaktiviteten, se punkt 1.12.).

1.86. Det bör noteras att denna klassificering endast gäller om aktiviteterna helt utförs av specialiserade enheter. Om jordbruksföretaget däremot endast hyr maskinerna utan bemanning eller med endast en del av den bemanning som behövs, så att det egentligen är jordbruksföretaget som utför aktiviteten med hjälp av hyrda maskiner, hör denna aktivitet till huvudgrupp 71 i NACE Rev.1. Detta gäller i första hand enkla maskiner som kräver relativt få reparationer och huvudsakligen under högsäsong när maskinerna används som mest (se punkt 1.23.).

1.87. Entreprenadarbeten som utförs i jordbrukets produktionsled inbegriper vanligtvis användning av kostnadskrävande maskiner och utrustning. Dessa arbeten kan utföras av:

a) Företag som har specialiserat sig på entreprenadarbeten, något som också utgör företagets huvudsakliga verksamhet (entreprenadföretag i ordets egentliga mening).

b) Jordbruksföretag

Entreprenadarbete som utförs av jordbruksföretag sker i första hand i följande former:

— Som extra inkomstkälla för ett enskilt jordbruksföretag, där arbetet i sin lösaste form utgörs av tillfällig hjälp åt granngårdarna. Till denna kategori hör även fodervärdskap för djurbesättningar och (särskilt vanligt i fråga om svin och fjäderfä) djuruppfödning mot ersättning (gäller framför allt gödning). Ett jordbruksföretag kan fungera som fodervärd för djurbesättningar som tillhör en annan lantbrukare, men de kan också tillhöra ett industriföretag, vanligtvis en leverantör (t.ex. en foderproducent eller foderhandlare) eller en köpare (t.ex. ett slakteri).

— I form av en mer eller mindre självständig maskinpool som en organiserad form av hjälp grannar emellan. Många maskiner är dyra i inköp samtidigt som de endast kan utnyttjas i begränsad utsträckning av ett enda jordbruksföretag. Många jordbruksföretag som har maskiner sluter sig därför samman i maskinpooler, där maskinerna kan ställas till de andra jordbruksföretagens förfogande med den bemanning som behövs. Jordbruksföretag som får sin huvudinkomst från jordbruket utför i allt större utsträckning entreprenadarbeten åt de företag som endast har jordbruket som en sekundär aktivitet och som ibland endast är markägare.

— Maskinkooperativ ([1]). Här är det fråga om stora kooperativ med avlönad personal. Dessa kooperativ påminner ofta om entreprenadföretag.

c) Företag i ett senare produktionsled som åtar sig att skörda grönsaker eller frukter för att därefter bearbeta dem (t.ex. konservfabriker i samband med kontraktsodling av ärtor).

d) Företag i ett tidigare produktionsled. Detta omfattar bl.a. försäljningsställen för jordbruksmaskiner som även åtar sig entreprenadarbeten. Även om andra fall kan tyckas osannolika i EAA-sammanhang, är det ändå teoretiskt möjligt att en tillverkare av bekämpningsmedel också utför själva besprutningen. Om däremot besprutningen görs med hjälp av nya metoder behöver det inte nödvändigtvis röra sig om entreprenadarbeten i jordbrukets produktionsled. Detta gäller i synnerhet när det är fråga om arbete som normalt inte utförs av jordbruksföretaget (t.ex. skadedjursbekämpning med hjälp av flygplan).

1.88. När det skall avgöras om en aktivitet skall räknas som jordbruksrelaterat entreprenadarbete (dvs. arbete som normalt skulle utföras av jordbruksföretagen inom ramen för jordbruksproduktionen), skall det be-

([1]) Till skillnad från maskinpooler där maskiner och utrustning vanligtvis ägs av de enskilda jordbruksföretagen ägs de här gemensamt av kooperativet.

▼B

aktas att inte bara aktivitetens art är av betydelse, utan även det särskilda sammanhang där den utövas, dvs. ”sambandet med jordbrukets produktionsprocess”.

1.89. Djuruppfödning mot ersättning (fodervärdskap) räknas som jordbruksrelaterade entreprenadarbeten, eftersom detta är en aktivitet som ingår i jordbruksproduktionen. Denna post omfattar emellertid inte uppfödning och skötsel av privata ridhästar, eftersom denna aktivitet inte utgör någon produktion av varor, utan en riktig tjänst i enlighet med ENS 1995 (avdelning O i NACE Rev.1). På samma sätt skall arbeten i samband med anläggning och skötsel av parker, trädgårdar, golfbanor och vägplanteringar inte redovisas som en produktionsprocess inom jordbruket.

1.90. Det spelar ingen roll vilken ersättningsform som tillämpas för att betala de personer som utför entreprenadarbetet. Det behöver inte röra sig om någon fast avtalad ersättning (dvs. lön i egentlig mening), utan ersättningen kan mycket väl ges i form av vinstandelar eller blandsystem (en jordbrukare som göder kalvar mot ersättning får t.ex. ofta ett fast belopp per kalv plus en andel av nettovinsten). Ersättningen kan också ges i form av en viss andel av produktionen.

1.91. Dessa tjänster skall emellertid alltid utföras av fristående företag; arbeten som utförs av företagets avlönade personal hör inte till denna kategori. Ersättningen för dessa arbeten, exempelvis till (avlönad) mjölkningspersonal, hör till jordbruksföretagets lönekostnader och redovisas under posten ”Löner och kollektiva avgifter”. Om mjölkningen däremot utförs av ett företag i form av entreprenadarbeten för andra jordbruksföretag redovisas detta i EAA både som produktion (försäljning av tjänster) från entreprenörens sida och som insatsförbrukning (jordbruksföretagets köp av tjänster) från jordbruksföretagets sida.

d) Grupp 01.5 ”Jakt och viltvård samt service i anslutning härtill”

1.92. Denna grupp omfattar följande aktiviteter: i) jakt på och fångst av djur för att få kött, päls eller skinn eller för användning inom forskningen, i djurparker eller som sällskapsdjur, ii) framställning av pälsskinn, reptil- eller fågelskinn i anslutning till jakt eller fångst, iii) viltvård, iv) service för att främja kommersiell jakt. Det bör noteras att framställning av hudar och skinn som kommer från slakterier samt jakt i sport- eller rekreationssyfte inte räknas som karakteristiska jordbruksaktiviteter. Uppfödning av vilt i vilthägn hör inte till denna grupp, utan ingår i stället i gruppen ”Annan djurskötsel”.

5. **Skillnader mellan branschens omfattning i EAA och jordbruk i nationalräkenskaperna**

1.93. EAA:s definition av jordbruket (se punkterna 1.62.-1.66.) skiljer sig till viss del från nationalräkenskapernas centrala struktur. Dessa skillnader gäller både definitionen av de karakteristiska aktiviteterna och själva enheterna, och kan sammanfattas enligt följande:

Jordbruk enligt EAA	=	Jordbruk enligt nationalräkenskaperna
	+	Enheter som producerar vin och olivolja (procentgrupper, kooperativ etc.)
	+	Enheter som producerar vegetabiliska flätmaterial
	+	Enheter som producerar julgranar, fruktträd, vinstockar och prydnadsträd i plantskolor
	–	Enheter som producerar utsäde (för forskning eller certifiering)
	–	Enheter som tillhandahåller tjänster i anslutning till jordbruk, frånsett jordbruksrelaterade entreprenadarbeten (t.ex. drift av bevattningssystem, anläggande, plantering och skötsel av trädgårdar, parker och grönytor för sportändamål och liknande; tuktning av träd och klippning av häckar)

▼B

– Enheter där jordbruket endast är en fritidssysselsättning

II. **PRODUKTTRANSAKTIONER**

2.001. Produkttransaktioner ger en bild av produkternas ursprung och användning. Produkter är alla de varor och tjänster som skapats inom produktionsavgränsningen. I ENS 1995 skiljer man mellan följande huvudkategorier av produkttransaktioner: produktion, insatsförbrukning, konsumtionsutgift, faktisk konsumtion, bruttoinvestering, export av varor och tjänster samt import av varor och tjänster.

2.002. Som redan nämnts i punkterna 1.40. och 1.41. behandlar EAA endast produktion, insatsförbrukning och bruttoinvestering. I produktionskontot bokförs produktion som tillgång och insatsförbrukning som användning. I kapitalkontot registreras bruttoinvestering som användning (förändring i tillgångar).

A. ALLMÄNNA REGLER

1. **Referensperiod**

2.003. I EAA används referensperioden kalenderår.

2. **Enheter**

a) Kvantiteter

2.004. Kvantiteter anges normalt i 1 000 ton, (för druvmust och vin i 10 000 hl), med en decimal. När det gäller djur används levande vikt.

b) Priser

2.005. I EAA anges priserna per ton (vin och druvmust per 10 hl).

2.006. I EAA anges priserna antingen avrundade till närmaste heltal eller med en eller två decimaler, beroende på de tillgängliga prisuppgifternas statistiska tillförlitlighet.

c) Värden

2.007. Värden anges i miljoner nationella valutaenheter.

3. **Bokföringstidpunkt**

2.008. I ENS 1995 (1.57.) redovisas flöden (i synnerhet produkttransaktioner och omfördelningstransaktioner) på bokföringsmässiga grunder, dvs. när de ekonomiska värdena tillskapas, transformeras eller förstörs liksom när fordringar eller åtaganden uppkommer, förändras eller upphör, och inte när betalningen faktiskt görs.

a) Produktion

2.009. Produktionen skall värderas och bokföras när den uppkommer i produktionsprocessen. Sålunda bokförs produktion när den produceras och inte när den betalas av köparen.

2.010. I ENS 1995 ses produktion som en fortlöpande process där varor och tjänster omvandlas till andra varor och tjänster. Beroende på produkt kan denna process sträcka sig över olika långa perioder, som också kan överstiga en bokföringsperiod. Detta synsätt på produktionen i kombination med periodiseringsprincipen innebär därför att produktionen bokförs i form av varor i arbete. Enligt ENS 1995 (3.58.) skall därför produktionen av jordbruksprodukter bokföras som kontinuerlig produktion över hela produktionsperioden (och inte endast när grödan skördas eller djuren slaktas). Växande gröda och bestånd av fisk eller djur som föds upp för att bli livsmedel skall behandlas som lager av varor i arbete under processen och omvandlas till lager av färdigvaror när processen är klar.

2.011. Att bokföra produktionen i form av varor i arbete är både angeläget och nödvändigt för den ekonomiska analysen i de fall när produktionsprocessen sträcker sig över en period som överstiger räkenskapernas referensperiod. På så sätt uppnås konsistens mellan bokföringen av kostnader och produktion, vilket gör det möjligt att få signifikanta uppgifter om förädlingsvärdet. Eftersom EAA utarbetas på basis av kalenderår, kan man utgå från att bokföringen av varor i arbete endast behöver komma i fråga för de produkter där produktionsprocessen inte har slutförts vid kalenderårets slut (men även i de fall där den all-

▼B

männa prisnivån har genomgått hastiga förändringar under referensperioden) ([1]).

2.012. När det gäller jordbruksprodukter vars produktionscykel är kortare än referensperioden, behöver emellertid produktionen inte bokföras i form av varor i arbete. Här räcker det att bokföra produktionen som färdigvara, dvs. vid skörden (i fråga om vegetabilieproduktion), för att åstadkomma tillräcklig konsistens med produktionskostnaderna. Detta gäller för merparten av vegetabilieproduktionen i Europa, där produktionsprocessen är kortare än ett år. Det är inte heller nödvändigt att bokföra vegetabilieproduktion med kort produktionscykel, där produktionsprocessen sträcker sig över två kalenderår (se punkt 2.172.). I dessa fall behandlas inte växande gröda som lager av varor i arbete.

2.013. I praktiken är det endast i fråga om produkter med lång produktionscykel som det blir aktuellt med bokföring i form av varor i arbete. Det rör sig här framför allt om djur, vegetabiliska produkter som vin (där lagringen utgör en integrerad del av produktionsprocessen) och planteringar. Eftersom EU:s allmänna prisutveckling normalt sett är långsam, beräknas den inte leda till att vissa produkter måste bokföras som varor i arbete (även om det kan förekomma i vissa undantagsfall, se punkt 2.172.).

2.014. När produkter med lång produktionscykel - vilka har bokförts som varor i arbete - skördas (vegetabilieproduktion) eller slaktas (djur), är produktionsprocessen avslutad och varorna i arbete övergår till lager av färdigvaror, redo att säljas eller användas till andra ändamål. Under produktionsprocessen kan man beräkna det värde som varje år skall bokföras som produktion från varor i arbete genom att fördela färdigvarans värde i förhållande till de omkostnader som uppstått under varje period (se SNA 93, 6.96.).

2.015. Djur: Animalieproduktion tar ofta tid och det kan dröja flera bokföringsperioder innan produktionsprocessen är avslutad. Efter ett djurs födsel är det möjligt och motiverat att bokföra det för varje produktionsfas, dvs. oavsett det enskilda djurets ålder (den del av produktionsprocessen som föregår djurets födsel kan emellertid inte redovisas, eftersom den inte kan särskiljas från skötseln av moderdjuret).

2.016. Produktionsprocessen för dragdjur slutförs formellt sett vid födseln. Från och med denna tidpunkt bokförs de som fasta tillgångar. Naturligtvis kan djuren inte redan då användas för avsett ändamål, men de individuella skillnaderna är så stora att man bara på mycket godtyckliga grunder skulle kunna fastställa en bestämd ålder som gäller för alla djur. Av praktiska orsaker har man ansett att djurets födsel är en lämplig bokföringstidpunkt, särskilt eftersom det redan då avgörs vad djuren skall användas till.

2.017. Detta gäller inte alltid för nötkreatur, svin, får och andra djur som kan födas upp för antingen avel eller slakt. Om det är möjligt att skilja ungdjuren efter framtida användningsområde, skall de djur som är avsedda att användas som produktionsfaktor bokföras som fasta bruttoinvesteringar redan från födseln (dvs. fasta bruttoinvesteringar för egen räkning, vilket innebär att djuren behandlas som varor i arbete och uppfödningen bokförs som produktion, se ENS 1995, 3.112). Om en sådan uppdelning inte kan göras skall djuren medräknas i lagren som varor i arbete fram till den tidpunkt då de mognar och själva används som produktionsfaktorer (t.ex. för mjölkproduktion, uppfödning eller för andra produktionsändamål, t.ex. ullproduktion). I så fall skall djuren bokföras som fasta tillgångar. Djur som är avsedda för slakt eller har skilts från avelsbeståndet före slakt skall också räknas som lager och inte som fasta tillgångar.

2.018. Särskilda regler gäller för kycklingproduktion när denna sträcker sig över två bokföringsperioder. Ägg som lämnats för kläckning i slutet av en period behandlas som kycklingproduktion och bokförs i EAA som produktion av fjäderfä (i form av varor i arbete) (se punkt 2.048.).

2.019. Vin: Produktionen skall bokföras som varor i arbete, eftersom lagringen utgör en del av produktionsprocessen och kan sträcka sig över flera bokföringsperioder. Druvmust under jäsning, som inte längre är färsk druvmust men inte heller vin, behandlas på samma sätt som kläckningsägg i slutet av en bokföringsperiod. I EAA bokförs sådan druvmust som vin i form av varor i arbete.

([1]) Se punkterna 6.72.-6.79. och 6.94.-6.100. i SNA.

▼B

2.020. Odlade tillgångar i planteringar: Varor som är avsedda för fasta bruttoinvesteringar för egen räkning (utom djur), t.ex. planteringar som ger återkommande skörd, skall bokföras som fasta bruttoinvesteringar när de produceras.

b) Insatsförbrukning

2.021. Varor och tjänster som används för insatsförbrukning skall bokföras vid den tidpunkt då de går in i produktionsprocessen, dvs. när de faktiskt förbrukas och inte när de köps eller förs in i lager.

2.022. Förbrukningen av varor under en viss referensperiod motsvarar i praktiken köp eller förvärv av varor plus ingångslager minus utgående lager ([1]).

2.023. Tjänster bokförs vid köptillfället. Eftersom tjänster inte kan lagras, är detta också förbrukningstillfället.

2.024. Följande tjänster utgör ett undantag till denna regel:

— Tjänster i samband med köp av varor, t.ex. handels- och transporttjänster, bokförs som insatsförbrukning vid den tidpunkt då dessa varor förbrukas (se punkt 2.111.).

— Tjänster av permanent natur, t.ex. försäkringstjänster, bokförs i slutet av referensperioden med den del av premierna som förfaller till betalning under innevarande år eller del av år. Detta innebär att de belopp som bokförs inte nödvändigtvis motsvarar de betalade försäkringspremierna under den aktuella perioden.

c) Fast bruttoinvestering

2.025. Fast bruttoinvestering bokförs när äganderätten till den fasta tillgången överförs till en enhet som avser att använda den i sin produktion. Det finns emellertid två undantag till denna regel. För det första bokförs de tillgångar som förvärvas via finansiell leasing som om användaren blir ägare när han tar varan i besittning (se punkt 2.122.). För det andra bokförs fast bruttoinvestering för egen räkning när tillgångarna i fråga produceras (med undantag av nötkreatur, svin, får och andra djur vars framtida användning inte klart kan definieras; dessa djur räknas i stället till lager i form av varor i arbete, se punkt 2.017.).

2.026. När det gäller t.ex. anläggning av frukt- eller vinodling (fasta realkapitalvaror som produceras för egen räkning) där man i slutet av bokföringsperioden ännu inte har slutfört alla de arbeten som behövs, skall värdet av material och tjänster som har förbrukats respektive tillhandahållits under referensåret på samma sätt bokföras som fast bruttoinvestering i slutet av bokföringsperioden.

2.027. Köp och försäljning av mark samt kostnader i samband med dessa transaktioner skall bokföras när äganderätten överförs. Nettoförvärv av mark räknas emellertid inte till fasta bruttoinvesteringar, eftersom mark är icke-producerade tillgångar. Nettoförvärv av mark (och andra icke-producerade fasta tillgångar) bokförs på kapitalkontot (”kontot för anskaffning av icke-finansiella tillgångar”).

d) Lagerinvestering

2.028. Lagerinvestering mäts som differensen mellan införande i lager och uttag ur lager under referensperioden.

2.029. Införande i lager är antingen varor som är avsedda för konsumtion senare i produktionsprocessen (insatsvarulager) - tidpunkt för bokföring är i så fall när äganderätten överförs - eller också branschens egna varor som är tänkta att användas senare, för att exempelvis säljas eller ingå i de fasta tillgångarna (färdigvarulager) - i så fall bokförs produkterna som lager när dessa är färdigställda.

2.030. När det gäller branschens varor som ännu inte är färdigställda (och som bokförs i form av varor i arbete), skall värdet av det material och de tjänster som har förbrukats respektive tillhandahållits under loppet av en referensperiod bokföras som lager även i slutet av denna period (gäller ej vegetabilieproduktion på rot med kort produktionscykel, se punkt 2.012. Detta innebär att en del material och tjänster som förbrukas respektive tillhandahålls under en viss referensperiod inte nödvändigtvis motsvaras av en ökning av lagrets värde).

([1]) I fråga om tidpunkt för bokföring av lager, se punkterna 2.029.-2.031.

▼B

2.031. Uttag ur lager utgörs antingen av varuflöden som går in i produktionsprocessen (i fråga om insatsvarulager) eller också av varuflöden som tas ur produktionsprocessen för att säljas eller användas på annat sätt (i fråga om färdigvarulager). I det första fallet räknas uttagen från ”branschens” lager vid tidpunkten för den faktiska insatsförbrukningen i produktionsprocessen, i det andra fallet dras de från lagren när de säljs eller kommer till annan användning.

B. PRODUKTION

(se ENS 1995, 3.07.-3.58.)

1. **Produktionsbegreppet i ENS 1995 och EAA - Allmänt**

2.032. I den engelska versionen av ENS 1995 står termen ”production” för processen och termen ”output” för de varor och tjänster denna process resulterar i. Det är viktigt att denna distinktion görs klar. Enligt ENS 1995 (3.14.) består produktion (output) av alla de produkter som har skapats under räkenskapsperioden.

2.033. Enligt ENS 1995 omfattar produktion även följande: i) varor och tjänster som en lokal verksamhetsenhet tillhandahåller en annan lokal verksamhetsenhet som tillhör samma institutionella enhet, ii) varor som producerats vid en lokal verksamhetsenhet och är kvar i lager vid slutet av den period under vilken de producerats, oavsett vilken den framtida användningen än blir. Varor och tjänster som produceras och konsumeras inom samma räkenskapsperiod och inom samma lokala verksamhetsenhet identifieras dock inte separat. De bokförs därför inte som en del av produktionen eller insatsförbrukningen i ifrågavarande lokala verksamhetsenhet.

2.034. Det produktionsbegrepp som används i EAA är besläktat med begreppet ”total produktion”. Det bygger på en anpassning av ENS-regeln, där vissa jordbruksvaror och -tjänster som produceras och förbrukas under samma bokföringsperiod och inom samma jordbruksenhet bokförs som jordbrukets produktion. Kriterierna för att fastställa de varor och tjänster som skall ingå i jordbrukets produktion beskrivs närmare i punkt 2.055. Det som utgör skillnaden mellan metoden i ENS 1995 och metoden i EAA är just dessa element gällande förbrukning inom enheten, vars värde räknas in under både produktion och insatsförbrukning. Detta innebär att förädlingsvärdet är identiskt, oavsett vilken metod som används.

2.035. Som redan nämnts i punkt 1.34. motiveras denna anpassning av ENS-regeln med jordbrukets och jordbruksföretagets särdrag (som lokal verksamhetsenhet). Samtidigt gör den det möjligt att

— förbättra den ekonomiska analysen av jordbrukets räkenskaper, i synnerhet när det gäller att fastställa tekniska koefficienter och förädlingsvärdesnivå (förhållandet mellan produktion och insatsförbrukning),

— förbättra jämförelsen av tekniska koefficienter och förädlingsvärdesnivå när det gäller delbranscher och länder. Den produktion som förbrukas inom en och samma enhet begränsas huvudsakligen till några få produkter (t.ex. spannmål, proteingrödor, olje- och foderväxter samt mjölk avsedd att användas som djurfoder) och andelen konsumtion inom enheten kan variera stort mellan olika branscher och länder,

— skapa större konsistens mellan produktionskontot, kontot för inkomstbildning och kontot för företagsinkomst: Betydelsen av att skapa större konsistens mellan produkttransaktioner (produktion, insatsförbrukning etc.) och omfördelningstransaktioner (lön och kollektiva avgifter, subventioner, skatter, arrenden, räntor etc.) har ökat i och med reformen av EU:s jordbrukspolitik 1992, genom att subventioner (som i vissa fall rör produkter som konsumeras inom sektorn) för närvarande spelar en viktig roll för jordbrukets inkomstbildning och inkomstutveckling.

2.036. Den regel som används i EAA rekommenderas visserligen inte i ENS 1995, men finns däremot i SNA 93, p.g.a. jordbrukets särskilda förhållanden (se SNA 93, Bilaga I, 15), och FAO:s metodmanual ([1]). Genom denna regel blir det också möjligt att i betydande grad minska de avvikelser som kan uppstå vid mätning av produktionen till följd av

([1]) FAO (1996) System of economic accounts for food and agriculture, FN, Rom.

▼B

valet av basenhet (lokal verksamhetsenhet eller homogen produktionsenhet).

2. **Jordbrukets produktion: kvantiteter**

2.037. I sammanställningen av EAA delas produktionen upp stegvis efter kvantiteter.

Diagram över tillgång och användning när det gäller jordbruksprodukter

<table>
<tr><td colspan="7">Bruttoproduktion (1q)</td></tr>
<tr><td>Förluster (2q)</td><td colspan="5">Användbar produktion (3q)</td><td>Ingångslager (Si) (4q)</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="6">Disponibla tillgångar totalt</td></tr>
<tr><td></td><td rowspan="2">Konsumtion inom enheten (6q)</td><td rowspan="2">Producenternas bearbetning (7q)</td><td rowspan="2">Egen slutlig konsumtion (8q)</td><td rowspan="2">Total försäljning (9q)</td><td rowspan="2">S (*) (10q)</td><td colspan="2">Utgående lager (Sf) (11q)</td></tr>
<tr><td>Sf–Si (**) (12q)</td></tr>
</table>

(*) S = Fasta realkapitalvaror som produceras för egen räkning.
(**) Sf – Si = Lagerinvestering. I diagrammet ovan förutsätts det utgående lagret vara större än ingångslagret.

2.038. Startpunkt för denna stegvisa beräkning är antingen

— bruttoproduktionen (1q) eller

— den användbara produktionen (3q),

beroende på om de skördesiffror som används omfattar förluster på fälten, förluster i samband med skörd och förluster på gården eller ej.

a) Bruttoproduktion

Bruttoproduktion (1q)

2.039. Detta är startpunkten för de länder vars officiella skördestatistik omfattar förluster. I enlighet med branschbegreppet skall alla de produkter mätas som härrör från jordbruksaktiviteter i de jordbruksenheter som ingår i branschen (se punkterna 1.62.-1.63.). I enlighet med den konvention som nämns i punkt 1.31. (produktionen från sekundära jordbruksaktiviteter i icke-jordbruksenheter räknas som noll, eftersom man utgår från att alla jordbruksaktiviteter är särskiljbara och därför utgör huvudaktiviteten i sin egen lokala jordbruksenhet), skall hela jordbruksproduktionen bokföras, med undantag av produktionen från enheter där jordbruket endast är en fritidssysselsättning (se punkt 1.24.).

b) Förluster

Förluster (2q)

2.040. Denna post rör återkommande lagerförluster (se följande avsnitt) och omfattar förluster på fälten, förluster i samband med skörden och andra förluster på gården (till följd av produkternas färskvarukaraktär samt väderförhållanden som frost, torka etc.). Här behandlas alltså inte förluster i olika led av saluföringen, dvs. under transporten från gården, under lagringstiden i handeln samt förluster i samband med förädling och bearbetning i förädlingsindustrin. Däremot bokförs här produkter som producenterna utbjuder till försäljning, men som inte säljs och därför förstörs (gäller framför allt frukt och grönsaker).

Typ av förluster

2.041. Enligt ENS 95 finns det tre typer av förluster: återkommande förluster av varor i lager (ENS 95, punkterna 3.117. och 3.118.), exceptionella lagerförluster (ENS 95, punkt 6.25.e) och förluster genom katastrofer (ENS 95, punkterna 6.22. och 6.23.b).

Bokföring av de tre typerna av förluster

2.042. För att bokföra förluster av varor i lager måste man skilja på å ena sidan återkommande förluster och å andra sidan exceptionella förluster samt förlust genom katastrofer. Bokföringen av förluster beror emellertid också på respektive lands beräkningsmetoder och statistiska grundmaterial.

▼B

2.043. När produktionen beräknas på basis av uppgifter om ingångslager och utgående lager, försäljningar och andra eventuella användningar (t.ex. fasta realkapitalvaror som har producerats för egen räkning), har återkommande förluster redan räknats från lagerinvesteringen, och om man skulle bokföra dem igen under ”Förluster” skulle detta innebära dubbel redovisning. Om beräkningen av produktionen inte baseras på uppgifter om lager utan på t.ex. faktiska födslar, skall man dock bokföra återkommande förluster av djur i samband med produktion under referensperioden i fråga samt förluster av djur som har importerats för uppfödning eller gödning eller som har fötts under tidigare referensperioder.

2.044. Exceptionella förluster och förluster genom katastrof av varor i lager skall bokföras i kapitalbildningskontot, dvs. i kontot för ”andra volymförändringar i tillgångarna”. I produktionen inkluderas därför det fulla värdet av dessa förluster.

2.045. Förluster (återkommande, exceptionella eller genom katastrof) av fasta tillgångar (mjölkkoboskap, avelsdjur osv.) skall bokföras i kontot för ”andra volymförändringar i tillgångarna”. De har ingen inverkan på produktionens värde. Det bör understrykas att förluster som rör redan producerande planteringar skall bokföras som antingen kapitalförslitning eller som ”andra volymförändringar i tillgångarna” beroende på typen av förlust.

c) Användbar produktion

Användbar produktion (3q) = (1q) minus (2q) bruttoproduktion minus förluster (i samband med produktion)

2.046. Länder vars förluster inte har räknats in i referensperiodens skördeuppgifter skall börja med denna post. Det rör sig om den produktion som under referensperioden är tillgänglig för att saluföras, användas som produktionsmedel, bearbetas av producenten, konsumeras i producentens hushåll, lagras eller eventuellt användas av producenten som fasta realkapitalvaror producerade för egen räkning.

d) Ingångslager

Ingångslager (4q)

2.047. Detta omfattar de färdigvarulager av färdiga produkter eller varor i arbete som finns inom jordbrukets företag (dvs. hos producenterna) i början av referensåret. Lager i olika saluföringsled samt interventionslager skall inte bokföras här (se punkt 2.201. och följande när det gäller bokföring av djur).

2.048. I det ursprungliga lagret ”Fjäderfä” skall också inkluderas ägg som lämnats för kläckning i början av referensperioden, eftersom de behandlas som fjäderfävaror i arbete (se punkt 2.018.).

e) Disponibla tillgångar totalt

Disponibla tillgångar totalt (5q) = (3q) plus (4q) = användbar produktion plus ingångslager

f) Konsumtion inom enheten

Konsumtion inom enheten (6q)

2.049. Under posten konsumtion inom enheten bokförs produkter som har producerats inom jordbruksenheten (den lokala verksamhetsenheten) och som enheten använder som insats i produktionsprocessen under samma bokföringsperiod.

2.050. Alla jordbruksprodukter (med undantag av djur, se punkterna 2.067. och 2.208.) som säljs av en jordbruksenhet till andra producerande jordbruksenheter skall bokföras som försäljning och därefter som insatsförbrukning. Detta gäller även för varor som förädlas och bearbetas samt deras biprodukter (t.ex. återtag av skummjölk, kli, oljekakor, betmassa och blast samt av utsäde efter behandling).

Klassificering av konsumtion inom enheten

2.051. Konsumtionen inom enheten kan delas upp efter användningen av de produkter som förbrukas inom enheten:

▼B

2.052. Produkter som förbrukas inom branschen inom ramen för samma jordbruksaktivitet (dvs. samma aktivitetsundergrupp, på 4-siffrig nivå i NACE Rev.1):

— Utsäde (till spannmål, grönsaker, blommor etc.): som återanvänds till samma odling.

— Vindruvor och druvmust: som används för vinproduktion.

— Oliver: som används vid framställning av olivolja.

— Mjölk: som används som djurfoder.

2.053. Produkter som förbrukas inom branschen inom ramen för olika jordbruksaktiviteter (dvs. en annan aktivitetsundergrupp på 4-siffrig nivå i NACE Rev.1).

Detta rör sig i första hand om vegetabiliska produkter som används till djurfoder, men även animaliska biprodukter som används för en annan aktivitet inom produktionsprocessen (gödsel och flytgödsel som används som gödningsmedel för vegetabilisk produktion). Vegetabiliska produkter som används till djurfoder kan klassificeras efter saluföringsgrad (något som vanligtvis skattas):

— Djurfoderprodukter som vanligtvis saluförs: spannmål (vete, råg, korn, havre, majs, sorghum, ris och annan spannmål); proteingrödor; potatis; oljeväxtfrön (rapsfrön, solrosor, sojabönor och andra oljeväxtfrön).

— Djurfoderprodukter som vanligtvis inte saluförs:

  — Produkter från ettåriga foderväxter: rotfrukter (sockerbetor, foderbetor, kålrötter, rovor till foder, fodermorötter, fodermärgkål/grönkål och andra rotfrukter); fodermajs och andra grönfodergrödor (färska, torkade eller konserverade).

  — Produkter från fleråriga foderväxter: foderprodukter i form av permanenta grödor eller mellangrödor som härrör från en ekonomisk aktivitet (färska, torkade eller konserverade).

  — Biprodukter som används till foder (halm, agnar, blad och stjälkar samt andra biprodukter).

Att fastställa vilken konsumtion inom enheten som skall medräknas i jordbrukets produktion

2.054. Jordbruksprodukter som förbrukas inom jordbruksenheter skall endast bokföras inom jordbrukets produktion om de uppfyller vissa kriterier. När man slog fast vilka kriterier som skulle gälla för att redovisa konsumtionen inom enheten tillgodosågs två krav. Det rör sig först och främst om ett metodiskt krav, eftersom man hade avvikit från den exakta ordalydelsen i ENS-regeln, men ändå önskade följa ”andemeningen” i denna (något man försöker uppnå genom att använda sig av två olika aktiviteter). Det rör sig emellertid också om ett praktiskt krav, eftersom de kriterier som skall fastställas måste kunna ge en exakt och jämförbar ram för att avgöra vilken konsumtion inom enheten som skall bokföras, så att denna metod för att mäta produktionen också kan användas så som det är tänkt.

2.055. Dessa kriterier är:

1. De båda utövade aktiviteterna skall gälla olika 4-siffriga nivåer i NACE Rev.1 (huvudgrupp 01: Jordbruk, jakt och service i anslutning härtill). Detta kriterium innebär följaktligen att mjölk som används till djurfoder samt spannmål som produceras och används för vegetabilieproduktion inom samma företag (under samma bokföringsperiod) inte skall medräknas.

2. Jordbruksprodukten skall ha ett signifikant ekonomiskt värde för ett signifikant antal jordbrukare.

3. Det skall inte vara alltför svårt att få tillgång till uppgifter om priser och kvantiteter. Detta kriterium är svårt att tillämpa för en del produkter som vanligtvis inte saluförs.

2.056. I enlighet med urvalskriterierna för att produkter som konsumeras inom enheten skall medräknas vid mätningen av produktionen (se punkt 2.055.) skall endast vegetabiliska produkter som används i djur-

▼B

foder (oavsett om detta vanligtvis saluförs eller ej) bokföras under jordbrukets produktion.

2.057. När dessa produkter bokförs under branschens produktion, måste de också bokföras som insatsförbrukning, i enlighet med principen om att de totala kvantiteter som produceras och därefter används för en annan produktionsaktivitet under referensåret skall beaktas (se punkt 2.055.). När övergången från produktion till insatsförbrukning överskrider det aktuella referensåret, bör produktionens motsvarande kvantiteter redovisas som ”Utgående lager” för respektive produkt under referensåret.

2.058. Animaliska biprodukter ingår inte under konsumtion inom enheten p.g. a. de praktiska svårigheterna att få fram uppgifter om kvantiteter och i synnerhet priser.

g) Producenternas bearbetning

Producenternas bearbetning: (7q)

2.059. Under posten producenternas bearbetning skall man bokföra de kvantiteter som har producerats för bearbetning av jordbruksproducenter (t. ex. mjölk som bearbetas till smör eller ost, äpplen som bearbetas till äppelmust och cider) endast om det har skett inom ramen för bearbetningsaktiviteter som kan skiljas från den primära jordbruksaktiviteten (på basis av bokföringsmaterial, se punkt 1.26.). Här skall endast de obearbetade produkterna bokföras (t.ex. opastöriserad mjölk och äpplen), inte de bearbetade produkter som erhålls från dessa råvaror (t.ex. smör, äppelmust och cider). Här tar man med andra ord inte hänsyn till det arbete som ingår i bearbetningen av jordbruksprodukter. De produkter som producentens bearbetning resulterar i kommer naturligtvis att bokföras under produktionen för ”delbranschen” jordbruk (se punkterna 1.04. och 1.05.).

2.060. Om bearbetningsaktiviteterna är ej särskiljbara icke-jordbruksaktiviteter bokförs produkten av dessa aktiviteter under värdet av jordbrukets produktion (se punkt 1.25.). De jordbruksråvaror som används som insatsförbrukning i samband med bearbetningen bokförs varken under produktion eller insatsförbrukning. Denna konvention kommer sig av att de båda aktiviteterna (produktion av jordbruksprodukter samt bearbetning av dessa produkter) inte kan skiljas åt på basis av bokföringsmaterial. Kostnaderna för dessa båda aktivitetstyper bokförs därför tillsammans och produktionen värderas som produktion av bearbetade produkter.

h) Egen slutlig konsumtion

Egen slutlig konsumtion: (8q)

2.061. Denna post omfattar följande:

i) Produkter som konsumeras av de jordbrukshushåll som har producerat dem.

ii) Produkter från jordbruksenheten (företaget) som används för in natura-betalning i form av lön till företagets anställda eller för byten mot andra varor.

2.062. Jordbruksprodukter som bearbetas av jordbruksenheten på ett sätt som går att särskilja (dvs. så att de ger upphov till en lokal verksamhetsenhet som ej hör till jordbruket) och som konsumeras av jordbrukshushåll skall bokföras som egen slutlig konsumtion under produktionen från Livsmedels-, dryckesvaru- och tobaksvaruframställning (underavdelning DA i NACE Rev.1). Jordbrukshushållens konsumtion av jordbruksprodukter som bearbetas på ett sätt som inte kan särskiljas (dvs. produktion från ej särskiljbara bearbetningsaktiviteter som ej hör till jordbruket) bokförs däremot som egen slutlig konsumtion under dessa aktiviteter (se punkt 2.080.) och ingår i jordbrukets produktion.

2.063. Det tillräknade hyresvärdet av ägarbebodd bostad bokförs ej här, utan under Uthyrning av egna fastigheter (undergrupp 70.20. i NACE Rev.1). Uthyrning av bostäder är en icke-jordbruksaktivitet som alltid anses kunna skiljas från jordbruksaktiviteten.

i) Försäljning

Försäljning (9q)

2.064. Denna post omfattar jordbruksenheternas försäljning av jordbruksprodukter till andra enheter (inom jordbruket eller andra branscher). Detta omfattar även försäljning till lager- och interventionscentraler, med

▼B

undantag av avyttring av fasta tillgångar. Posten underindelas i försäljning inom landet till andra branscher, försäljning inom landet till andra jordbruksenheter och försäljning till utlandet.

2.065. En viss enhets försäljning motsvarar alltså omsättningen från saluförandet av enhetens produktion. Det bör noteras att försäljning av djur som klassificerats som fasta tillgångar och som tas ur stamdjursbesättningar (i samband med slakt eller export) inte skall redovisas här. Djur klassificerade som fasta tillgångar och som tas ur stamdjursbesättningar överförs till lager före försäljning, men försäljningen av dessa djur (vid slakt eller export) redovisas som lageruttag i räkenskaperna, vilket endast avspeglas i kapitalkontot. Motsvarande produktion hade redan tillräknats som en del av besättningarna i form av egenregiproduktion av fasta realkapitalvaror ([1]) och därefter bokförts på produktionskontot.

2.066. Djur klassificerade som lager: När djur klassificerade som lager avyttras till ett annat jordbruksföretag utgör detta försäljning i enlighet med definitionen i punkt 2.064. Denna försäljning kan kvittas genom uttag ur lager om djuren var bokförda som lager i början av räkenskapsåret (i annat fall bokförs endast försäljningen).

2.067. Anskaffning av djur räknas som införande i lager om produkterna inte säljs vidare under räkenskapsåret. Dessa djur kan emellertid inte redovisas som insatsförbrukning, eftersom varor som används som insats i produktionen per definition skall försvinna (eller åtminstone genomgå en betydande omvandling) under produktionsprocessen. Dessa djur behandlas som varor i arbete, eftersom produktionsprocessen för djuren inte är helt avslutad (produktionsprocessen slutförs vid slakten). Anskaffning av djur skall bokföras som införande i lager av varor i arbete och bokförs därför som ”negativ” försäljning och inte som insatsförbrukning. Rör det sig om handel mellan inhemska företag, tar försäljning och köp ut varandra (med undantag av kostnader i samband med överföring av äganderätten) ([2]). På grund av denna särbehandling av handel med levande djur mellan jordbruksenheter finns det ingen insatsförbrukning under ”Djur och animaliska produkter” ([3]).

2.068. Djur klassificerade som fasta tillgångar: Handel mellan jordbruksenheter med fasta tillgångar i form av djur bokförs inte som försäljning enligt ovanstående definition, utan som handel med tillgångar (bokförs i kapitalkontot som jordbrukets fasta bruttoinvesteringar). Rör det sig om handel mellan inhemska företag tar försäljning och köp ut varandra (frånsett kostnader i samband med ägarbyte).

2.069. Bokföring av import av levande djur (ej avsedda för omedelbar slakt): Liksom när det gäller handel mellan inhemska företag skall jordbruksenheters import av djur klassificerade som lager (utom djur avsedda för omedelbar slakt) under referensperioden bokföras som införande i lager av varor i arbete och dras från försäljningen. Djur klassificerade som fasta tillgångar (t.ex. avelsdjur) och importeras som sådana skall däremot inte dras från försäljningen.

2.070. Eftersom det i praktiken ofta är svårt att göra en tydlig distinktion mellan de olika kategorierna av djur på basis av tillgängliga EU-källor (mellan djur klassificerade som fasta tillgångar och djur klassificerade som lager), anses emellertid all import av djur som lager och värdet av alla importerade djur (med undantag av djur avsedda för omedelbar slakt) dras därför från värdet av försäljningen. Denna bokföringsmetod innebär att utrikeshandeln med levande djur behandlas på liknande sätt som den inhemska bruttoproduktionen när denna beräknas i statistiken över animalieproduktionen.

j) Egenregiproduktion av fasta realkapitalvaror

Egenregiproduktion av fasta realkapitalvaror: (10q)

([1]) Produktionen av dessa djur beräknas genom att man lägger samman egenregiproduktion av fasta realkapitalvaror (= införande i lager minus avyttring av tillgångar) och försäljning (= avyttring).

([2]) När handeln värderas skall kostnader för överföring av äganderätten (handels- och transportmarginaler) bokföras under värdet för anskaffning. Vid handel mellan inhemska företag tar försäljning och köp ut varandra, frånsett kostnaderna för överföring av äganderätten, som tillräknas produktionsvärdet som ”negativ försäljning”.

([3]) Samma behandling tillämpas för andra jordbruksprodukter klassificerade som lager.

▼B

2.071. Denna post omfattar endast:

— Arbete som utförs av jordbruksenheter (t.ex. utnyttjande av arbetskraft, maskiner och andra produktionsmedel, inklusive förökningsmaterial) i syfte att anlägga planteringar som frukt-, vin-, bär- och humleodlingar för egen räkning. I regel omfattar det arbete som utförs för egen räkning i samband med anläggning av frukt- och vinodlingar osv. en mängd vitt skilda arbetsuppgifter, som inte kan läggas samman kvantitativt.

— Djur som produceras inom jordbruksenheterna och överförs till deras fasta tillgångar (se punkt 2.161.). Det rör sig om djur som uppföds med tanke på den produktion de regelbundet ger (gäller huvudsakligen avelsdjur, mjölkboskap, dragdjur, får och andra djur som uppföds för ullens skull, se punkt 2.202.).

k) Utgående lager

Utgående lager: (11q)

2.072. Dessa är de lager av färdiga produkter eller varor i arbete som finns inom branschens företag (dvs. hos producenterna) vid referensårets slut. Lager som finns inom olika saluföringsled (framför allt lager hos återförsäljare och bearbetande enheter) samt interventionslager skall inte bokföras här.

2.073. Här bokförs produkter som tillfälligt lagras och som vid ett senare datum förbrukas inom branschen (t.ex. foderspannmål, utsäde och förökningsmaterial), eftersom produkternas slutliga användning inte är känd när de förs in i lagret.

l) Användning totalt

Användning totalt: (12q) (omfattar ej konsumtion inom enheten) = (7q) + (8q) + (9q) + (10q) + (11q) = producenternas bearbetning plus egen slutlig konsumtion plus försäljning plus egenregiproduktion av fasta realkapitalvaror plus utgående lager

2.074. Denna post utgör summan av kolumnerna 7q till 11q.

m) Lagerinvestering

Lagerinvestering: (12q) = (11q) minus (4q) = tillägg till lager (A) minus uttag ur lager (W)

2.075. Lagerinvesteringen inom branschen (omfattar ej lager inom olika saluföringsled) under referensåret mäts antingen som skillnaden mellan införande och uttag ur lager eller också som skillnaden mellan utgående lager och ingångslager. I det senare fallet måste andra volymförändringar och nominella kapitalvinster (med avdrag av förluster) dras av när lagerinvesteringens värde beräknas (se punkt 2.179. och följande).

n) Jordbrukets produktion

Jordbrukets produktion = (6q, djurfoder) + (7q) + (8q) + (9q) + (10q) + (12q)

2.076. I enlighet med produktionsbegreppet och de ovannämnda reglerna för bokföring av konsumtion inom enheten (se punkt 2.049. och det följande) och bearbetning av jordbruksprodukter (se punkterna 2.059. och 2.060.) samt egen slutlig konsumtion (se punkterna 2.061., 2.062. och 2.063.) kan jordbrukets produktion beskrivas enligt följande:

Tillgång	Användning	Jordbrukets produktion
Bruttoproduktion	Försäljning (totalt, med undantag av handel med djur mellan jordbruksföretag)	X
	Lagerinvestering (inom produktionen)	X

▼B

Tillgång	Användning	Jordbrukets produktion
– förluster =	Egenregiproduktion av fasta realkapitalvaror (planteringar som ger återkommande skörd, stamdjur)	X
	Egen slutlig konsumtion (av jordbruksprodukter)	X
= Användbar produktion	Producenternas bearbetning (av jordbruksprodukter, särskiljbara aktiviteter)	X
	Konsumtion inom enheten: — för samma aktivitet: (utsäde, mjölk till djurfoder, vindruvor, oliver till olivolja, kläckningsägg)	
	— för en särskiljbar aktivitet: vegetabiliska produkter som används i djurfoder (spannmål, oljeväxtfrön, foderväxter etc., oavsett om dessa vanligtvis saluförs eller ej)	X
	animaliska biprodukter som används vid vegetabilisk produktion (gödsel, flytgödsel)	

2.077. Till skillnad från det begrepp för ”slutlig produktion” som EAA tidigare grundades på, omfattar det nya begrepp som används för att mäta jordbrukets produktion även handel med jordbruksvaror och -tjänster mellan jordbruksenheterna samt konsumtion inom enheten av djurfoderprodukter (oavsett om dessa vanligtvis saluförs eller ej).

3. **Produktion från ej särskiljbara sekundära icke-jordbruksaktiviteter**

2.078. Ej särskiljbara sekundära icke-jordbruksaktiviteter delas upp i två olika typer av aktiviteter (se punkt 1.29.):

— Aktiviteten ”bearbetning av jordbruksprodukter”: Denna grupp omfattar aktiviteter som utgör en förlängning av själva jordbruksaktiviteten och där man använder sig av jordbruksprodukter. Den typiska aktiviteten i denna första grupp är bearbetning av jordbruksprodukter.

— ”Andra sekundära aktiviteter”: Denna grupp omfattar de aktiviteter där man använder sig av jordbruksföretaget och dess produktionsmedel för jordbruk. Denna grupp är mer heterogen än den första.

2.079. I regel omfattar dessa aktiviteter en lång rad olika produkter (varor och tjänster), som inte kan adderas kvantitativt sett.

2.080. Produktionen från dessa aktiviteter är avsedd antingen för försäljning, byteshandel, in natura-betalning, egen slutlig konsumtion (se punkt 2.062.) eller också för lagring.

4. **Jordbrukets produktion**

2.081. I enlighet med definitionen av jordbrukets produktion (se punkt 1.16.) utgörs jordbrukets produktion av summan av produktionen av jordbruksprodukter (se punkterna 2.076. och 2.077.) samt de varor och tjänster som produceras inom ramen för ej särskiljbara sekundära icke-jordbruksaktiviteter (se punkterna 2.078.-2.080.).

5. **Värdering av produktionen**

2.082. All produktion skall värderas till baspriser. Baspriset är det pris som producenterna erhåller från köparen för en producerad vara eller tjänst, minus alla skatter som erläggs som en konsekvens av enhetens pro-

▼B

duktion eller försäljning (t.ex. produktskatter) plus alla subventioner som erhålls som en konsekvens av enhetens produktion eller försäljning (dvs. produktsubventioner). Baspriset exkluderar alla transportkostnader som faktureras separat av producenten. Det inkluderar däremot alla transportmarginaler som påförs av producenten på samma faktura, även om de redovisas som en separat post på fakturan (se ENS 1995, 3.48.).

2.083. Produktionens olika beståndsdelar som försäljning, in natura-betalningar, införande i lager samt produkter som förbrukas inom enheten skall värderas till baspriser. På samma sätt skall produktion för egen slutlig användning (dvs. egenregiproduktion av fasta realkapitalvaror samt egen slutlig konsumtion) värderas till baspris för liknande produkter sålda på marknaden. Införande i lager (eller lagerökning) av varor i arbete värderas i förhållande till uppskattat rådande baspris för den färdiga produkten. Om värdet av denna ökning skall beräknas i förväg skall detta baseras på de faktiska kostnaderna, med tillägg för beräknat driftsöverskott eller beräknad sammansatt förvärvsinkomst.

2.084. För att EAA skall kunna upprättas efter nettobokföringssystemet (se punkterna 3.033. och 3.035.-3.043.) skall den moms (dvs. mervärdesskatt) som faktureras av producenten inte medräknas när baspriset beräknas.

2.085. Det pris som producenten får motsvarar producentpriset (exklusive fakturerad moms) så som detta definieras i SNA 93 (dvs. pris från gården). Baspriset kan beräknas genom att man tar producentpriset plus subventioner minus produktskatter (exklusive moms). Om det är svårt att beräkna baspriset p.g.a. svårigheter att tillskriva en viss produkt en produktskatt eller produktsubvention, kan man också beräkna produktionen direkt till baspriser. Den beräknas i så fall på grundval av produktionsvärdet till producentpris (exklusive fakturerad moms), minus värdet av produktskatter (exklusive moms) plus värdet av produktsubventioner.

2.086. När produktionen värderas till baspriser är det nödvändigt att skilja mellan dels produktskatter (exklusive moms) och produktsubventioner (se punkterna 3.027. och 3.053.), dels andra produktionsskatter och andra produktionssubventioner (se punkterna 3.044. och 3.058.). Produktskatter och produktsubventioner bokförs inte i branschens konto för inkomstbildning (eftersom detta endast omfattar andra produktionsskatter och andra produktionssubventioner, se punkt 3.055.).

2.087. Det pris som producenterna får för en viss vara är inte nödvändigtvis alltid detsamma. Det kan bl.a. variera beroende på leveransens art. Varor som exporteras direkt av producenten kan till exempel vara av en annan kvalitet än varor som säljs för inhemsk konsumtion eller varor som säljs till andra inhemska jordbruksenheter. Dessa varor har då följaktligen också olika pris. Det bör noteras att när en producerande enhet direktexporterar sin produktion skall intäkter och betalningar för monetära utjämningsbelopp avseende export räknas med i EAA.

2.088. När det gäller vissa produkter, t.ex. säsongsprodukter och vin, måste dessa allmänna värderingsprinciper tolkas lite annorlunda. Detta beskrivs mer ingående i avdelningen om värdering av lagerinvestering (se punkterna 2.185.-2.200.).

C. INSATSFÖRBRUKNING

(se ENS 1995, 3.69.-3.73.)

1. **Definition**

2.089. Insatsförbrukning består av värdet av de varor och tjänster som används som insats i produktionsprocessen, exklusive fasta tillgångar vars användning bokförs som kapitalförslitning. Dessa varor och tjänster kan antingen vidareförädlas eller förbrukas i produktionsprocessen (ENS 1995, 3.69.). En detaljerad uppdelning av olika kategorier av insatsförbrukning visar vilka insatsbetingade förhållanden som gäller mellan jordbruket och andra näringsgrenar. Insatsförbrukningen används också för att beräkna faktorintensitet (kvoten mellan två produktionsfaktorer, t.ex. insatsförbrukning och arbete).

2.090. Insatsförbrukning omfattar inte förvärv av nya eller befintliga fasta tillgångar, som har producerats inom ekonomin eller importerats.

▼B

Dessa bokförs i stället som fasta bruttoinvesteringar (se punkt 2.109.,c-f). Detta gäller både för fasta icke-jordbrukstillgångar, t.ex. byggnader och andra anläggningar, maskiner och inventarier, och för fasta jordbrukstillgångar, t.ex. planteringar och stamdjur. Förvärv av icke-producerade tillgångar, t.ex. mark, ingår inte heller i insatsförbrukningen. Verktyg och andra varaktiga varor (sågar, hammare, skruvmejslar etc.) räknas som insatsförbrukning om priset inte överstiger 500 euro (i 1995 års priser) per styck (eller, när de köps i stora kvantiteter, den totalt erlagda summan). Över denna nivå räknas köp av sådana varaktiga varor som fast bruttoinvestering (se ENS 1995, 3.70.).

2.091. Insatsförbrukning innefattar alla varor och tjänster som används som insatser i hjälpaktiviteter (t.ex. inköp, försäljning, marknadsföring, bokföring, transport, lagring, underhåll etc.). Det görs ingen skillnad mellan dessa varor och tjänster och de som används i den primära (eller sekundära) aktiviteten i en lokal verksamhetsenhet.

2.092. Till insatsförbrukningen räknas också alla utgifter för varor och tjänster som, även om de kommer de anställda till del, huvudsakligen görs i arbetsgivarens intresse [1] (t.ex. ersättning till anställda för resekostnader, dubbel bosättning, flyttning och representation i samband med arbetet samt utgifter för anskaffning av utrustning för trivsel och komfort på arbetsplatsen).

2.093. Eftersom begreppet bransch och lokal verksamhetsenhet används som basenhet i EAA, omfattar branschens insatsförbrukning varor och tjänster som levereras av en lokal verksamhetsenhet till en annan lokal verksamhetsenhet (för att användas i produktionen). Detta gäller även om dessa enheter hör till samma institutionella enhet.

2.094. Handel mellan jordbruksenheter med djur som kan sägas motsvara lager av varor i arbete (på samma sätt som griskultingar och kläckningsägg, se punkt 1.77.) och import av dessa djur bokförs inte under insatsförbrukning (och inte heller som någon form av produktion) (se punkterna 2.066.-2.070.).

2.095. Varor och tjänster som produceras och konsumeras inom samma jordbruksenhet (dvs. som under samma räkenskapsår produceras och används för jordbruksproducerande ändamål) bokförs endast som insatsförbrukning om de också förekommer i branschens produktion (t.ex. vegetabiliska produkter som används i djurfoder, se punkterna 2.049.-2.057. och 2.060.).

▼M2

_____

▼B

2. **Insatsförbrukningens poster**

a) Utsäde och förökningsmaterial

2.097. Här bokförs all förbrukning av inhemskt eller importerat utsäde och förökningsmaterial som köps för löpande produktion samt underhåll av befintliga planteringar med vinstockar, fruktträd och bärbuskar och julgranar. Denna post omfattar framför allt inköp av utsäde och förökningsmaterial direkt från andra jordbrukare. Utsäde som produceras och konsumeras inom samma enhet under samma räkenskapsår bokförs däremot inte under denna post (se punkt 2.052.).

2.098. Det bör noteras att insatsförbrukning av utsäde till jordbruksgrödor och grönsaker huvudsakligen motsvaras av i) första generationens utsäde som köps av producenter för uppförökning av utsäde och ii) certifierat utsäde som köps av jordbruksföretag för vegetabilieproduktion.

b) Energi; smörjmedel

2.099. Här redovisas elektricitet, gas samt alla fasta och flytande bränslen och drivmedel. Observera att detta endast gäller jordbruksföretagets energiförbrukning, medan den energi som förbrukas i jordbrukarens hushåll inte skall räknas med.

_____

([1]) Detta är vanligtvis fallet om produktionen stimuleras - eller till och med möjliggörs - genom arbetsgivarens utgift.

▼B

c) Gödnings- och jordförbättringsmedel

2.100. Jordförbättringsmedel omfattar bl.a. kalk, torv, slam, sand och konstgjort skum.

d) Växtskyddsmedel och bekämpningsmedel

2.101. Här bokförs herbicider, fungicider, pesticider och andra oorganiska och organiska substanser med liknande effekt (t.ex. giftbete som råttgift).

e) Veterinärkostnader

2.102. Här bokförs läkemedel som faktureras separat från veterinärarvodet (läkemedel som ges direkt av veterinären bokförs tillsammans med arvodet).

f) Djurfoder

2.103. Här bokförs alla inköp av inhemskt och importerat djurfoder - även obearbetat - inklusive foder som köps direkt från andra jordbruksföretag. Vegetabiliska produkter som används i sådant djurfoder som produceras och används under samma referensperiod inom samma jordbruksföretag redovisas och förs in under en underrubrik till ”Djurfoder” som ”Konsumtion inom enheten”, (se punkt 2.057.). De bokförs samtidigt under ”Produktion”.

2.104. Kostnader för bearbetning och konservering av djurfoder (t.ex. kostnader för energi och kemiska konserveringsmedel) skall delas upp efter kostnadsslag och redovisas inte tillsammans med djurfoder.

g) Underhåll av utrustning

2.105. Denna rubrik omfattar följande:

— Inköp av varor och tjänster i samband med underhåll (dvs. fortlöpande byte av skadade eller defekta delar) och reparationer som behövs för att hålla fasta realkapitalvaror i funktionsdugligt skick (se punkterna 2.127.-2.129.).

— Inköp av produkter avsedda för att skydda grödor (med undantag av växtskyddsmedel och bekämpningsmedel - se punkt 2.101.), t. ex. knallskott, hagelskydd och antifrostmedel.

h) Underhåll av byggnader

2.106. Denna post omfattar inköp av material (cement, murstenar etc.), kostnader för utförda arbeten och jordbruksföretagens totala kostnader för underhåll av ekonomibyggnader och andra anläggningar (med undantag av bostadshus) (se punkterna 2.127.-2.129.).

i) Jordbrukstjänster

2.107. Dessa jordbrukstjänster (som omfattar uthyrning av maskiner och utrustning med personal) utgör en integrerad del av jordbruket (se punkterna 1.82.-1.91.) och bokförs som insatsförbrukning och även som produktion.

▼M2

j) Indirekt mätta finansiella förmedlingstjänster

2.107.1. I enlighet med ENS 95 skall värdet på de indirekt mätta finansiella förmedlingstjänster (FISIM) som används av jordbruket bokföras som jordbrukets insatsförbrukning (se bilaga I till ENS 95).

k) Andra varor och tjänster

▼B

2.108. Dessa varor och tjänster omfattar följande:

a) Hyror som betalas antingen direkt eller som en del av arrendet för användning av övriga byggnader än bostäder och andra fasta (materiella eller immateriella) tillgångar, t.ex. hyra för maskiner och annan utrustning utan förare (se punkt 1.23.) och för datorutrustning. Om det inte går att skilja den hyra som en lokal verksamhetsenhet betalar för ekonomibyggnader från markarrendet, skall hela beloppet bokföras som arrende på kontot för företagsinkomst (se punkt 3.082.).

b) Arvoden för hälsoundersökning av anställda.

▼B

c) Arvoden till lantbrukskonsulenter, lantmätare, revisorer, skattekonsulter, jurister etc.

d) Köp av tjänster i form av vetenskaplig forskning, marknadsundersökningar, reklam samt utgifter för personalutbildning och liknande tjänster.

e) Utgifter för transporttjänster. Detta omfattar även ersättning till anställda för resekostnader, dubbel bosättning, flyttning i samband med arbetet (huvudsakligen i arbetsgivarens eget intresse), betalningar till fristående företag som transporterar de anställda för arbetsgivarens räkning (omfattar ej transporter mellan hemmet och arbetsplatsen) (se punkterna 2.092., 2.109. b och 3.016.), transport av varor i samband med mässor och utställningar. Om transporten däremot utförs av personalen med hjälp av arbetsgivarens transportmedel, skall kostnaderna bokföras under respektive poster.

Eftersom köp skall värderas till mottagarpriser och försäljning till baspriser (se punkterna 2.110., 2.111. och 2.082.), finns det normalt ingen anledning att föra upp kostnaderna för varutransport separat. Transportkostnader vid försäljning betraktas som om de faktureras separat. Om producenten anlitar en tredje part för att transportera varorna till köparen, bokförs transportkostnaderna varken som insatsförbrukning eller produktion i EAA. Transporterar producenten själv varorna, rör det sig i stället om en icke-jordbruksaktivitet och då skall kostnaderna bokföras under respektive poster, om aktiviteten inte är särskiljbar. Denna post omfattar slutligen utgifter för sekundära icke-jordbruksaktiviteter i form av transporter, handel och lagring för tredje parts räkning.

f) Post- och telekostnader.

g) Betalning för tjänstedelen av bruttopremier för försäkringar som har tagits för att täcka företagets risker, t.ex. skördeförluster, skador p.g.a. hagel, frost, brand, storm etc. Återstoden, dvs. nettopremien, är den del av den betalade bruttopremien som försäkringsbolagen disponerar för att reglera skadeståndsanspråk.

En uppdelning av bruttopremien i dessa två beståndsdelar kan endast bli någorlunda rättvisande om den görs för landets totala ekonomi, vilket är fallet med nationalräkenskaperna. Tjänstedelen tillräknas i allmänhet olika branscher med hjälp av lämpliga fördelningsnycklar i samband med att input-output-tabeller utarbetas. Innan denna post förs in i EAA bör därför en avstämning göras med nationalräkenskaperna (se punkt 3.063., fotnot 48, när det gäller bokföring av subventioner i samband med försäkringstjänster).

h) Språngavgifter.

▼M2

i) Fakturerade bankavgifter (med undantag av ränta på banklån).

▼B

j) Medlemsavgifter och bidrag till yrkes- och branschorganisationer t. ex. lantbrukarorganisationer, handelskamrar etc.

k) Avgifter till jordbrukskooperativ.

l) Utgifter för mjölkprov, utställningar, stambokföring.

m) Utgifter för artificiell insemination samt kastrering.

n) Betalningar för användning av immateriella icke-producerade tillgångar, t.ex. patent, varumärken, mjölkkvoter och andra produktionsrättigheter. Anskaffning av immateriella icke-producerade tillgångar bokförs däremot på kapitalkontot.

o) Betalningar till offentliga sektorn för att få licenser/tillstånd att utöva kommersiell eller yrkesmässig verksamhet, om licensgivningen utnyttjas för en faktisk kontrollfunktion (såvida inte betalningen inte alls står i proportion till kostnaden för att tillhandahålla tjänsten) (se punkt 3.048.e och ENS 1995, 4.80.d).

p) Inköp av mindre redskap, arbetskläder, reservdelar och varaktiga varor som är relativt billiga (priset understiger 500 euro i 1995 års

▼B

priser) eller har en normal livslängd på kortare än ett år (se punkt 2.125.).

q) Inköp av redskap, materiel och arbetskläder som arbetstagarna gör mot en särskild ersättning som betalas ut för detta ändamål eller också läggs till lönen i enlighet med gällande avtal.

k) Poster som inte hör till insatsförbrukning.

2.109. Insatsförbrukning omfattar inte följande:

a) Varor och marknadstjänster som produktionsenheterna tillhandahåller de anställda gratis eller till reducerat pris, under förutsättning att det är tydligt att dessa utgifter i första hand är till fördel för de anställda. Värdet av dessa varor och tjänster utgör en del av lönen till de anställda (se punkt 3.018.).

b) Transportersättning som arbetsgivaren betalar kontant till de anställda. Denna ersättning betraktas som en del av lönen (arbetstagaren använder därefter ersättningen för att betala för transporten mellan hemmet och arbetsplatsen) (se punkt 3.018.c). Belopp som arbetsgivaren betalar direkt till ett transportföretag för gemensam transport av de anställda (mellan hemmet och arbetsplatsen) anses också utgöra en del av lönen till de anställda. Tjänster i form av transport mellan hemmet och arbetsplatsen samt parkeringsmöjligheter har vissa likheter med insatsförbrukningen. Arbetsgivarna anses emellertid behöva dessa tjänster för att locka till sig och behålla arbetskraft (som de hur som helst själva skulle ha fått betala), men tjänsterna behövs inte för produktionen i sig (se SNA 93, 7.41.).

c) Köp av ekonomibyggnader och lös egendom (dvs. kapitalvaror vars normala livslängd överstiger ett år); dessa förvärv betraktas som fast bruttoinvestering (se punkt 2.162.).

d) Betalningar för finansiell leasing av fasta tillgångar avseende jordbruk utgör inte köp av tjänster, utan transaktioner som skall bokföras dels som räntor (på kontot för företagsinkomst), dels som amorteringar (på kontot för finansiella transaktioner) (se punkt 2.122.).

e) Utgifter för renovering (när det gäller underhåll, se punkterna 2.105. och 2.106.) av fasta realkapitalvaror (renovering av tak, takrännor, el- och värmeinstallationer i ekonomibyggnader) samt utgifter för att förbättra och reparera kapitalvaror, i syfte att förlänga deras normala livslängd eller öka deras produktionskapacitet. Dessa utgifter betraktas som fasta bruttoinvesteringar, eftersom de i hög grad överstiger det som behövs för att hålla de fasta tillgångarna i funktionsdugligt skick (se punkterna 2.127.-2.129.).

f) Köp av tjänster i samband med förvärv av markegendom, byggnader och andra befintliga fasta realkapitalvaror, som exempelvis avgifter till fastighetsmäklare, advokater, lantmätare etc. samt avgifter för fastighetsregistrering (ENS 1995, 3.111.). Alla dessa kostnader skall behandlas som fast bruttoinvestering (se punkterna 2.132. och 2.133.).

g) Varor och tjänster som produceras och förbrukas inom samma enhet under samma räkenskapsperiod (med undantag av vissa produkter, se punkterna 2.056., 2.103. och 2.107.). Dessa varor och tjänster bokförs inte heller som produktion.

h) Hyror eller arrenden som betalas för mark och som bokförs under ”arrende” (se punkt 3.080.).

i) Boendekostnader. Det rör sig här om utgifter gällande slutlig konsumtion (hushållskonton) som inte ingår i EAA.

j) Slitage på fasta realkapitalvaror som bokförs som kapitalförslitning (se punkt 3.099.).

k) Nettoförsäkringspremier (se punkt 2.108.g).

l) Försäkringspremier för personskador samt inbetalningar till sjuk- och arbetsolycksfallsförsäkringar. Dessa är dels omfördelningstransaktioner, dels slutlig konsumtion (hushållskonton).

m) Vattenavgifter som betalas som en fast taxa och inte proportionellt efter förbrukad vattenmängd.

▼B

n) Under vissa förutsättningar köp av tjänster från offentliga sektorn (se punkt 3.048.e).

3. **Värdering av insatsförbrukning**

2.110. Produkter som används för insatsförbrukning skall värderas vid den tidpunkt de går in i produktionsprocessen. De skall värderas till mottagarpris för liknande varor och tjänster vid samma tidpunkt.

2.111. Mottagarpriset är det pris som köparen faktiskt betalar för produkterna vid köptillfället. Det omfattar skatter på produkterna minus subventioner (men exklusive avdragsgilla skatter, t.ex. moms på produkterna). Mottagarpriset omfattar även alla transportkostnader betalade separat av köparen för leverans på begärd tid och plats; efter avdrag av rabatter från standardpriser vid mängd- eller lågsäsongsköp; exklusive ränte- eller serviceavgifter som tillkommer vid krediter, exklusive alla extra avgifter köparen har ådragit sig genom att inte betala inom den tidsperiod som avtalades vid tiden för köpet (se ENS 1995, 3.06.).

2.112. Till skillnad från andra branscher är subventioner avseende insatsförbrukningen betydelsefulla inom jordbruket. Syftet med dessa subventioner är att minska kostnaden för insatsförbrukningen. Om subventionerna klassificeras som subventioner avseende (icke-jordbruks)produkter, minskar de värdet på insatsförbrukningen, som bokförs i mottagarpris (oavsett om de betalas till insatsförbrukningens leverantörer eller till jordbruksproducenterna).

2.113. Om varor eller tjänster importeras direkt av produktionsenheterna, skall det mottagarpris användas som omfattar samtliga importskatter, ej avdragsgill moms samt (mottagna eller betalade) monetära utjämningsbelopp.

2.114. Insatsförbrukningen värderas exklusive avdragsgill moms. Avdragsgill moms värderas för samtliga inköp som görs av jordbruksenheter, oavsett om dessa är momspliktiga enligt det normala systemet eller om schablonberäknad moms tillämpas. Skillnaden mellan den avdragsgilla moms som jordbruksenheterna med schablonberäknad moms skulle ha kunnat dra av om de hade varit momspliktiga enligt det normala systemet och själva den schablonberäknade momsen ger en över- eller underkompensation av momsen. Denna bokförs antingen som övriga produktionssubventioner eller som övriga produktionsskatter (se punkterna 3.041. och 3.042.).

D. BRUTTOINVESTERING

(se ENS 1995 3.100.-3.116.)

2.115. Bruttoinvesteringar omfattar

— fast bruttoinvestering,

— lagerinvestering,

— anskaffning minus avyttring av värdeföremål.

2.116. Eftersom EAA utarbetas i syfte att beskriva de flöden som enheterna skapar i samband med sin produktion, beskrivs här endast fasta bruttoinvesteringar och lagerinvesteringar.

2.117. Bruttoinvestering innebär att det inte görs något avdrag för kapitalförslitning. Nettoinvestering erhålls genom avdrag för kapitalförslitning från bruttoinvestering. Kapitalförslitning är ett mått på de fasta realkapitalvarornas värdeminskning till följd av normalt slitage i samband med användningen i produktionsprocessen (se punkt 3.099.).

1. **Fast bruttoinvestering**

a) Definition

2.118. Fast bruttoinvestering består av inhemska producenters förvärv, minus avyttringar av fasta tillgångar under en given period, plus vissa tillägg till värdet av icke-producerade tillgångar som uppstått genom den produktiva verksamheten hos en producent eller institutionell enhet. Fasta tillgångar är materiella eller immateriella tillgångar tillkomna som resultat av produktionsprocesser, som själva används mer än ett år upprepat eller kontinuerligt i produktionsprocesser (se ENS 1995, 3.102.).

▼B

b) Påpekanden när det gäller den totala nationella ekonomin

2.119. Inom den totala nationella ekonomin avser fasta bruttoinvesteringar den del av bruttonationalprodukten som produceras under referensåret för att kunna användas som produktionsmedel i produktionsprocessen under en period som överstiger ett år. Man skiljer den sålunda från de privata hushållens och den offentliga sektorns slutliga konsumtion samt från export och lagerinvesteringar. Den nationella ekonomins fasta bruttoinvesteringar omfattar alltså inte de varor som får förändrad användning under denna period, även om de tidigare har producerats vid en viss tidpunkt och alltså ingår under denna rubrik i BNP. En förändring i fråga om användning eller ägarförhållanden innebär inte att dessa varor ingår i BNP en andra gång och förändrar inte heller något i fråga om den totala mängden fasta tillgångar i den nationella ekonomin som helhet. Dessa transaktioner är emellertid av intresse vid en analys gällande homogena branscher eller sektorer.

2.120. Om ett ägarbyte resulterar i att varorna får en annan användning (dvs. om de inte längre utgör en del av de fasta tillgångarna), minskar den nationella ekonomins fasta tillgångar. De vanligaste exemplen på detta är begagnade motorfordon som hushåll köper från produktionsenheter, begagnade fartyg som säljs vidare till utlandet samt fasta realkapitalvaror som skrotas för att användas i produktionen. Eftersom den nya användningen (slutlig konsumtion, export eller någon annan användning beroende på den vara som produceras av järnskrotet) i dessa fall utgör en del av nationalprodukten, bör den fasta bruttoinvesteringen därför minskas i motsvarande grad. Det är därför som ENS 1995 använder begreppet nettoförvärv av befintliga producerade varor för beräkningen av fasta bruttoinvesteringar, eftersom man därigenom kan ta hänsyn till avyttring av kapital, dvs. minskning av fasta tillgångar.

2.121. Nettoförvärv av befintliga varor kan vara positiva, dvs. utgöra en ökning av den nationella ekonomins fasta tillgångar. Det gäller till exempel när begagnade fordon som redan har förts upp som slutlig konsumtion i bruttonationalinkomsten köps för att användas som fasta tillgångar. Eftersom försäljning av befintliga investeringsvaror normalt överstiger inköp, är nettoförvärven negativa för den nationella ekonomin i dess helhet. Om de fasta bruttoinvesteringarna delas upp efter användarbransch, kan emellertid nettoförvärven vara positiva för vissa branscher.

c) Ägarbyteskriteriet

2.122. För att bestämma olika sektorers och branschers fasta bruttoinvesteringar används ägarbytet (förvärv, avyttring) som kriterium, inte varornas användning. Det bör noteras att fasta tillgångar som förvärvas genom finansiell leasing (men inte genom vanlig uthyrning) jämställs med hyrestagarens tillgångar (om denne är producent) och inte med uthyrarens, vars finansiella tillgång motsvarar ett lån (se punkt 2.109.d och bilaga II i ENS 1995 när det gäller skillnaden mellan olika slags uthyrning av varaktiga varor) ([1]).

2.123. Hur ägarbyteskriteriet tillämpas beror på det grundläggande statistiksystem som används för att beräkna de fasta bruttoinvesteringarna. Om det är uppgifter från köparna, kommer det i teorin inte att bli några svårigheter (förutom det praktiska problemet att redovisa alla köpare). Särskilt inom jordbruket förekommer det emellertid ofta att beräkningarna görs på grundval av de uppgifter som kapitalvaruproducenterna själva lämnar om sin produktion eller försäljning. Frånsett de fall där det inte går att avgöra om en vara skall betraktas som fast realkapitalvara, är det också svårt att identifiera den verkliga köparen, eftersom fasta realkapitalvaror endast ger en antydan om vem användaren är. När det gäller jordbruket finns därför en risk att man även bokför fasta realkapitalvaror som inte har förvärvats av jordbruksföretag, utan av kommersiella företag som har för avsikt att hyra ut dessa varor utan förare.

([1]) Finansiell leasing skiljer sig från vanlig uthyrning genom att de risker och ersättningar som är förbundna med ägarskap överförs från uthyraren till hyrestagaren (den som använder tillgången) i praktiken, men inte formellt. Vid registreringen i ENS beaktas den ekonomiska verkligheten bakom finansiell leasing, vilket innebär att uthyraren tillhandahåller ett lån som gör det möjligt för hyrestagaren att köpa en varaktig vara, till vilken hyrestagaren i praktiken blir ägare. Finansiell leasing ses därför som ett sätt att finansiera en investering.

▼B

d) Förvärv

2.124. Förvärv av fasta tillgångar omfattar nya eller befintliga fasta tillgångar som har förvärvats (inköpts eller förvärvats genom byteshandel, kapitaltransferering in natura eller finansiell leasing), fasta tillgångar som har producerats och behållits för producentens egen användning, väsentliga förbättringar av fasta tillgångar och materiella icke-producerade tillgångar, naturlig tillväxt hos jordbrukstillgångar (djur och planteringar) samt kostnader i samband med överföring av äganderätt till icke-producerade tillgångar (se ESA 95, 3.103 a).

2.125. Det bör noteras att för att förvärvade varaktiga varor skall kunna bokföras som fasta bruttoinvesteringar måste enhetsvärdet för dessa (eller den totalt erlagda summan, om de köps i stora kvantiteter) överstiga 500 euro i 1995 års priser (se punkt 2.090.).

2.126. Samma sak gäller vid köp eller produktion för egen räkning av varaktiga varor som behövs för en grunduppsättning. Buteljlagret hos ett bryggeri eller en vinfirma (med undantag av engångsbuteljer) är t.ex. varor som skall föras till tillgångarna, även om värdet för varje butelj är obetydligt. Samma sak gäller för restaurangers stolar och bord, porslin och bestick samt för företags verktyg. Grunduppsättningen av dessa varor utgör fasta bruttoinvesteringar: någon kapitalförslitning beräknas emellertid inte i dessa fall, eftersom man antar att när lagret väl har skapats, kommer värdet att vara konstant eftersom nya delar fortlöpande köps in för att ersätta försvunna eller obrukbara delar. Fortlöpande inköp av ersättningsvaror bokförs som insatsförbrukning. Denna teoretiskt sett enkla regel kan ibland vara svår att tillämpa i praktiken, eftersom statistiska uppgifter avseende produktion eller försäljning inte alltid utvisar om varorna i fråga köps för en grunduppsättning eller för att ersätta befintliga delar.

2.127. Varor och tjänster som införlivas i befintliga fasta realkapitalvaror för att förbättra dem, renovera dem eller öka deras livslängd eller produktionskapacitet bokförs med de fasta realkapitalvaror som de ingår i. Dessa arbeten betraktas som förvärv av nya fasta tillgångar. I princip omfattar detta alla varor och tjänster som införlivas i fasta realkapitalvaror och som ligger långt utanför vanligt löpande underhålls- och reparationsarbete. Med löpande underhåll avses alla arbeten som, sett till den fasta realkapitalvarans normala livslängd, skall genomföras med relativt korta intervall för att varan skall behålla sitt bruksvärde. Det kan t.ex. röra sig om byte av delar som snabbt slits ut, utvändig och invändig målning etc.

2.128. Storleken på det belopp som används till underhåll utgör inte något kriterium för att avgöra om det rör sig om en investering eller fortlöpande underhåll, eftersom också underhållsarbeten kan vara mycket omfattande när det gäller värdefulla fasta realkapitalvaror (se punkt 2.109.e). Om tjänster avseende fasta realkapitalvaror skall klassificeras som ”löpande underhåll” eller ”fasta bruttoinvesteringar” avgörs strängt taget av den tidrymd som förflyter innan arbetet måste utföras på nytt. Byte av delar som normalt förbrukas på ett år, t.ex. lastbilsdäck, anses exempelvis vara löpande underhåll, medan motorbyte betraktas som en fast bruttoinvestering. Detta beror inte på att värdet i sig är högre, utan på att motorn normalt sett inte byts varje år, utan först efter flera. När sådant arbete förs upp som tillgång (dvs. som fast bruttoinvestering och inte som löpande underhåll) kan man genom kapitalförslitning fördela värdet jämnt över hela användningstiden.

2.129. I SNA 93 fastställs att man kan avgöra om det rör sig om förbättringar av fasta tillgångar på två sätt: antingen genom omfattningen av förändringar i de fasta tillgångarnas egenskaper - dvs. betydande förändringar i fråga om storlek, form, effektivitet, kapacitet eller beräknad livslängd - eller genom att konstatera att dessa förbättringar inte är sådant arbete som regelbundet utförs när det gäller andra fasta tillgångar av samma slag i samband med löpande underhåll och reparation (se SNA 93, 10.49.).

e) Avyttring

2.130. Avyttring av fasta tillgångar omfattar befintliga fasta tillgångar som har försålts, rivits, kasserats eller destruerats av sin ägare, lämnats vid byteshandel eller lämnats genom kapitaltransferering in natura (se ENS 1995, 3.103.b och 3.104). Avyttring av detta slag bör normalt medföra ägarbyte och ha en direkt ekonomisk användning (så att de fasta tillgångar som rivs, kasseras eller destrueras av sin ägare utan att däri-

▼B

genom få en annan ekonomisk användning inte skall ingå i avyttringen) (se SNA 93, 10.35. och 10.39.). Viss avyttring kan emellertid ske inom samma institutionella enhet, t.ex. när djur slaktas av en jordbrukare och konsumeras av dennes familj.

f) Värdering av fasta bruttoinvesteringar

2.131. Fasta bruttoinvesteringar värderas till mottagarpriser (inklusive kostnader i samband med ägarbyte, installationsavgifter och andra kostnader i samband med ägarbyte) eller till baspris för liknande fasta tillgångar om dessa sker i egen regi (baspris utgör summan av kostnaderna). Avyttring skall bokföras till försäljningspris, vilket bör motsvara mottagarpriser minus installationsavgifter och andra kostnader i samband med ägarbyte (se punkt 2.130.).

g) Kostnader i samband med ägarbyte

2.132. Kostnader i samband med ägarbyte av tillgångar räknas som köparens fasta bruttoinvesteringar, även om en del av kostnaderna betalas av säljaren. De omfattar alla kostnader i samband med leverans av tillgången (installationsavgifter, transportkostnader etc.), förrättningsavgifter och provisioner (advokater, experter etc.) och skatter som skall betalas på förmedlingstjänster i samband med ägarbyte av tillgångar.

2.133. Köparens fasta bruttoinvesteringar omfattar värdet av de varor som förvärvats (exklusive kostnader i samband med ägarbyte) plus samtliga kostnader för ägarbyte i samband med anskaffningen. Säljarens fasta bruttoinvesteringar omfattar däremot endast värdet av de försålda varorna (exklusive kostnader i samband med ägarbyte) ([1]). När det gäller icke-producerade tillgångar (mark eller patent, t.ex. produktionsrättigheter) som inte ingår i de fasta bruttoinvesteringarna, bör dessa kostnader skiljas från anskaffningen/avyttringen av tillgångarna och bokföras under en särskild post som köparens fasta bruttoinvesteringar.

h) Fasta bruttoinvesteringar och förändringar i tillgångars värde

2.134. En balansräkning är en redovisning, sammanställd vid en viss tidpunkt, av värdet av ägda tillgångar och utestående skulder. I balansräkningen analyseras de olika beståndsdelarna när det gäller förändringar i tillgångars värde. Enligt den definition som ges för balansräkningen (ENS 1995, 7.08.) kan förändringen i en tillgångs värde mellan slutet och början av en period beskrivas på följande vis:

Värdet av tillgångar vid slutet av perioden	
– Värdet av tillgångar vid början av perioden =	Fast bruttoinvestering
	– Kapitalförslitning
	+ Andra volymförändringar
	+ Nominella kapitalvinster (- förluster)

2.135. Nominella kapitalvinster (- förluster) motsvarar de kapitalvinster (- förluster) som uppstått under perioden som ett resultat av en förändring i priset på tillgången, vars ekonomiska och fysiska kännetecken förblir oförändrade under denna period (såväl kvantitativt som kvalitativt sett). Dessa förändringar bokförs på omvärderingskontot.

2.136. Andra volymförändringar i tillgångar är flöden som gör det möjligt att registrera upptäckt, uttag eller kvalitetsförsämring av naturtillgångar. En annan funktion är att bokföra effekten av extraordinära, oförutsedda händelser som påverkar den ekonomiska fördel som tillgångarna kan komma att ge. När det gäller jordbruksbranschen kan dessa andra volymförändringar i tillgångarna delas in i tre huvudkategorier:

— Exceptionella förluster eller förlust genom katastrof (jordbävningar, krig, torka, epidemier osv.).

— Skillnaden mellan tillgångarnas beräknade värdeminskning (mätt genom kapitalförslitning) och den faktiska värdeminskningen (till följd av oförutsedd förkortning av den ekonomiska livslängden, skador, kvalitetsförsämringar och olyckshändelser som leder till större värdeminskning än beräknat).

([1]) Denna metod innebär att kostnader i samband med handel mellan enheter med djur klassificerade som fasta tillgångar skall bokföras som köparens fasta bruttoinvesteringar.

▼B

— Förändringar i de fasta tillgångarnas klassificering eller struktur: t. ex. förändringar när det gäller den ekonomiska användningen av mark, mjölkboskap som övergår till köttproduktion (se punkt 2.149., fotnot 1) eller jordbruksbyggnader som omvandlas för privat bruk eller annan ekonomisk användning.

2.137. Fasta bruttoinvesteringar och kapitalförslitning (se punkterna 3.098.-3.106.) är alltså inte de enda element som skall beaktas vid en analys av förändringarna i tillgångars värde.

i) Element som ingår i fasta bruttoinvesteringar

2.138. I ENS 1995 skiljer man mellan fyra typer av fast bruttoinvestering (se ENS 1995, 3.105.):

— Anskaffning, minus avyttring, av nya eller befintliga materiella fasta tillgångar (bostäder, övriga byggnader och anläggningar, maskiner och inventarier, odlade tillgångar).

— Anskaffning, minus avyttring, av nya eller befintliga immateriella fasta tillgångar (mineralprospektering, datorprogramvara, litterära, musikaliska och andra konstnärliga originalverk samt övriga immateriella fasta tillgångar).

— Väsentliga förbättringar av materiella icke-producerade tillgångar, särskilt sådana som hör till mark.

— Kostnader i samband med förvärv av äganderätt till icke-producerade tillgångar, som mark och patent.

2.139. I EAA skiljer man mellan fem olika slags fasta bruttoinvesteringar:

— Planteringar som ger återkommande skörd.

— Djurbesättningar.

— Materiella och immateriella fasta tillgångar:

  — Maskiner och inventarier.

  — Transportmedel.

  — Ekonomibyggnader (omfattar ej bostadshus).

  — Andra anläggningar med undantag av markförbättringar (andra byggnader och anläggningar etc.).

  — Övrigt (datorprogramvara etc.).

— Markförbättringar.

— Kostnader i samband med förvärv av äganderätt till icke-producerade tillgångar som mark och produktionsrättigheter.

2.140. Fasta bruttoinvesteringar i jordbrukstillgångar omfattar två typer av tillgångar (djur och planteringar) som används upprepat och kontinuerligt för produktion av produkter som frukt, gummi, mjölk etc. Det är här fråga om planteringar med fruktträd, vinstockar, humleplantor, bärbuskar och sparris. Julgranar (som endast ger en färdigvara en gång) räknas inte som fasta tillgångar, ej heller spannmål och grönsaker. Djur klassificerade som fasta tillgångar är t.ex. avelsdjur, mjölkboskap, får som uppföds för ullens skull samt dragdjur (djur avsedda för slakt, inklusive fjäderfä, utgör däremot inte fasta tillgångar).

j) Planteringar

2.141. Fasta bruttoinvesteringar i planteringar motsvarar enligt ENS 1995 (3.103.) värdet av anskaffning minus avyttring av naturtillgångar som ger återkommande skörd (som fruktträd) när dessa tillgångar är färdigutvecklade plus naturlig tillväxt hos sådana naturtillgångar fram till den tidpunkt då de är färdigutvecklade (dvs. genererar en produkt) under det aktuella räkenskapsåret.

2.142. Denna definition av fasta bruttoinvesteringar motsvarar:

— Utgifter under räkenskapsåret för nyplanteringar (nya eller förnyade), inklusive utgifter för underhåll av unga planteringar (de tre första åren).

— Planteringarnas värdeökning fram till dess att de är färdigväxta.

▼B

— Kostnader i samband med ägarbyte vid handel med planteringar mellan jordbruksenheter.

2.143. De båda första typerna av fasta bruttoinvesteringar i planteringar utgör jordbruksproduktion av fasta bruttoinvesteringar för egen räkning.

2.144. Avyttring av planteringar (som bokförs som negativa fasta bruttoinvesteringar) kan ske på två sätt. En möjlighet är att planteringarna säljs på rot till en annan (jordbruks-)enhet. I så fall bokförs endast kostnaderna i samband med ägarbyte i EAA. En annan möjlighet är att planteringarna avverkas innan de uppnått sin normala livslängd. Enligt den allmänna definitionen på avyttring skall emellertid avverkade planteringar i så fall ha en direkt ekonomisk användning, dvs. en motpost i form av en användning av varor och tjänster (t.ex. försäljning till ett företag som är specialiserat på försäljning av trä ([1])). I det sistnämnda fallet skall avyttringen av planteringar, som bokförs som negativa fasta bruttoinvesteringar, motsvara ett obetydligt belopp.

2.145. I flertalet fall (dvs. frånsett det andra fallet i punkt 2.144.) skall därför värdet av avverkningen inte dras från värdet av investeringar i planteringar. Investeringar avsedda för att förnya befintliga planteringar skall betraktas som investeringar och inte som utgifter för löpande underhåll.

2.146. Sättet att behandla avverkning av planteringar i bokföringen skall ses i samband med beräkningen av kapitalförslitning. Enligt ENS 1995 genomgår planteringar kapitalförslitning motsvarande planteringarnas värdeminskning när dessa är färdigväxta. Avverkning ([2]) av planteringar kan därför tolkas på följande sätt:

— Avverkning som görs i slutet av planteringarnas normala livslängd motsvarar planteringar som tas från tillgångarna. Denna avverkning beaktas i kapitalförslitningen under planteringarnas produktiva liv.

— ”Extraordinär” avverkning innebär avverkning som sker innan planteringarna uppnår sin normala livslängd. Denna avverkning kan ske av flera olika skäl (ekonomiska, strategiska etc.) och tolkas som skillnaden mellan den verkliga (faktiska) värdeminskningen och den normala värdeminskningen mätt i kapitalförslitning. Denna överskjutande värdeminskning skall redovisas på kontot för andra volymförändringar i tillgångarna (kapitalbildningskonton) som inte ingår i EAA.

2.147. Planteringarnas värdeförändring under en räkenskapsperiod omfattar följande fyra beståndsdelar (se punkt 2.134.):

— Fasta bruttoinvesteringar motsvarande skillnaden i värde mellan anskaffning och avyttring under referensperioden (för definition, se punkterna 2.141.-2.145.).

— Kapitalförslitning, som är ett mått på planteringarnas värdeminskning, enligt definitionen i punkt 2.146.

— Andra ”volymförändringar”, som beaktar effekten av oförutsedda eller extraordinära händelser på planteringarna (t.ex. extraordinär avverkning). Dessa redovisas på kontot för andra volymförändringar i tillgångarna (för definition, se punkterna 2.136. och 2.146.).

— Kapitalvinster (med avdrag av förluster), som är ett mått på värdeförändringar till följd av prisförändringar under räkenskapsperioden. Dessa bokförs på kapitalbildningskontonas omvärderingskonto i ENS 1995 (för definition se punkt 2.135.).

2.148. Investeringar i odlade vegetabiliska tillgångar, dvs. planteringar, redovisas antingen som försäljning genom specialiserade företag som bedriver jordbruksverksamhet mot lön eller inom ramen för ett kontrakt (markberedning, tillhandahållande av maskiner, förökningsmaterial, arbetskraft etc.) eller också som egenregiproduktion av fasta realkapitalvaror (se punkt 1.75.).

([1]) Avverkningen av planteringen och försäljningen av timret är i så fall en aktivitet som skall höra till skogsbruket.

([2]) Observera att kostnaden för avverkningstjänsten, som eventuellt faktureras av ett avverkningsföretag, skall bokföras som insatsförbrukning av en tjänst.

▼B

När det gäller egenregiproduktion av planteringar skall följande bokföras:

a) Vid beräkning av produktionens värde: för ”Egenregiproduktion av fasta realkapitalvaror” i ”Planteringar”, antingen värdet av liknande planteringar värderade till baspris och beräknade i förhållande till produktionskostnaderna under perioden, eller också värdet av material (inklusive plantskoleväxter) och tjänster som har förbrukats respektive tillhandahållits under perioden.

b) Vid beräkning av insatsförbrukningen: värdet av de olika varor som förbrukas i produktionen (inklusive plantskoleväxter).

c) I fråga om fasta bruttoinvesteringar: under posten ”Planteringar” summan av värdet av ”Egenregiproduktion av fasta realkapitalvaror” avseende planteringar (dvs. det bokförda beloppet som nämnts under punkt a ovan) samt sådana specialiserade enheters produktion av planteringar.

k) ”Djur klassificerade”

som fasta tillgångar.

2.149. Fasta bruttoinvesteringar i djur omfattar följande beståndsdelar:

— Djurens naturliga tillväxt (tills de når vuxen ålder).

— Anskaffning av djur (import) minus avyttring (slakt ([1]) och export).

— Kostnader i samband med ägarbyte vid handel mellan jordbruksenheter ([2]).

2.150. I enlighet med ENS 1995 är fasta bruttoinvesteringar i djur ett mått på skillnaden mellan anskaffning (naturlig tillväxt och import) under året, inklusive egenregiproduktion, och avyttring av djur (till slakt ([3]), export eller annan slutlig användning), plus kostnader i samband med ägarbyte ([4]). Fasta bruttoinvesteringar i djur sträcker sig över hela djurets livslängd. Under den första tiden består de fasta bruttoinvesteringarna huvudsakligen av djurets naturliga tillväxt. När djuret nått vuxen ålder är de fasta bruttoinvesteringarna framför allt ett mått på avyttring (försäljning för slakt eller export). Import, export samt kostnader i samband med ägarbyte är beståndsdelar i de fasta bruttoinvesteringarna i djur som kan förekomma under djurets hela livslängd. Djurens naturliga tillväxt (och inte de totala fasta bruttoinvesteringarna) skall bokföras som jordbrukets egenregiproduktion av fasta tillgångar i djur.

2.151. Som framgår av punkt 2.134. utgör fasta bruttoinvesteringar i djur endast en beståndsdel i förändringen i tillgångars värde. Fasta bruttoinvesteringar i djur kan därför endast mätas genom förändringen i fråga om antalet djur, värderad till kalenderårets genomsnittspris för varje djurkategori om följande tre villkor är uppfyllda:

— Det får inte förekomma några nominella kapitalvinster/förluster (dvs. det skall vara en jämn utveckling i fråga om priser och djurbestånd).

— Det får inte förekomma några ”andra volymförändringar” (dvs. inga förluster till följd av naturkatastrofer, ändrad klassificering etc.).

([1]) När försäljning av djur avsedda för slakt (som utförs av slakterier eller av uppfödaren själv, inklusive försäljning till icke-jordbruksenheter för annan ekonomisk användning än slakt) bokförs som avyttring av fasta tillgångar, innebär detta en förenkling av sättet att bokföra avyttring av fasta tillgångar, vars ekonomiska användning har ändrats. Djur som tidigare klassificerades som fasta tillgångar omvandlas till lager genom att bokföras i flödet ”Andra volymförändringar” (se punkt 2.136.) som bokförs i kontot för andra förändringar i tillgångarna. Djuren säljs endast i form av lager och försäljningen utgör alltså ett uttag ur lager och inte en avyttring av tillgångar.

([2]) Under förutsättning att köp och försäljning sker under samma räkenskapsår. Annars bokförs det som avyttring (under det räkenskapsår som försäljningen sker) och förvärv (under det räkenskapsår som köpet sker).

([3]) Inklusive slakt för egen slutlig konsumtion eller in natura-betalning.

([4]) Handel med avelsdjur mellan jordbruksföretag bokförs inte i räkenskaperna. Samma sak gäller om handeln sker via ombud (under förutsättning att köp och försäljning sker under samma räkenskapsår). Kostnaderna för ägarbyte (förmedlingsavgifter, handelsmarginaler, transportkostnader etc.) skall medräknas i värdet av de fasta bruttoinvesteringarna i djur.

▼B

— Det får inte förekomma någon kapitalförslitning (dvs. ingen beräknad värdeminskning av djuren).

En annan beräkningsmetod (den direkta metoden) består i att mäta flödena av införande och uttag för varje djurkategori till motsvarande priser: med denna metod skall inte bara anskaffning och avyttring beaktas, utan även företagens införande (i synnerhet födslar) och uttag.

2.152. Fasta bruttoinvesteringar i djur kan därför i allmänhet inte mätas genom skillnaden mellan djurens värde i slutet och början av räkenskapsåret. Beräkningsregeln för fasta bruttoinvesteringar i djur är direkt avhängig av den metod som används för att redovisa och mäta de tre beståndsdelarna i förändringar av djurens värde (frånsett fasta bruttoinvesteringar), i synnerhet när det gäller kapitalförslitning.

2.153. Teoretiskt sett skall kapitalförslitning beräknas även för djur ([1]). Kapitalförslitningen av djur är ett mått på den beräknade nedgången i djurens produktivitet när de används i produktionen, och denna nedgång avspeglas i sin tur i det uppräknade värdet av kommande intäkter från dessa djur. Men eftersom det i praktiken är svårt att beräkna kapitalförslitningen (beräkningsparametrarna fastställs genom ett komplicerat förfarande, se punkterna 3.105. och 3.106.), skall kapitalförslitning inte beräknas för stamdjur.

2.154. Fasta bruttoinvesteringar i djur kan mätas med hjälp av olika metoder. Med PI-metoden (*perpetual inventory*-metoden) kan man noggrant värdera de fasta bruttoinvesteringarnas olika beståndsdelar, som fastställs i punkt 2.149. (dvs. djurens naturliga tillväxt, import, försäljning till slakt och export, kostnader i samband med ägarbyte). För denna metod krävs emellertid ett stort antal uppgifter (t.ex. priset för stamdjuren under hela den period de är produktiva). Samma sak gäller för metoder som baseras på djurens produktionscykel. Därför får man tillämpa en enklare metod, även om den inte är lika noggrann.

2.155. Den metod som rekommenderas bygger på indirekt beräkning ([2]). Denna metod grundas på en beräkning av förändringar i antalet djur samt på följande två antaganden:

— Priserna på djuren följer en jämn utveckling och går normalt att förutspå, så att det årliga genomsnittspriset kan användas för att värdera kvantiteterna, exklusive kapitalvinster/förluster.

— Extraordinära förluster kan värderas (i fråga om kvantiteter och priser).

2.156. Fasta bruttoinvesteringar är lika med summan av följande beståndsdelar:

Fasta bruttoinvesteringar = Förändring av antalet djur mellan räkenskapsårets slut och början, värderad till årets genomsnittspris P

+ ”Nettorekryteringskostnad”

+ ”Övriga förluster på stamdjur”

+ Kostnader i samband med ägarbyte

2.157. Med ”nettorekryteringskostnad” avses differensen när djuren tas ur produktionsbeståndet, mellan å ena sidan livdjursvärdet (till ett pris som skulle kunna kallas ”kapitalpriset”) och å andra sidan slaktdjursvärdet (dvs. försäljningspriset till slakteriet).

2.158. ”Övriga förluster på stamdjur” omfattar två slags förluster:

— Extraordinära förluster avseende fullvuxna stamdjur.

— Värdet på de djur som hålls kvar i produktionsbeståndet tills de dör (en naturlig död).

2.159. Värdet av de förluster som skall användas vid beräkningen av fasta bruttoinvesteringar motsvarar skillnaden mellan djurens värde i gällande priser vid periodens början och avyttringsvärdet för dessa djur. Avyttringen värderas till försäljningspriset i händelse av slakt (dvs. vid

([1]) I SNA (6.185.) anser man, till skillnad från ENS (6.03.), att kapitalförslitning skall beräknas för djur.

([2]) Det går bra att använda sig av andra metoder som leder till likvärdiga resultat.

▼B

försäljning eller egen slutlig konsumtion) eller också till ett nollvärde om djuren inte har något ekonomiskt värde (vid destruering etc.).

2.160. De båda begreppen ”övriga förluster på stamdjur” och ”nettorekryteringskostnad” motsvarar flöden som redovisas i balansräkningarnas konto för andra förändringar i tillgångarna. De utgör ett förbindelseled mellan de olika beståndsdelar som ingår i tillgångarnas värdeförändringar och de fasta bruttoinvesteringarna och bidrar dessutom till att skapa enhetlighet med ENS 1995. Om man bortsåg från dem, skulle det leda till att den verkliga nivån för fasta bruttoinvesteringar i djur undervärderades.

2.161. Egenregiproduktion av djur, motsvarande djurens naturliga tillväxt, beräknas på grundval av den definition på fasta bruttoinvesteringar i djur som beskrivs under punkt 2.149., och tillämpas på kategorier av ännu ej fullvuxna djur:

Egenregiproduktion = fasta bruttoinvesteringar + avyttring (slakt och export) – förvärv (import) ([1]) – (kostnader i samband med ägarbyte).

l) Materiella och immateriella fasta tillgångar (exkl. jordbrukstillgångar):

2.162. Materiella och immateriella fasta tillgångar (exkl. jordbrukstillgångar, dvs. planteringar och djur) omfattar följande beståndsdelar:

— Maskiner och annan utrustning.

— Transportmedel.

— Ekonomibyggnader (omfattar ej bostäder).

— Övrigt (datorprogramvara etc.).

2.163. De fasta bruttoinvesteringarna motsvarar anskaffning av dessa tillgångar (antingen nya tillgångar som har producerats eller importerats under räkenskapsåret eller också befintliga tillgångar) minus avyttring av tillgångarna till andra enheter (inom jordbruket eller andra branscher). Det bör noteras att om denna transaktion inbegriper två jordbruksenheter under samma räkenskapsår, tar de båda flödena ut varandra. I så fall skall endast kostnaderna i samband med ägarbytet redovisas under posten för denna fasta tillgång.

2.164. När det gäller byggnader eller kapitalvaror (avsedda för försäljning), där produktionen sträcker sig över flera perioder, skall värdet av det arbete som utförs under produktionsperioden bokföras under producentens lagerinvestering som varor i arbete. Dessa varor (som kan vara lös eller fast egendom) skall endast bokföras som fasta bruttoinvesteringar om det rör sig om ägarbyte. Görs däremot produktionen för egen räkning, skall arbetet bokföras som fasta bruttoinvesteringar under hela produktionsperioden (se punkt 2.025.).

2.165. Tillgångar som får en annan ekonomisk användning utan att ägarförhållandena ändras (t.ex. en jordbruksbyggnad som används till annat än jordbruksproduktion) bokförs inte som avyttring av tillgångar. Dessa förändringar bokförs på kontot för andra förändringar i tillgångar.

m) Markförbättringar

2.166. Väsentliga förbättringar av fasta icke-producerade tillgångar omfattar huvudsakligen markförbättringar (ökad kvalitet och högre avkastning genom bevattning, dränering, skydd mot översvämningar etc.) och skall behandlas precis som alla andra fasta bruttoinvesteringar. Med tanke på att anskaffning och avyttring av mark inte bokförs som fasta bruttoinvesteringar (eftersom det rör sig om icke-producerade tillgångar), skall investeringar avseende markförbättringar redovisas som en särskild post under fasta bruttoinvesteringar.

2.167. Dessa investeringar omfattar utgifter för markförbättringar samt beredning av mark för andra produktionsändamål, med undantag av utgifter för löpande underhåll (se punkterna 2.127.-2.129.). Dessa utgifter skall i så fall jordbruksföretaget stå för eller också skall utgifterna leda fram

([1]) Denna avräkning motsvarar det teoretiska fallet där import av stamdjur bokförs som förvärv under fasta bruttoinvesteringar. I praktiken utgår man emellertid från att alla levande djur som importeras av jordbruket skall bokföras som lagerinvestering (se punkt 2.205.).

▼B

till ett resultat som blir företagets egendom. Det rör sig framför allt om utgifter för infrastrukturarbeten gällande röjning, nivellering, dränering, bevattning och omfördelning av mark (se ENS 1995, 3.106. och SNA 93, 10.51.-10.54.).

n) Kostnader i samband med ägarbyte av icke-producerade tillgångar

2.168. Kostnader i samband med ägarbyte av icke-producerade tillgångar gäller jordbruksenheters förvärv av mark och immateriella icke-producerade tillgångar (patent, produktionsrättigheter etc.). Sådana förvärv bokförs inte som fasta bruttoinvesteringar (utan under en annan rubrik i kapitalkontot, eftersom de är icke-producerade tillgångar). Endast kostnader i samband med ägarbyte bokförs som fasta bruttoinvesteringar (för köparen, men inte för säljaren).

o) Varor och tjänster som inte ingår i fasta bruttoinvesteringar:

2.169. Följande varor och tjänster bokförs inte som fasta bruttoinvesteringar:

a) Smärre verktyg, arbetskläder, reservdelar och utrustning av obetydligt värde (mindre än 500 euro i 1995 års priser), även om dessa varors livslängd normalt överstiger ett år (se emellertid punkterna 2.125. och 2.126.): eftersom dessa varor förnyas regelbundet, skall inköp av sådana varor bokföras som insatsförbrukning, i enlighet med gängse bokföringspraxis (se punkterna 2.105. och 2.106.).

b) Löpande underhålls- och reparationsarbeten (se punkterna 2.127.-2.129.). Dessa arbeten skall bokföras som insatsförbrukning.

c) Tjänster i form av vetenskaplig forskning, reklam, marknadsundersökningar etc. Köp av sådana tjänster räknas som insatsförbrukning (se punkt 2.108.d).

d) Hushållens köp av varaktiga varor som skall användas i hushållet: eftersom dessa varor inte används för produktionsändamål, betraktas de som slutlig konsumtion.

e) Djur klassificerade som lager: slaktdjur, inkl. fjäderfä.

f) Kapitalvinster/-förluster på fasta tillgångar (skall bokföras i omvärderingskontot, se 2.135.).

g) Förluster av fasta tillgångar p.g.a. katastrofer (epidemier etc.) eller skador (till följd av översvämningar, stormar etc.) (se punkterna 2.045. och 2.136.).

2.170. När det gäller fasta realkapitalvaror som samtidigt används för yrkesmässiga och privata ändamål (t.ex. motorfordon), bokförs värdet för båda dessa användningsområden; dels som fast bruttoinvestering, dels som slutlig konsumtion.

2. **Lagerinvestering**

a) Definition av lager och lagerinvestering

2.171. Lager omfattar alla varor som inte är fasta tillgångar och som lagerhålls av produktionsenheterna vid en viss tidpunkt. Man skiljer mellan två typer av lager: insatsvarulager och färdigvarulager:

— Insatsvarulager består av råvaror och material som skall användas som insats senare i produktionsprocessen. Förbrukningen av dessa produkter beräknas normalt genom att inköpen (eller andra former av anskaffning) avräknas mot lagerinvesteringarna under referensperioden (se punkt 2.021.).

— Färdigvarulager är producenternas lager av färdigvaror och varor i arbete. Dessa ingår vid beräkningen av produktionen. Färdigvarulagren omfattar följande:

  — Färdigvaror från branschen: Detta är varor som producenterna inte har för avsikt att bearbeta innan de sänds vidare för andra ekonomiska ändamål. Inom jordbruket omfattar de vegetabiliska produkter, olivolja, druvmust, animaliska produkter och icke-jordbruksprodukter som produceras inom ramen för ej särskiljbara sekundära aktiviteter.

  — Varor i arbete: Detta är produktion som ännu inte har slutförts. I EAA omfattar detta varor som vin, djurbesättningar avsedda för slakt, samtliga kycklingar och annat fjäderfä (inklusive fjäderfä för avel) och andra djur, med undantag av djur som

▼B

betraktas som fasta tillgångar. Det bör noteras att växande gröda (se punkt 2.012.) inte betraktas som lager av varor i arbete i årsräkenskaperna.

2.172. Att växande gröda inte bokförs som varor i arbete motiveras med att en betydande del av grödorna inom det europeiska jordbruket har en produktionscykel som understiger ett räkenskapsår. Bokföring vid skördetillfället anses också vara tillräckligt för att skapa konsistens med produktionskostnaderna vid en analys av intäkterna från aktiviteten (se punkt 2.012.). Om skörd, markberedning och sådd inte sker under samma referensperiod, visar räkenskaperna ett bokföringsunderskott för den period när kostnaderna uppstått och ett bokföringsöverskott för den period när skörden har ägt rum. Denna bokföringsmetod kan ändå accepteras, för om förhållandena är desamma från år till år kommer skillnaderna att mer eller mindre jämnas ut. Detta innebär att utgifterna under en period balanseras av försäljningsöverskottet från föregående års skörd. Denna kompensation uteblir endast vid stora produktionsförändringar eller mycket dåliga skördar. I så fall kan det vara befogat att bokföra produktionen som varor i arbete (se även punkt 2.013.).

2.173. Det bör noteras att tjänster inte ingår i lager, med undantag av tjänster som ingår i anskaffningsvärdet för lagerförda varor.

2.174. I enlighet med ENS 1995 mäts lagerinvesteringar som värdet av uppbyggnad av lager minus värdet av uttag ur lager och värdet av återkommande lagerförluster.

b) Tidpunkt för bokföring och värdering av lagerinvestering

2.175. Uppbyggnad av lager skall värderas vid tidpunkten för införande i lager och uttag ur lager till det pris som gällde vid tidpunkten för uttag. Tidpunkt för bokföring (och värdering) av uppbyggnad av lager och uttag skall vara konsistent med andra produkttransaktioner (produktion och insatsförbrukning).

2.176. Baspriset är det pris som skall användas för att värdera lagerinvesteringen (uppbyggnad av lager, uttag ur lager, återkommande förlust av färdigvaror eller varor i arbete). När det gäller införande av varor i arbete skall priset beräknas med hjälp av den andel av den totala produktionskostnaden som har upparbetats i slutet av perioden, i förhållande till rådande baspris för motsvarande färdiga produkt. Alternativt kan värdet avseende införande av varor i arbete beräknas utifrån produktionskostnaden med tillägg för beräknat driftsöverskott eller (beräknad) sammansatt förvärvsinkomst (se ENS 1995, 3.51. och 3.52.).

2.177. I ENS 1995 rekommenderas PI-metoden för bokföring av uppbyggnad av lager respektive uttag. Denna metod kan emellertid inte alltid användas, eftersom det är svårt att få tag i uppgifter om införande respektive uttag. I ett försök att inte avvika alltför mycket från PI-metoden rekommenderas i ENS 1995 en ”kvantitativ” metod som består i att lagerinvesteringen mäts som skillnaden i lagervolym vid räkenskapsårets början och slut, värderad till genomsnittspriserna för perioden. Denna metod kan endast användas om priserna är konstanta under perioden eller när priser och lagrade kvantiteter ökar respektive minskar regelbundet under räkenskapsåret.

2.178. Denna ”kvantitativa metod” kan emellertid inte tillämpas på vegetabilieproduktion, eftersom det förekommer fluktuationer i priser och kvantiteter till följd av produktionsprocessen samt utbuds- och efterfrågestrukturen. Detta specifika jordbruksproblem behandlas även i ENS 1995 (se punkt 3.124.c).

2.179. Det bör också framhållas att lagerinvesteringen, enligt definitionen i 2.174., endast är en av beståndsdelarna i förändringen av lagrets värde mellan räkenskapsårets början och slut. En grundläggande räkenskapsekvation länkar samman den ingående balansen för lagertillgångar med den utgående:

Värdet av utgående lager till gällande priser i slutet av räkenskapsåret	
– värdet av ingångslagret till gällande priser i början av räkenskapsåret =	Lagerinvestering (införande – uttag – återkommande förluster)

▼B

+ nominella kapitalvinster (med avdrag för förluster)
+ andra volymförändringar

2.180. Dessa nominella kapitalvinster och -förluster samt andra volymförändringar ([1]) skall inte ingå i produktionen, utan i kontot för andra förändringar i tillgångarna (omvärderingskontot respektive kontot för andra volymförändringar i tillgångarna).

2.181. I EAA är lagerinvesteringarna svårast att värdera för vegetabiliska produkter. Dessa jordbruksprodukter är säsongsprodukter, som förs in i lager först efter skörden medan uttaget kan sträcka sig över flera månader efter skörden och ofta fortsätter in på följande räkenskapsår. Priserna kan också variera stort från ett räkenskapsår till ett annat, och även under ett och samma räkenskapsår.

c) Lagerinvesteringar gällande djur och animaliska produkter

2.182. Vid värdering av förändringar i djurbeståndet spelar det inte så stor roll om djuren har fötts upp i landet sedan födseln eller om de har importerats som ungdjur för att därefter födas upp och gödas i landet. I och med att djuren övertas av ett företag som fortsätter med uppfödningen på inhemskt territorium, blir de ”naturaliserade” och anses därefter ingå i den inhemska produktionen.

2.183. För att kunna värdera förändringar i djurbestånd i slutet av referensperioden är det nödvändigt att göra en distinktion mellan det djurbestånd som klassificeras som lager och det som klassificeras som fasta tillgångar (se punkterna 2.140. och 2.202.). Värdet till baspriser för den första kategorin av djur skall anses vara summan av produktionskostnaderna under den genomsnittliga livslängden för djur i de olika kategorierna fram till och med referensåret med tillägg för beräknat driftsöverskott eller beräknad sammansatt förvärvsinkomst (se punkt 2.176.). Om djuret har importerats till landet, kan mottagarpriset vid importen anses utgöra summan av produktionskostnaderna fram till detta datum.

2.184. Eftersom prisutvecklingen för djur vanligtvis är regelbunden, kan lagerinvesteringen värderas med en enkel approximativ metod, där man inte tar hänsyn till nominella kapitalvinster (med avdrag för förluster). För varje kategori av djur multipliceras volymförändringen av tillgångar mellan räkenskapsårets slut och början med genomsnittspriset för räkenskapsåret.

d) Lagerinvesteringar gällande säsongsprodukter

2.185. Den kvantitativa metoden är inte någon bra approximationsmetod när det gäller säsongsprodukter (se punkterna 2.178. och 2.181.), eftersom priser och kvantiteter ofta utvecklas oregelbundet. En kvantitativ metod skulle kunna innebära att nominella kapitalvinster/-förluster räknas med i lagerinvesteringarna. En lösning på detta problem är att lagerinvesteringen mäts under kortare perioder än referensperioden (t.ex. kvartalsvis), eftersom delperioderna kan ha en jämnare utveckling i fråga om priser och kvantiteter. Denna metod är emellertid ofta svår att använda eftersom rådata saknas.

2.186. För att komma fram till en annan värderingsmetod för lagret av säsongsprodukter måste man undersöka prisutvecklingen för varorna i lager. Under lagringstiden kan priset på en vara variera av minst tre anledningar (SNA 93, 6.105.):

— Varans fysiska egenskaper kan med tiden förbättras eller försämras.

— Säsongsbetingade faktorer kan påverka utbud och efterfrågan, vilket leder till regelbundna och förutsägbara prisvariationer under året, utan att varans fysiska egenskaper för den skull behöver förändras.

— Andra faktorer, som allmän inflation eller andra generella faktorer, kan leda till en prisändring, utan att varans fysiska eller ekonomiska egenskaper förändras.

([1]) Med andra volymförändringar avses i allmänhet lager av varor som förstörs till följd av extraordinära händelser (t.ex. naturkatastrofer). Återkommande förluster ingår i uttag av lager.

▼B

2.187. Skillnaden mellan produkternas pris när de förs in i lager och när de tas ur lager skall i de båda första fallen återspegla värdet av den ytterligare produktion som sker under lagringstiden (se SNA 93, 6.106.), eftersom produkter som tas ur lager flera månader efter skörden ekonomiskt sett är annorlunda än de produkter som fördes in i lager. En sådan ökning av produkternas värde skall inte betraktas som nominell kapitalvinst (se SNA 93, 12.70.).

2.188. Man rekommenderar här två metoder på grundval av de olika beståndsdelarna i förändringarna i lagervärdet och de faktorer som bestämmer prisändringarna för varor i lager, men också med tanke på svårigheten att helt undvika bokföring av kapitalvinster/-förluster vid värdering av säsongsproduktionen. Dessa båda metoder skiljer sig åt i fråga om tolkningen av lagringsaktiviteten samt tidpunkten för att bokföra den värdeförändring som lagringen av dessa varor innebär. Den första metoden är referensmetoden som skall användas när produktion och lagerinvestering värderas för lager av säsongsprodukter från jordbruket. Den andra metoden kan användas i vissa särfall (framför allt när det gäller produkter där det är svårt att förutsäga priset).

2.189. Enligt referensmetoden fastställs lagerinvesteringen som skillnaden mellan värdet av årets produktion och värdet av försäljningen (och andra användningar) under samma år ([1]). Denna metod bygger på antagandet att det inte finns något lager kvar i slutet av marknadsåret (slutet av det första halvåret under efterföljande kalenderår). Denna metod innebär att den totala produktion som har skördats under år n värderas direkt med hjälp av det viktade genomsnittspriset för marknadsåret (n/n+1) och minskas med värdet av all försäljning (och andra användningar) under det kalenderår n som motsvarar skördeåret ([2]), till de priser som gällde vid tidpunkten för försäljningen (eller andra användningar).

2.190. Enligt denna metod ses lagringsaktiviteten som en faktor som kan höja priset på varorna under lagringen. Man gör därför en distinktion mellan lagringen och dess effekter på produkternas priser. Den värdeökning som lagringen leder till beräknas ”i förskott” genom att den förs till produktionen från år n (dvs. skördeåret, även om försäljningen sprids ut över två kalenderår). Prisutvecklingen kan ändå beräknas med någorlunda säkerhet, eftersom den är ett resultat av relativt regelbundna och förutsägbara förändringar (se punkt 2.186.).

2.191. Med den här metoden reduceras de kapitalvinster/-förluster som medräknas vid mätningen av produktionen till ett minimum. Genom denna metod säkerställs också en konsistens mellan beräkningen av produktionens värde respektive kvantiteter, samtidigt som produktionen inte behöver bokföras på grundval av varor i arbete (vilket kräver uppgifter om lagernivån i början och slutet av kalenderåret, samt motsvarande priser). Denna metod gör det också lättare att utarbeta räkenskaper i fasta priser.

2.192. När det gäller produkter där priserna är svåra att förutsäga (t.ex. frukt, grönsaker, potatis och olivolja) och där lagringen i jordbruksföretagen uppgår till en nivå som är av ekonomisk betydelse föreslås en annan metod. Denna metod är inte lika konsekvent i fråga om att utesluta kapitalvinster/-förluster vid beräkningen av måttet av produktionen. Här betraktas lagringsaktiviteten som en förlängning av produktionsprocessen. Prisökningen för varor i lager beräknas i efterskott och förs till det år då lagringen sker.

2.193. Enligt den här andra metoden beräknas säsongsproduktionen direkt som summan av försäljning, andra användningar samt lagerinvesteringar. Lagerinvesteringen beräknas genom värdering av lagret i början och slutet av räkenskapsåret med hjälp av de gällande priserna vid tidpunkten.

2.194. Observera att dessa båda metoder skiljer sig åt när det gäller hur lagerinvesteringarna mäts, men inte i fråga om hur försäljningen värderas (eftersom den värderas till baspriset vid uttag ur lager).

([1]) Produktionen delas här upp i försäljning (och andra användningar) och lagerinvestering.

([2]) Liknande resultat kan uppnås genom att försäljningen bokförs på halvårsbasis och produktionen från referensåret n beräknas genom summering av försäljningen från det andra halvåret under år n och från det första halvåret under år n+1.

▼B

e) Lagerinvesteringar gällande vin (från druvor som producerats inom samma företag)

2.195. Vin är en produkt som vanligtvis lagras under flera år för att vinet skall åldras och mogna. Under denna lagringsperiod ändras kvaliteten. Den lagring av vinet som sker på företaget kan anses vara en förlängning av vinets produktionsprocess, då det vin som tas ur lager är annorlunda än det vin som en gång infördes. Det finns alltså anledning att behandla det lagrade vinet som en vara i arbete och den observerade värdeökningen som en produktionsökning som skall mätas löpande över tiden.

2.196. Förändringen av vinets värde kan bero på tre faktorer: kvalitetsändring, ändringar i utbuds- och efterfrågestrukturen (dvs. prisförhållandet mellan unga och lagrade viner) och en allmän prisökning. Medan förändringar av vinets värde som orsakas av de båda första faktorerna skall ingå vid mätningen av produktionen, skall däremot ökningar av vinpriset beroende på en allmän prisökning inte ingå i produktionsvärdet utan behandlas som en kapitalvinst (som bokförs i omvärderingskontot).

2.197. Bokföringen av vinets värdeökning i produktionsvärdet skall egentligen göras löpande allt eftersom vinet åldras. Detta skulle emellertid medföra att man måste ha en stor mängd information om vinlagrets sammansättning efter produktionsår, kvalitet och produktionsområde samt även prisutvecklingen för respektive vin. Eftersom dessa uppgifter normalt sett inte är tillgängliga i medlemsstaterna, finns två praktiska metoder som gör det möjligt att i jordbruksräkenskaperna approximera den värdestegring som beror på lagringen. Även om dessa båda metoder inte ger lika exakt resultat, är de ändå godtagbara med tanke på svårigheterna att få tillgång till uppgifter. Vilken metod en medlemsstat väljer kommer att bero på hur vinodlingen och det statistiska systemet är uppbyggda.

2.198. Förskottsbehandling av vinets lagring: Den första metoden går ut på att man värderar uppbyggnaden av vinlager avsedda för producentens lagring med hjälp av de försäljningspriser på redan lagrade viner som har observerats under andra halvåret. Den förväntade värdestegringen p.g.a. lagringen redovisas alltså i förskott i skördeårets produktion. Det rör sig endast om en del av värdestegringen, eftersom vinerna inte värderas till sitt verkliga försäljningspris, utan till priser på andra äldre viner av samma sort. Skillnaden mellan det verkliga försäljningspriset och det pris som används för att värdera uppbyggnaden av lager bokförs inte i produktionsvärdet, då den tolkas som en kapitalvinst (lägg märke till att denna skillnad också inbegriper inflationseffekter). Eftersom man i denna metod inte gör någon skillnad mellan de lagrade vinernas skördeår och försäljningsår, antas marknaden för kvalitetsviner vara enhetlig när det gäller vinernas ålder.

2.199. Senarelagd behandling av vinets lagring: Den andra metoden innebär att värdera uppbyggnad av lager till priset på ”olagrade” viner vid tidpunkten för skörden och bokföra värdeökningen för vinet i arbete (dvs. den prisökning som beror på lagringen, exklusive effekter av allmänna förändringar i vinpriset) först vid tidpunkten för försäljning av det lagrade vinet. Eftersom försäljningen värderas till årets genomsnittspris, tillskrivs varje värdeökning mellan skördeåret och försäljningsåret försäljningsårets produktion (och fördelas alltså inte över tiden). För denna metod krävs mer uppgifter om vinlagrets struktur, eftersom den förutsätter att man känner till lagrets sammansättning (och uttag ur lagret) efter skördeår. Den kan dock ge en exaktare bild av försäljning och lager för de olika årgångarna.

2.200. Ingen av dessa båda praktiska metoder innebär någon möjlighet att tidsmässigt fördela den ökning av vinets värde som lagringen orsakar: den ena bokför värdestegringen i förskott och den andra i efterskott. Denna nackdel kan anses vara liten i båda fallen om man antar att produktionen av ”lagrade” viner är relativt stabil över tiden. Det förefaller som om den första metoden är att föredra då den genomsnittliga lagringstiden är kort.

3. **Bokföring av djur i form av ”fast bruttoinvestering” eller ”lagerinvestering”**

2.201. Som nämnts i punkterna 2.140. och 2.151. bokförs förändringar när det gäller antalet djur (inom jordbruksstatistiken) antingen som fasta

▼B

bruttoinvesteringar eller som lagerinvesteringar beroende på vilken typ av djur det gäller.

a) Definition

2.202. Fasta bruttoinvesteringar i djur rör de djur - dvs. de fasta tillgångar - som används upprepat och kontinuerligt i produktionsprocessen. Dessa djur föds upp för den produktion de regelbundet skall bidra till och omfattar t.ex. avelsdjur, mjölkboskap, dragdjur samt får och andra djur som föds upp för ullens skull. Djur klassificerade som lager är däremot djur som producerar under den innevarande perioden eller som varit produktiva under en tidigare period och som behålls i syfte att säljas, användas för annan produktion eller i annat syfte vid en senare tidpunkt. Det rör sig om omsättningsdjur, t.ex. slaktdjur och fjäderfä.

b) Bokföring av import av djur

1. Djur klassificerade som fasta tillgångar:

2.203. Om djuren vid importtillfället klart kan identifieras som fasta tillgångar, skall de uteslutande redovisas som anskaffning under fasta bruttoinvesteringar (se punkterna 2.149. och 2.150.). I jordbrukets fasta bruttoinvesteringar ingår naturligtvis endast djur som anskaffats av jordbruket och inte t.ex. ridhästar för privat bruk eller djur som köps för andra ändamål.

2. Djur klassificerade som lager:

2.204. Om djuren däremot vid importtillfället tydligt kan identifieras som lager (t.ex. slaktdjur) behandlas importen som införande i lager av varor i arbete och skall därför dras av från försäljningen (negativ försäljning) vid beräkningen av produktionen (se punkt 2.069.).

3. Bokföring:

2.205. Det är ofta svårt att utifrån tillgängliga uppgiftskällor göra en relevant distinktion mellan dessa båda olika kategorier av djur. Därför skall värdet av alla importerade djur (djur klassificerade som fasta tillgångar eller som lager, med undantag av djur avsedda för omedelbar slakt) dras av från försäljningen vid beräkningen av produktionen. Om de vid en viss tidpunkt överförs till stamdjursbesättningarna (dvs. de fasta tillgångarna), bokförs de som fasta realkapitalvaror som producerats för egen räkning under den referensperiod då överföringen ägde rum (på samma sätt som de djur som produceras och föds upp inom landet och som sedan överförs till stamdjursbesättningarna) (se punkterna 2.069. och 2.070.).

2.206. Det skall noteras att djur som importeras för omedelbar slakt redovisas som import till landets slakterier och inte ingår i EAA eftersom dessa räkenskaper är begränsade till landets jordbruksproduktion.

c) Bokföring av försäljning av djur mellan jordbruksenheter

2.207. Djur klassificerade som fasta tillgångar: Handel med dessa djur redovisas under de fasta bruttoinvesteringarna som anskaffning eller avyttring av fasta tillgångar (tjänster i samband med ägarbytet bokförs i mottagarpriser). När försäljning och köp inträffar under samma räkenskapsår jämnar flödena ut sig och endast tjänster i samband med ägarbytet bokförs som fasta bruttoinvesteringar (se punkt 2.068.).

2.208. Djur klassificerade som lager: Försäljning och köp bokförs endast om de inträffar under två olika räkenskapsperioder. Tjänster i samband med denna handel ingår i mottagarpriset och skall då handeln ägt rum under samma räkenskapsår dras av från produktionen (se punkt 2.067.).

2.209. På grund av särbehandlingen av handel med djur mellan jordbruksenheter och av importen, finns det ingen insatsförbrukning under ”Djur och animaliska produkter”.

d) Icke-jordbruksdjur

2.210. Uppfödning av kapplöpningshästar, ridhästar, hundar, katter, burfåglar, zoo- och cirkusdjur samt tjurfäktningstjurar hör till jordbrukets aktiviteter, oberoende av om syftet är avel, köttproduktion, fritidsaktiviteter eller idrottsevenemang (se punkt 1.78.). Användning av dessa djur för tjänsteaktiviteter räknas till jordbruket endast om dessa aktiviteter utförs av jordbruksenheterna som ej särskiljbara sekundära aktiviteter. EAA omfattar däremot inte uppfödning av icke-jordbruksdjur när

▼B

denna bedrivs av enheter där jordbruket endast är en fritidssysselsättning (se punkt 1.24.).

2.211. Dessa djur kan säljas vidare till:

— Hushåll: senare transaktioner gällande djuren ingår inte i EAA.

— Andra branscher: t.ex. en vakthund, ett cirkusdjur eller en kapplöpningshäst; dessa ingår i så fall i den köpande branschens fasta bruttoinvesteringar.

III. OMFÖRDELNINGSTRANSAKTIONER OCH ANDRA FLÖDEN

A. DEFINITION

3.001. Omfördelningstransaktioner består av transaktioner

— genom vilka det förädlingsvärde som genereras i produktionen fördelas på arbete, kapital och den offentliga sektorn, och

— som innebär en omfördelning av inkomster och förmögenhet.

3.002. I ENS 1995 skiljer man mellan löpande transfereringar och kapitaltransfereringar. Syftet med kapitaltransfereringar är snarare att omfördela sparande och förmögenhet än inkomster.

3.003. Eftersom EAA är räkenskaper för branscher beskrivs endast vissa omfördelningstransaktioner i detta kapitel. Det handlar framför allt om omfördelningstransaktioner som bokförs i konton för primär inkomstfördelning, främst kontot för inkomstbildning och kontot för företagsinkomst (se Kontosystem, punkterna 1.38.-1.48.). Beträffande kontot för inkomstbildning gäller omfördelningstransaktionerna övriga produktionsskatter, övriga produktionssubventioner och löner och kollektiva avgifter. När det gäller kontot för företagsinkomst motsvarar omfördelningstransaktionerna vissa typer av kapitalinkomster (bl.a. ”arrenden”, ”räntor” samt ”kapitalinkomst tillräknad försäkringstagarna”). I detta konto redovisas även de omfördelningstransaktioner som motsvarar ”investeringsbidrag” och ”andra kapitaltransfereringar” i kapitalkontot.

3.004. De omfattar inte omfördelningstransaktioner som rör vissa kapitalinkomster (bl.a. utdelningar och annan inkomst från bolag), löpande skatter på inkomst och förmögenhet etc. Bokföringen av dessa transaktioner är bara statistiskt möjlig och meningsfull om grupper av institutionella enheter, dvs. sektorerna och undersektorerna, beaktas (se punkt 1.06.).

B. ALLMÄNNA REGLER

1. Referensperioden

3.005. Referensperiod för EAA är kalenderåret.

2. Enheter

3.006. Värden skall anges i miljoner nationella valutaenheter.

3. Bokföringstidpunkt för omfördelningstransaktioner

3.007. Såsom förklaras i punkt 2.008. bokförs enligt ENS 1995 omfördelningstransaktioner på bokföringsmässiga grunder, dvs. när de ekonomiska värdena skapas, transformeras eller förstörs, liksom när fordringar eller åtaganden uppkommer, förändras eller upphör, och inte när betalningen faktiskt görs. Denna bokföringsprincip (som bygger på rättigheter och skyldigheter) tillämpas på alla flöden, både monetära och icke-monetära, och såväl inom enheter som mellan enheter. Vissa undantag kan emellertid vara berättigade av praktiska skäl.

3.008. Bokföringstidpunkten för olika typer av omfördelningstransaktioner är följande:

a) Löner och kollektiva avgifter

3.009. Egentlig lön och arbetsgivares faktiska kollektiva avgifter bokförs under den period då arbetet utförs. Dock skall extraordinär bonus och andra speciella utbetalningar bokföras då de förfaller till betalning (se ENS 1995, 4.12.).

▼B

b) Produktionsskatter och produktionssubventioner

3.010. Skatter på produktion bokförs då de skattepliktiga aktiviteterna, transaktionerna eller andra skattepliktiga aktiviteter äger rum (se ENS 1995, 4.26.). Även subventioner bokförs då den transaktion eller händelse (produktion, försäljning, import etc.) som ger upphov till transaktionen äger rum (se ENS 1995, 4.39.).

c) Kapitalinkomst

3.011. Räntor bokförs under det räkenskapsår som de upplups, oavsett om de verkligen betalas under den perioden eller inte och räntan på utestående kapital bokförs som tillkommande långivaren kontinuerligt över tiden (se ENS 1995, 4.50. och följande). Arrenden bokförs också i den period då de förfaller till betalning (se ENS 1995, 4.75.).

d) Kapitaltransfereringar

3.012. Kapitaltransfereringar (investeringsbidrag eller andra kapitaltransfereringar) bokförs när betalningen skall göras (eller när äganderätten överförs eller när skulden annulleras av långivaren om det rör sig om transfereringar in natura) (se ENS 1995, 4.162. och 4.166.).

4. **Allmänna kommentarer till förädlingsvärdet**

3.013. Förädlingsvärdet är saldoposten i produktionskontot. Det motsvarar skillnaden mellan värdet av produktionen och värdet av insatsförbrukningen (oavsett vilket produktionsbegrepp som tillämpas eftersom insatsförbrukningen ändras därefter). Förädlingsvärdet är grundläggande när man mäter produktiviteten i en ekonomi eller i en av dess branscher. Det kan bokföras brutto (förädlingsvärde brutto) eller netto (förädlingsvärde netto), dvs. före eller efter avdrag för kapitalförslitning. Förädlingsvärdet netto är den enda tillgången i kontot för inkomstbildning. I enlighet med metoden för att värdera produktion (baspriser) och insatsförbrukning (mottagarpriser) mäts nettoförädlingsvärdet i baspriser.

3.014. Genom att dra av övriga produktionsskatter från förädlingsvärdet till baspriser samt lägga till övriga produktionssubventioner, får man förädlingsvärdet till faktorpriser. Förädlingsvärde netto till faktorpriser motsvarar produktionsfaktorernas intäkter.

C. LÖNER OCH KOLLEKTIVA AVGIFTER

(se ENS 1995, 4.02.-4.13.)

3.015. Löner och kollektiva avgifter definieras som den totala ersättning, kontant eller in natura, som betalas av en arbetsgivare till en anställd för av denne utfört arbete under räkenskapsperioden. (ENS 1995, 4.02.). Löner och kollektiva avgifter omfattar

— egentlig lön (i kontanter eller in natura),

— arbetsgivares kollektiva avgifter (faktiska och tillräknade avgifter).

3.016. Egentlig lön i kontanter omfattar följande slag av ersättningar:

a) Direkt grundlön (som utbetalas regelbundet).

b) Lönetillägg för övertid, nattarbete, helgarbete, dåliga arbetsförhållanden etc.

c) Ersättning för levnadsomkostnader och för andra omkostnader.

d) Tillägg till lönen, som t.ex. jul- och nyårsbonus, semestertillägg, produktivitetsbonus och ersättning för tillfällig tjänstgöring i högre tjänstegrad.

e) Ersättning för transporter till och från arbetet ([1]).

f) Helg- och semesterersättningar.

g) Provisioner, drickspengar, mötesarvoden.

h) Extraordinär bonus eller andra speciella utbetalningar, knutna till företagets resultat.

([1]) Denna kategori omfattar inte de ersättningar som främst är till arbetsgivarens fördel. Dessa ingår i insatsförbrukningen (se punkt 2.108.e).

▼B

i) Utbetalningar från arbetsgivare till de anställda med anknytning till sparprogram.

j) Särskilda utbetalningar till anställda som lämnar företaget, om dessa utbetalningar inte är knutna till ett kollektivavtal.

k) Kontant ersättning från arbetsgivaren till anställda för bostadskostnader.

3.017. Det bör understrykas att de uppgifter som skall bokföras här är egentlig lön, inklusive skatter på lönen och eventuella tillägg till dessa skatter, samt även sociala avgifter som betalas av den anställde. Om arbetsgivaren betalar ut nettolönen till sina anställda, bör dessa poster läggas till nettolönen.

3.018. Egentlig lön in natura består av de varor och tjänster som arbetsgivare tillhandahåller gratis eller till reducerade priser till sina anställda. Den kan användas av de anställda och deras familjer när det passar dem och efter eget gottfinnande för att tillgodose deras behov och önskemål. Dessa varor och tjänster ingår inte nödvändigtvis i produktionsprocessen. Deras värde motsvarar värdet av den erhållna fördelen: värdet på varan om den tillhandahålls gratis eller skillnaden mellan detta värde och de anställdas betalning om de tillhandahålls till reducerade priser. I dessa poster, som är av stor betydelse för EAA, ingår följande:

a) Jordbruksprodukter som de anställda får gratis eller till reducerade priser som ersättning för arbete ([1]).

b) Boendetjänster i form av egna bostäder som ställs till de anställdas förfogande gratis eller till reducerade priser ([2]).

c) De varor och tjänster som köps av arbetsgivare, under förutsättning att dessa inköp motsvarar definitionen på lön in natura (dvs. de skall inte utgöra insatsförbrukning). Transport av de anställda till och från arbetet utgör lön in natura, utom då transporten anordnas på arbetstid. I denna kategori ingår köpta boendetjänster, daghem för anställdas barn etc. (se ENS 1995, 4.05.).

3.019. Lön in natura skall värderas till baspriser eller till mottagarpriser (beroende på om de har producerats av enheten eller köpts utifrån).

3.020. Däremot omfattar egentlig lön inte de utgifter som arbetsgivare betalar och som även gagnar dem själva och som alltså beviljas i företagets intresse. Det handlar bl.a. om följande utgifter: ersättning till den anställde för utgifter för resor, omlokalisering och flyttning i anslutning till tjänsten, den anställdes representationskostnader i tjänsten och utgifter för trivselåtgärder (t.ex. sport- och rekreationsanläggningar). De kontantersättningar som betalas till de anställda av arbetsgivaren för inköp av verktyg eller specialkläder ingår inte heller i den egentliga lön som bokförs under denna rubrik (här måste man även räkna den del av lönen som anställda enligt anställningsavtal skall bidra med för sådana inköp). Dessa utgifter behandlas som arbetsgivarens insatsförbrukning (se ENS 1995, 4.07.).

3.021. Arbetsgivares kollektiva avgifter inbegriper ett belopp, lika med värdet av de kollektiva avgifter som, för att säkerställa de anställdas rätt till sociala förmåner, åvilar arbetsgivaren (dock med undantag för arbetstagarnas avgifter som dras av den egentliga lönen, se punkt 3.017.). De kan vara faktiska eller tillräknade.

3.022. Faktiska kollektiva avgifter motsvarar de betalningar från arbetsgivaren som täcker lagstadgade, avtalsenliga, kontraktsenliga och frivilliga avgifter avseende försäkring mot risker och som täcker sociala behov. De kollektiva avgifterna betalas till försäkringsgivare (socialförsäkringssystem och privata system). Även om de betalas direkt till försäkringsgivaren betraktas de som en del av lönen till de anställda, vilken dessa förväntas behålla och därefter betala till försäkringsgivarna.

3.023. Tillräknade kollektiva avgifter motsvarar de icke fonderade sociala förmåner som betalas av arbetsgivaren direkt till anställda eller tidigare anställda utan medverkan av något försäkringsbolag eller någon själv-

([1]) De jordbruksprodukter som ges till de anställda är produktion från jordbruksbranschen.

([2]) Boendetjänster behandlas som särskiljbar icke-jordbruksaktivitet, vilket medför att de bara förekommer som lön och kollektiva avgifter och i form av en minskning av jordbrukets driftsöverskott. Om de hade utgjort en ej särskiljbar icke-jordbruksaktivitet, skulle de ha redovisats som en komponent i produktionen och som en form av lön och kollektiva avgifter.

▼B

ständig pensionsfond ([1]) (se ENS 1995, 4.10.). Avgifterna bokförs i den period under vilken arbetet utförs (om de är motsvarigheten till obligatoriska sociala förmåner) eller då förmånerna tillhandahålls (om de är motsvarigheten till frivilliga sociala förmåner).

3.024. Det skall påpekas att om produktionsenheterna är ett enmansföretag (familjeföretag) omfattar i EAA löner och kollektiva avgifter inte ersättning för arbete som har utförts på företaget av ägaren eller oavlönade familjemedlemmar. Dessa personer har en andel i den sammansatta förvärvsinkomsten - saldoposten i kontot för inkomstbildning för enmansföretag. Men om produktionsenheterna däremot tillhör ett företag (se punkterna 5.09. och 5.10.) skall all ersättning för arbete redovisas som lön och kollektiva avgifter.

D. SKATTER PÅ PRODUKTION OCH IMPORT

(Se ENS 1995, 4.14.-4.29.)

3.025. Skatter på produktion och import består av obligatoriska, ensidiga betalningar, kontant eller in natura, som uttaxeras av den offentliga sektorn eller av Europeiska unionens institutioner och som avser produktion och import av varor och tjänster, anställd arbetskraft, ägande eller användande av mark, byggnader eller andra tillgångar som används i produktionen. Dessa skatter skall betalas oavsett om vinst uppkommer eller ej (ENS 1995, 4.14.).

3.026. Skatter på produktion delas upp i

— produktskatter

  — mervärdesskatter (skatter av momstyp)

  — skatter och tullar på import exklusive mervärdesskatter

  — produktskatter exklusive mervärdesskatter och importskatter

— andra skatter på produktion.

1. **Produktskatter**

3.027. Produktskatter är skatter som man är skyldig att betala per enhet av en vara eller tjänst som produceras eller ingår i en transaktion. Skatten kan vara ett bestämt belopp per enhet av en vara eller tjänst eller den kan beräknas som en bestämd procentandel av varornas och tjänsternas pris per enhet eller värde (ENS 1995, 4.16.).

3.028. En mervärdesskatt (skatter av momstyp) är en skatt på varor och tjänster, som inkasseras successivt av företagen och som till sist till fullo debiteras den slutliga köparen. I dessa skatter ingår momsen (mervärdesskatt) samt andra avdragsgilla skatter som debiteras enligt regler likartade med reglerna för mervärdesskatt ([2]).

3.029. Importskatter och tullar, exklusive moms omfattar obligatoriska betalningar som uttaxeras av den offentliga sektorn eller av Europeiska unionens institutioner på importerade varor, exklusive moms, innan dessa fritt kan omsättas inom det ekonomiska territoriet, och på tjänster som tillhandahålls inhemska enheter av utländska enheter.

3.030. De omfattar importtullar och andra skatter på import, t.ex. avgifter på importerade jordbruksprodukter, monetära utjämningsbelopp som påförs import, accisavgifter etc. (se ENS 1995, 4.18.). De skall betalas av importörerna och kommer normalt sett att belasta det jordbruksföretag som har gjort inköpen, dvs. de ingår i varornas eller tjänsternas mottagarpris. Då produktionsmedlen importeras direkt av de producerade jordbruksenheterna skall importtullar, ej avdragsgill moms och monetära utjämningsbelopp (inkomster eller betalningar) räknas med i de mottagarpriser som används för EAA.

3.031. Produktskatter, exklusive moms och importskatter, består av skatter som skall betalas i samband med inhemska företags produktion, export, försäljning, överlåtelse, leasing eller leverans av varor och tjäns-

([1]) De motsvarar framför allt de löner som arbetsgivarna provisoriskt fortsätter att betala till de anställda vid sjukdom, moderskap, arbetsskada, invaliditet eller uppsägning, förutsatt att beloppen i fråga kan särskiljas.

([2]) Omsättning är den mest betydelsefulla beskattningsbara posten. Alla länder i gemenskapen beskattar omsättning i form av en mervärdesskatt. Skattesatsen varierar från ett land till ett annat och till och med inom ett visst land. I allmänhet är skattesatsen på jordbruksprodukter lägre än den normala skattesatsen.

▼B

ter, eller i samband med dessas användning för egen slutlig konsumtion eller egen kapitalbildning (se ENS 1995, 4.19.).

3.032. För jordbruket är produktskatterna främst följande:

— Skatter på sockerbetor.

— Straffavgifter för att mjölkkvoterna överskridits.

— Gällande medansvarsavgifter på mjölk och spannmål.

3.033. Till följd av att produktionen redovisas till baspriser redovisas även produktskatter i produktionskontot (se punkterna 2.082.-2.086.) och de förs inte in i kontot för inkomstbildning. De skall bokföras då de aktiviteter, transaktioner eller händelser som ger upphov till kravet att betala äger rum. Eftersom posterna bokförs utan avdragsgill moms i EAA är den enda omsättningsskatt som förekommer i kontona ej avdragsgill moms. Detta är anledningen till att moms inte skall bokföras i kontona, förutom i specialfallet underkompensation av moms som ingår under övriga produktionsskatter (se punkt 3.048.g).

3.034. De produktskatter (förutom moms) som påförs viss insatsförbrukning i jordbruket skall ingå i mottagarpriset på insatsförbrukningen i produktionskontot (se punkterna 2.110.-2.113.). Detta gäller t.ex. de skatter på socker och alkohol för vinframställning som uttaxeras i vissa medlemsstater. Dessa skatter, som utgör skatter på livsmedelsindustrins produkter, skall läggas till värdet av jordbrukets insatsförbrukning.

2. **Behandling av moms**

3.035. Beskrivningen i ENS 1995 (4.17.) gäller det vanliga momssystem enligt vilket ett företag kan dra av det skattebelopp som det har betalat vid inköp av produkter för insatsförbrukning eller kapitalvaror från det belopp som företaget är skyldigt i form av moms på sin egen försäljning. Men parallellt med det vanliga momssystemet finns speciella bestämmelser för jordbruket (system med schablonberäknad moms) som skiljer sig åt från land till land.

3.036. De system med schablonberäknad moms som tillämpas i Europeiska unionens medlemsstater kan grupperas i två grundläggande typer av ersättning för moms som betalts vid inköp:

— via priset. I detta fall säljer de jordbruksföretag som omfattas av system med schablonberäknad moms sina produkter till ett pris som höjts med den schablonberäknade momsnivån, men de betalar inte den fakturerade momsen till skattemyndigheten, eftersom den moms de fakturerar och behåller beräknas så att den så exakt som möjligt kompenserar den moms som de har betalt på sina inköp.

— i form av återbetalning. Enligt detta system säljer jordbrukarna sina produkter utan moms. Därefter beviljar skattemyndigheten på begäran en återbetalning som motsvarar en schablonmomssats [1] som tillämpas på deras försäljning för att kompensera för den moms som de har betalt på sina inköp.

a) Definitioner

3.037. Följande begrepp gäller det normala mervärdesskattesystemet, men tillämpas även på system med schablonberäknad moms:

a) Moms fakturerad av producenten: det gäller moms som beräknas till den sats som tillämpas på den sålda produkten och som producenten fakturerar alla inhemska köpare.

[1] Schablonmomssatsen varierar efter produkttyp och försäljningskanal.

▼B

b) Moms som faktureras producenten på insatsförbrukning: det gäller moms som beräknas till den sats som tillämpas på den sålda produkten och som producenten har betalt på sin insats. Denna moms kallas även avdragsgill moms ([1]) på insatsförbrukning.

c) Moms som faktureras producenten för inköp av kapitalvaror: den kallas avdragsgill moms på kapitalvaror.

d) Moms som producenten är skyldig att betala på sina löpande transaktioner: det gäller skillnaden mellan moms fakturerad av producenten och moms som fakturerats producenten på dennes inköp av insatsförbrukningsvaror (a-b).

e) Total moms som producenten betalat: det gäller skillnaden mellan den moms som producenten fakturerat och den totala momsen som fakturerats producenten för dennes inköp av insatsförbrukningsvaror och kapitalvaror (a-b-c).

3.038. I ENS 1995 föreskrivs en metod att bokföra mervärdesskatt. Den går ut på en ”nettobokföring”, dvs. priserna på försäljning och inköp bokförs utan avdragsgill moms.

3.039. Ur skattesynpunkt behandlas moms som en ”löpande post” hos producenterna så att den avdragsgilla moms som en producent är skyldig att betala på sina inköp inte är en faktisk kostnad i dennes kalkyler och bara skall anses som ett förskott och en väntad betalning av moms som producenten måste beräkna på sin egen omsättning, så att han inte behöver betala mer än skillnaden till skattemyndigheten. Eftersom det vanligtvis är en produkts slutliga användare som måste bära mervärdesskatten på produkten, uppfyller i själva verket produktens producent och med honom producenterna av nödvändig insatsförbrukning en skattehandläggares funktion. Och i det omvända fallet, om en producent inte har möjlighet att dra av (eller bli kompenserad för) den skatt som betalts på inköpen (ej avdragsgill moms), skall momsen i detta fall anses vara en del av kostnaden.

b) Hur nettobokföringsmetoden fungerar

3.040. För de jordbruksföretag som omfattas av ett vanligt system uppstår inga bokföringsproblem. Den moms som fakturerats på sålda eller på annat sätt överlåtna produkter beaktas inte i EAA och ingår inte i något produktpris som används för att värdera den slutliga produktionen. Den avdragsgilla momsen - som betalas på inköp av insatsförbrukning och kapitalvaror - ingår inte heller i de priser som används för att beräkna utgifterna.

3.041. Det uppstår dock bokföringsproblem för de jordbruksföretag som omfattas av något av de två systemen för schablonberäknad moms (se punkterna 3.035. och följande). Självklart kommer den ersättning som beviljas olika jordbruksföretag sällan att exakt motsvara de momsbelopp som de har betalt för sina inköp. När det gäller system för schablonberäknad moms skall metoden för att bokföra moms vara identisk med den som används i samband med det vanliga systemet, alltså utan moms för de olika komponenterna i den slutliga produktionen och utan avdragsgill moms för de olika komponenterna i insatsförbrukningen och i de fasta bruttoinvesteringarna.

Skillnaden mellan den schablonersättning som beviljas jordbruksföretag inom system för schablonberäknad moms och den moms de skulle ha kunnat dra av om de hade omfattats av det vanliga momssystemet motsvarar över- eller underkompensation. Över- eller underkompensation skall bokföras separat i EAA.

3.042. Metoden att bokföra över- eller underkompensation av moms inom system för schablonberäknad moms är följande:

— Överkompensation av moms på inköp bokförs under ”Övriga produktionssubventioner”.

([1]) De skillnader som finns mellan medlemsstaternas momssystem leder ibland till situationer som gör att den moms som jordbrukaren betalt inte kan återbetalas eller kompenseras. I dessa fall motsvarar dessa momsbetalningar i) ej avdragsgill moms, som motsvarar den moms som betalats vid inköp och som jordbrukarna - oavsett vilket system de omfattas av - inte kan dra av från den fakturerade momsen på inköpen och för vilken det alltså inte utgår någon kompensation ii) och/eller moms som inte nämnts ovan under i) och som betalas vid inköp för vilka de jordbrukare som omfattas av system med schablonberäknad moms inte blivit helt kompenserade via försäljningspriset eller via återbetalning.

▼B

— Underkompensation av moms på inköp bokförs som annan produktionsskatt under posten ”Övriga produktionsskatter”.

Moms på inköp är den moms som jordbruksföretag inom system med schablonberäknad moms skulle ha kunnat dra av om de omfattades av ett vanligt momssystem.

3.043. Denna bokföringsmetod har den fördelen att den leder till en homogen behandling av jordbruksproduktionen, insatsförbrukningen och de fasta bruttoinvesteringarna, oavsett vilket momssystem som jordbrukarna omfattas av. Dessutom leder den till en symmetrisk behandling av över- och underkompensation av moms i förhållande till förädlingsvärdet brutto till baspriser. Detta gör det möjligt att beräkna förädlingsvärde brutto till baspriser oberoende av gällande momssystem, vilket främjar harmoniseringen och jämförbarheten av medlemsstaternas EAA (se punkt 3.033.).

3. **Övriga produktionsskatter**

3.044. Övriga produktionsskatter består av alla skatter som företag åläggs som en följd av sina produktionsaktiviteter, oberoende av kvantiteten eller värdet av de producerade eller sålda varorna och tjänsterna (se ENS 1995, 4.22.). De kan betalas för mark, fasta tillgångar eller arbetskraft i produktionsprocessen.

3.045. Övriga produktionsskatter är de enda skatter som bokförs i jordbrukets konto för inkomstbildning. De förs in i kontona för de branscher eller sektorer som betalar dem (betalningskriteriet).

3.046. De skatter som skall bokföras i kontot för inkomstbildning för jordbruket eller skogsbruket skall uppfylla följande villkor:

a) De skall vara obligatoriska.

b) De skall betalas direkt av jordbruket och skogsbruket.

c) De skall betalas till den offentliga sektorn eller till Europeiska unionens institutioner.

d) De skall falla under definitionen ”övriga produktionsskatter” (se punkt 3.044.).

3.047. Eftersom offentliga sektorns finanser historiskt sett har utvecklats mycket olika i EU-länderna finns det en stor mängd olika produktionsskatter. Inom jordbruket finns två ganska viktiga slag av övriga produktionsskatter: fastighetsskatt och fordonsskatt.

3.048. För jordbruket utgörs övriga produktionsskatter främst av följande skatter:

a) Fastighetsskatter och andra skatter på användning av mark och byggnader som används i produktionen (oberoende av om marken tillhör brukningsenheten eller om den är arrenderad).

b) Skatter på användning av fasta tillgångar i produktionen, t.ex. motorfordon, maskiner och annan utrustning (oavsett om jordbruksenheterna äger eller hyr dem).

c) Skatter på den totala lönesumma som arbetsgivaren betalar.

d) Skatter på föroreningar orsakade av produktionsaktiviteter.

e) Skatter på licenser och tillstånd för affärs- och yrkesutövning, under förutsättning att licenserna/tillstånden beviljas automatiskt mot betalning av fastställt belopp. Men om en regleringsfunktion knyts till betalningen (t.ex. kontroll av kompetens eller utbildning etc.) skall den behandlas som köp av en tjänst från den offentliga sektorn och bokföras som insatsförbrukning (men inte om beloppet är helt oproportionerligt i förhållande till kostnaderna för att tillhandahålla tjänsterna i fråga) (se punkt 2.108.o).

f) Vattenavgifter som betalas i form av fasta avgifter och inte i förhållande till den förbrukade vattenmängden.

g) Underkompensation av moms som följd av de system för schablonberäknad moms som ofta används för jordbruket (se punkterna 3.041 och 3.042.).

3.049. I enlighet med bokföringsmässiga grunder bokförs produktionsskatter när de skattepliktiga åtagandena äger rum. När det gäller underkom-

▼B

pensation av moms är bokföringstidpunkten tidpunkten för det inköp av varor eller tjänster för insatsförbrukning och fast bruttoinvestering som ger upphov till skatten (och inte tidpunkten för återbetalningen).

3.050. Övriga produktionsskatter omfattar inte följande:

a) Obligatoriska betalningar direkt från jordbruket där mottagaren varken är den offentliga sektorn eller Europeiska unionens institutioner. Dessa betalningar behandlas som inköp av marknadsförda tjänster från betalningsmottagaren och bokförs alltså som jordbrukets insatsförbrukning.

b) Förseningsräntor och straffavgifter som betalas till skattemyndigheterna samt kostnader i samband med inkassering och indrivning skall inte bokföras tillsammans med de skatter som de hänför sig till, utom då det är omöjligt att skilja dem från själva skattebeloppet (se ENS 1995, 4.133.).

c) Obligatoriska avgifter som inte tas ut av den offentliga sektorn eller Europeiska unionens institutioner och som, även om de betalas av jordbruket, inte direkt belastar jordbruket utan påförs en kundbransch. Dessa avgifter skall bokföras som användarbranschens insatsförbrukning.

d) Skatter som normalt läggs på vinst eller på förmögenhet, såsom inkomstskatter, skatter på bolagsvinster, förmögenhetsskatter. Dessa skatter skall tas upp bland ”löpande inkomst- och förmögenhetsskatter etc.” i kontot för sekundär inkomstfördelning.

e) Arvs- och gåvoskatter samt särskilda förmögenhetsskatter. De skall tas upp bland kapitalskatter i kapitalkontot.

f) Vattenavgifter som är direkt eller indirekt knutna till mängden förbrukat vatten.

E. SUBVENTIONER

(Se ENS 1995, 4.30.-4.40.)

3.051. Subventioner är löpande, ensidiga betalningar som den offentliga sektorn eller Europeiska unionens institutioner gör till inhemska producenter med syftet att påverka produktionsnivåerna, priserna eller ersättningen till produktionsfaktorerna. Övriga icke-marknadsproducenter kan erhålla övriga produktionssubventioner endast i de fall dessa betalningar grundas på allmänna bestämmelser som gäller både marknads- och icke-marknadsproducenter. Av konvention förekommer inte produktsubventioner för övrig icke-marknadsproduktion (se ENS 1995, 4.30.).

3.052. Subventioner delas upp i

— produktsubventioner

  — importsubventioner

  — övriga produktsubventioner

— övriga produktionssubventioner.

1. **Produktsubventioner**

3.053. Produktsubventioner är subventioner som betalas per enhet av en producerad eller importerad vara eller tjänst. Subventionen kan vara ett bestämt belopp per kvantitetsenhet av en vara eller tjänst eller den kan värderas som en bestämd procentenhet av priset per enhet. En subvention kan också beräknas som skillnaden mellan ett bestämt målsatt pris och det marknadspris som köparen faktiskt betalar. En subvention av en produkt förfaller vanligen till betalning när varan produceras, säljs eller importeras. Av konvention förekommer produktsubventioner endast i samband med marknadsproduktion eller produktion för egen slutlig användning (se ENS 1995, 4.33.).

3.054. Importsubventioner består av subventioner av varor och tjänster som förfaller till betalning när varan passerar gränsen för användning inom det ekonomiska territoriet eller när tjänsten levereras till inhemska institutionella enheter. De kan omfatta förluster, som uppstår när offentliga handelsorganisationer, enligt fastställd offentlig politik, köper produkter från utlandet och säljer dem till lägre pris till landets egna invånare (se ENS 1995, 4.34.).

▼B

3.055. Produktsubventioner beaktas i baspriserna (se punkterna 2.082.-2.086.) vid värderingen av produktionen och redovisas alltså inte i branschens konto för inkomstbildning. Produktsubventioner som ges i samband med anskaffning (dvs. importsubventioner etc.) av produkter för insatsförbrukning eller av fasta realkapitalvaror och som leder till en minskning av mottagarpriset för dessa varor beaktas genom att man använder sig av mottagarpriset när insatsförbrukningen eller den fasta bruttoinvesteringen värderas (se punkterna 2.110.-2.113.). Detta leder på motsvarande sätt till lägre kostnader för dessa produkter.

▼M1

3.056. Metoden att värdera produktionen till baspriser kräver att det görs en grundläggande distinktion mellan produktsubventioner och övriga produktionssubventioner. Subventioner av jordbruksprodukter ([1]) kan betalas antingen till jordbruksproducenter eller till andra ekonomiska aktörer. För att erhålla baspriserna är det endast produktsubventionerna som betalas till jordbruksproducenterna som läggs till de marknadspriser som producenterna erhåller. De bidrag för jordbruksprodukter som betalas till andra ekonomiska aktörer än jordbruksproducenterna bokförs inte i EAA.

▼B

3.057. Produktsubventioner skall bokföras när den transaktion eller händelse (produktion, försäljning, import etc.) som ger upphov till subventionen inträffar för att bevara överensstämmelsen med övriga konton (dvs. mätningen av produktionen till baspriser). Alltså skall t.ex. kompensationsstöd för jordbruksgrödor bokföras vid tidpunkten för skörden, medan särskilda bidrag för nötkreatur, am- och dikor eller tackor och getter skall redovisas vid den tidpunkt då djuren innehas och/eller efter stödansökans datering.

2. **Övriga produktionssubventioner**

3.058. Övriga produktionssubventioner består av de subventioner utom produktsubventioner som inhemska producerande enheter kan utnyttja som följd av engagemang i produktion. För övrig icke-marknadsproduktion kan övriga icke-marknadsproducenter erhålla övriga produktionssubventioner endast i de fall dessa betalningar från den offentliga sektorn grundas på allmänna bestämmelser som gäller både marknads- och icke-marknadsproducenter (se ENS 1995, 4.36.). I ENS 1995 räknas fyra slags övriga produktionssubventioner upp (se ENS 1995, 4.37.): subventioner av löner och arbetskraft, subventioner för att minska föroreningar, räntesubventioner samt överkompensation av moms. Dessa betalningar gäller huvudsakligen omhändertagande av produktionskostnader eller stöd till byte av produktionsmetod.

3.059. Eftersom produktionen värderas till baspriser redovisas endast övriga produktionssubventioner i kontot för inkomstbildning (som negativ användning).

a) Olika slags bidragstagare

3.060. Mottagarna av subventionerna skall vanligen producera marknadsförda varor och tjänster eller producera för egen slutlig användning. Marknadsförda varor och tjänster är alla varor och tjänster som skall avyttras eller är avsedda att avyttras på marknaden. De omfattar alla produkter som sålts, använts för byteshandel, använts för betalning in natura eller som lagrats för att användas senare i ett eller flera av de ovannämnda syftena. Produktion för egen slutlig användning är produkter som skall användas till slutlig konsumtion eller som fasta bruttoinvesteringar av samma enhet som producerar dem. Icke-marknadsproducenter kan dock erhålla övriga produktionssubventioner om dessa bygger på allmänna bestämmelser som gäller både marknads- och icke-marknadsproducenter.

3.061. Produktion av marknadsförda tjänster omfattar även handels- och lagringstjänster. Subventioner kan alltså även beviljas till handeln och marknadsreglerande organ vars verksamhet består i att köpa, lagra och sälja jordbruksprodukterna vidare (se punkterna 3.068. och 3.069. om marknadsreglerande organ).

([1]) Subventioner av jordbruksprodukter som betalas till jordbruksproducenter omfattar alla bidrag i form av underskottsersättning (dvs. när den offentliga sektorn betalar skillnaden mellan produkternas genomsnittliga marknadspriser och garantipriserna till producenterna av jordbruksprodukterna).

▼B

b) Syftet med övriga produktionssubventioner

3.062. Enligt ENS 1995 kan övriga produktionssubventioner beviljas även om deras inverkan på försäljningspriserna eller på ersättningen till produktionsfaktorerna inte nödvändigtvis är det främsta syftet. Exempelvis kan ett ekonomiskt stöd beviljas jordbruksbruksproduktion i syfte att skydda kulturarv och naturskatter, t.ex. för att främja turismen i en viss region, skydda jorden mot erosion, reglera den naturliga vattenbalansen eller påverka klimatet.

c) Betalningskriterium

3.063. Med undantag för räntesubventioner, som är en särskild bidragsform, införs övriga produktionssubventioner i kontot för inkomstbildning för de branscher eller sektorer till vilka de betalas. Som en följd av detta sätt att allokera subventioner mellan branscher och sektorer, beaktas inte alla stöd som beviljas jordbruket i EAA. Förutom de direkta stöden gagnas produktionsenheterna inom jordbruket i själva verket av subventioner (i den mening som avses i ENS 1995) som betalas till branscher som befinner sig före eller efter i produktionskedjan och särskilt till marknadsreglerande organ ([1]).

▼M1

3.064. För jordbruket omfattar övriga produktionssubventioner huvudsakligen följande stöd:

— Subventioner av löner och arbetskraft.

— Räntesubventioner (se ENS 1995, 4.37.c) till inhemska producentenheter, även om de avser att främja kapitalbildning ([2]). Dessa bidrag utgörs av löpande transfereringar avsedda att sänka producenternas driftkostnader. De behandlas i räkenskaperna som subventioner till de producenter som drar nytta av dem, även om räntedifferensen i praktiken betalas direkt av den offentliga sektorn till det kreditinstitut som ger lånet (genom ett undantag från betalningskriteriet).

— Överkompensation av moms som följd av användningen av schablonberäknad moms (se punkterna 3.041 och 3.042).

— Övertagande av kollektiva avgifter och fastighetsskatt.

— Övertagande av andra kostnader såsom stöd till privat lagring av vin och druvmust samt omlagring av bordsviner (i den mån ägaren till lagren är en brukningsenhet).

— Diverse övriga produktionssubventioner:

— Stöd till uttag av areal (obligatoriskt uttag av areal i samband med stöd per hektar samt frivilligt uttag av areal).

— Finansiell ersättning för återtag från marknaden av färsk frukt och färska grönsaker. Dessa ersättningar betalas ofta till producentorganisationer. De skall behandlas som subventioner till jordbruket eftersom de direkt kompenserar en produktionsförlust.

— Säsongsutjämningsbidrag samt extensifieringsbidrag.

— Stöd till jordbruksproduktion i mindre gynnade områden och/eller bergsområden.

— Andra stöd i syfte att påverka produktionsmetoderna (extensifiering, metoder för att minska föroreningar etc.).

— Belopp som betalas till jordbrukare som ersättning för återkommande förluster av varor i lager, t.ex. vegetabiliska produkter, djur som betraktas som varor i arbete och odlingar när dessa fortfarande

([1]) Ett viktigt exempel är subventioner som utbetalas till skadeförsäkringsbolag, vilket gör det möjligt för dessa bolag att ta ut lägre (brutto)premier från försäkringstagarna (t.ex. jordbruksföretag som tecknar en försäkring mot hagel-, frostskador etc.). Eftersom dessa subventioner är produktsubventioner, där försäkringstjänsten är själva produkten, bokförs de inte i försäkringstagarens konto för inkomstbildning (och därför inte heller i EAA i ovanstående exempel). Dessa subventioner bidrar emellertid till att minska kostnaderna (för försäkringstagaren) när det gäller försäkringstjänster, vilket återspeglas i produktionskontot (genom lägre insatsförbrukning för försäkringstagaren, se punkt 2.108.g.).

([2]) Men om ett bidrag syftar till att finansiera både skuldamorteringen och räntebetalningen på det lånade kapitalet och om det inte är möjligt att skilja dessa två beståndsdelar åt, skall hela bidraget behandlas som ett investeringsbidrag i räkenskaperna.

▼M1

är i sin tillväxtfas (se punkterna 2.040–2.045). Däremot redovisas ersättningstransfereringar för förluster av varor i lager och/eller odlingar som används som produktionsfaktorer som andra kapitaltransfereringar i kapitalkontot.

▼B

3.065. Det kan vara svårt att tillämpa periodiseringsprincipen på övriga produktionssubventioner. Eftersom det är svårt att ange generella regler skall denna princip tillämpas konsekvent, flexibelt och pragmatiskt. Då en stor del av subventionerna till jordbruket är kopplade till produktionen och produktionsfaktorerna (areal, besättningar etc.) skall de oftast bokföras vid den tidpunkt då produktionen äger rum eller då produktionsfaktorerna anskaffas (särskilt beträffande mark och djur). När det gäller subventioner som inte är direkt kopplade till produktionen eller produktionsfaktorerna är det svårt att fastställa tidpunkten då händelsen som ger upphov till subventionen inträffar och att särskilja den från tidpunkten då subventionen betalas. I detta särfall redovisas subventionerna då de erhålls (betalningskriteriet).

3.066. Följande särskilda behandlingar rekommenderas:

— Kompensationsbetalningar för uttag av mark med jordbruksgrödor: vid den tidpunkt då uppgifter om arealerna lämnas.

— Återtag av produkter (frukt/grönsaker): vid tidpunkten för det fysiska återtaget under odlingsåret, och inte under kalenderåret, för att garantera överensstämmelse mellan värderingen av produktionen, minskad med odlingsårets återtag, och redovisningen av subventionerna (som negativ användning) i kontot för inkomstbildning.

— Produktionsstöd för nötkreatur (bidrag för extensifiering etc.): vid den tidpunkt då jordbrukaren anskaffar djuren och vid datum för bidragsansökan.

— Övertagande av kostnader (inklusive räntesubventioner): vid den tidpunkt då utgifter och räntor förfaller till betalning.

— Kompensation för återkommande förluster som drabbat produktionen (vegetabiliska produkter, djur och odlingar som fortfarande är i sin tillväxtfas, se punkt 3.064.): vid den tidpunkt då produktionen redovisas i EAA (om det exakta kompensationsbeloppet med säkerhet är känt).

— Övriga subventioner som inte är direkt kopplade till produkterna eller produktionsfaktorerna (t.ex. direkt inkomststöd, stöd till mindre gynnade områden etc.): det rekommenderas att betalningskriteriet används även fortsättningsvis, eftersom det är svårt att fastställa när ersättningsansökningarna lämnades och när beloppen är säkra.

3.067. Följande subventioner ingår inte i EAA:

— De löpande transfereringar som inte betalas till produktionsenheter inom jordbruket, även om de skall behandlas som subventioner enligt ENS 1995. Det handlar bl.a. om subventioner till marknadsreglerande organ. Även om de beviljade betalningarna påverkar priserna på jordbruksprodukter och därmed utgör ett stimulansmedel för jordbruket, skall de enligt betalningskriteriet redovisas under den mottagande branschens rubrik.

— Löpande transfereringar till producerande jordbruksenheter från ett marknadsreglerande organ. De skall redovisas som en komponent i produktionen av den produkt för vilken transfereringen utförs, under förutsättning att det marknadsreglerande organet endast intervenerar genom inköp, försäljning eller lagring av varor. Om organet däremot endast betalar ut subventioner skall den löpande transfereringen till de producerande jordbruksenheterna redovisas som subventioner (se punkterna 3.068. och 3.069.).

— Särskilda betalningar från yrkes- och intresseorganisationer till producerande jordbruksenheter. Dessa betalningar kan inte utgöra subventioner, eftersom dessa organisationer inte ingår i den offentliga sektorn.

— Löpande transfereringar från den offentliga sektorn till hushåll i deras roll som konsumenter. De behandlas antingen som sociala förmåner eller som diverse löpande transfereringar. I den första

▼B

gruppen ingår vissa offentliga stöd till strukturanpassning, t.ex. ekonomiskt stöd till vidareutbildning av jordbrukare.

— Kapitaltransfereringar: dessa skiljer sig från löpande transfereringar på så sätt att de innebär att minst en part i transaktionen anskaffar eller avyttrar en eller flera tillgångar. Oavsett om de görs kontant eller in natura, resulterar de i en motsvarande ändring i de finansiella eller icke-finansiella tillgångarna i balansräkningen för en eller båda parter i transaktionen (se ENS 1995, 4.145.). Kapitaltransfereringar omfattar kapitalskatter, investeringsbidrag och andra kapitaltransfereringar (se ENS 1995, 4.147.). De bokförs i branschens kapitalkonto som förändringar i skulder och nettoförmögenhet. Vissa typer av stöd till jordbruket är i form av kapitaltransfereringar. Det gäller särskilt följande:

  — Omställningsstöd till frukt- och vinodlingar (ej underställda krav på nyplantering), vilka behandlas som andra kapitaltransfereringar.

  — Omstruktureringsstöd till frukt- och vinodlingar (underställda krav på nyplantering), vilka behandlas som investeringsbidrag.

  — Bidrag för upphörande med eller minskning av mjölkproduktion: de redovisas som andra kapitaltransfereringar om de får explicit eller implicit effekt på värdet av kvoterna.

— Transfereringar från den offentliga sektorn till företag och kvasibolag inom jordbruket för att täcka förluster som ackumulerats under flera räkenskapsår eller extraordinära förluster orsakade av faktorer utanför företagets kontroll. Sådana transfereringar klassificeras under rubriken andra kapitaltransfereringar.

— Ersättningar från den offentliga sektorn eller från utlandet (dvs. från ett annat land och/eller Europeiska unionens institutioner) till ägarna av fasta realkapitalvaror, vilka används i produktion av jordbruksprodukter och som genom exceptionella förluster eller förlust genom katastrof blivit skadade eller förstörda till följd av krigshandlingar, andra politiska händelser eller naturkatastrofer (se punkt 2.045.). Dessa ersättningar klassificeras under rubriken andra kapitaltransfereringar (se punkt 3.096.).

— Upphävande av skulder som producenterna av jordbruksprodukter har till den offentliga sektorn (t.ex. förskott från den offentliga sektorn till ett producerande företag som har ackumulerat förluster under flera räkenskapsår). Enligt ENS 1995 klassificeras dessa transaktioner under rubriken andra kapitaltransfereringar.

— Reduktion eller nedsättning av produktions-, inkomst- och förmögenhetsskatter. Skattereduktion eller skattenedsättning förekommer inte uttryckligen i ENS 1995 och följaktligen inte heller i EAA, eftersom endast faktiskt indrivna skatter bokförs.

— Den offentliga sektorns köp av aktier och annat kapital i bolag och kvasibolag inom jordbruket. Dessa belopp redovisas under rubriken aktier och andra ägarandelar.

d) Marknadsreglerande organ

3.068. De marknadsreglerande organ

— som sysslar uteslutande med inköp, försäljning och lagring av varor klassificeras vid uppdelning av ekonomin efter

  — bransch som parti- och detaljhandel. Av konvention behandlas denna aktivitet som produktion av icke-finansiella marknadstjänster,

  — institutionella sektorer i sektorn ”icke-finansiella företag och kvasibolag”, om de marknadsreglerande organen kan anses som institutionella enheter enligt ENS 1995. I annat fall klassificeras de i den sektor till vilken den större enheten hör,

— som sysslar uteslutande med utbetalning av subventioner klassificeras vid uppdelning av ekonomin efter

  — bransch som den offentliga sektorns icke-marknadsproduktion, eftersom endast den offentliga sektorn (och Europeiska unionens institutioner) kan betala ut subventioner enligt reglerna i ENS 1995,

▼B

— sektor i sektorn ”den offentliga sektorn” (se föregående strecksats),

— som sysslar både med köp, försäljning och lagring av varor och utbetalning av subventioner, klassificeras vid uppdelning av ekonomin efter

— bransch under rubriken parti- och detaljhandel vad gäller de produktionsenheter (av typ lokal verksamhetsenhet) som köper, säljer och lagrar varor och under rubriken offentliga sektorns icke-marknadsproduktion när det gäller övriga produktionsenheter,

— sektor i den offentliga sektorn, eftersom endast den offentliga sektorn kan betala ut subventioner. Om organet hade klassificerats i en annan sektor, skulle detta betyda att de subventioner som det marknadsreglerande organet betalar inte skulle vara subventioner enligt definitionen i ENS 1995.

3.069. Om betalningskriteriet tillämpas strikt förekommer inte vissa subventioner i den mening som avses i ENS 1995 i EEA, eftersom de då redovisas i de branscher och sektorer dit subventionerna betalas. Om de marknadsreglerande organen klassificeras i sektorn ”offentliga sektorn”, redovisas i själva verket de subventioner som betalas till dessa organ i samband med deras marknadsreglerande verksamhet (köp, lagring och försäljning) som ”användning”, men också som ”tillgång” för sektorn ”den offentliga sektorn”. Av detta följer att den offentliga sektorn kan bevilja subventioner (dvs. övriga produktionssubventioner) till andra organ inom den offentliga sektorn.

F. KAPITALINKOMST

(Se ENS 1995, 4.41.-4.76.)

1. **Definition**

3.070. Kapitalinkomst är den inkomst som ägaren av en finansiell tillgång eller en materiell icke-producerad tillgång får i ersättning för att ställa en finansiell tillgång eller en materiell icke-producerad tillgång till en annan institutionell enhets förfogande (se ENS 1995, 4.41.).

3.071. I ENS 1995 klassificeras kapitalinkomster på följande sätt:

— Ränta.

— Inkomster från bolag (utdelning från bolag och ägaruttag ur kvasibolag).

— Återinvesterade vinstmedel från direkta investeringar i utlandet.

— Kapitalinkomst tillräknad försäkringstagarna.

— Arrenden (av mark och av mineraltillgångar).

3.072. I EAA tar man bara upp de kapitalinkomster som redovisas i kontot för företagsinkomst (se Kontosystem 1.38.-1.48.). I detta konto registreras på tillgångssidan de inkomster som enheterna erhåller till följd av deras direkta deltagande i produktionsprocessen (driftsöverskott/-sammansatt förvärvsinkomst) samt erhållna kapitalinkomster. På användningssidan redovisas betald kapitalinkomst i samband med jordbruksaktiviteter (och ej särskiljbara sekundära icke-jordbruksaktiviteter). Kontot för företagsinkomst kan normalt sett bara beräknas för de institutionella sektorerna, men det går att beräkna för en bransch om vissa kapitalinkomster kan tillskrivas lokala verksamhetsenheter.

3.073. Det är endast tre slags kapitalinkomster som är av intresse för EAA, nämligen ränta, arrenden och kapitalinkomst tillräknad försäkringstagarna.

2. **Ränta**

3.074. Ränta är den kostnad som skall betalas för lånat kapital. Den omfattar betalningar med i förväg fastställda intervaller motsvarande en procentsats (fast eller rörlig) av skuldbeloppet. I EAA motsvarar ränta betalning för lån som beviljats för att uppfylla behov hos jordbruksföretagen (t.ex. för anskaffning av mark, byggnader, maskiner, fordon eller annan utrustning, även om denna används inom ramen för ej särskiljbara sekundära icke-jordbruksaktiviteter).

▼B

3.075. Ränta omfattar även betalningar för finansiell leasing avseende användning av fasta realkapitalvaror i jordbruket (eventuellt inklusive mark). Det är endast den komponent som leasingtagaren betalar som ränta (som behandlas som ett tillräknat lån som leasinggivaren beviljat leasingtagaren) som redovisas som räntebetalningar (den komponent som gäller återbetalning av kapital bokförs i kontot för finansiella transaktioner).

3.076. Det skall noteras att schablonränta avseende fast eget kapital i jordbruksföretag inte bokförs under denna rubrik. Den ingår som en komponent i jordbrukets företagsinkomst (se punkt 5.06.). I de belopp som skall redovisas som ränta att betala ingår räntesubventioner till jordbruket.

3.077. Ränta som erhållits i samband med jordbruksaktiviteter som bedrivs av brukningsenheter som ingår i bolag skall också redovisas. Ränta som erhållits av enmansföretag (familjeföretag) ingår inte i mätningen av jordbrukets företagsinkomst, eftersom man anser att merparten av de räntebärande tillgångarna inte är knutna till enheternas jordbruksaktiviteter och eftersom det är mycket svårt att särskilja familjens tillgångar från tillgångar som används i produktionen ([1]).

3.078. Ränta bokförs på basis av när den upplups (och inte när den betalas).

▼M2

3.079. Om värdet av finansförmedlares tjänster fördelas mellan olika kunder, skall den faktiska räntebetalningen till eller från finansförmedlare justeras för att eliminera de marginaler som svarar mot finansförmedlares implicita avgifter. Summan av de räntor som låntagare betalar till finansförmedlare skall reduceras med det skattade värdet av avgifterna medan summan av de räntor som insättare erhåller måste ökas med samma belopp. Värdet av dessa avgifter behandlas som betalning för finansförmedlarnas tjänster till sina kunder och inte som räntebetalning (se punkterna 2.107.1 och 2.108 i och punkt 4.51 i bilaga I till ENS 95).

▼B

3. **Arrenden (av mark och av mineralfyndigheter)**

3.080. Arrenden är betalningar till ägaren av materiella icke-producerade tillgångar (mark och mineralfyndigheter) som ersättning för att dessa tillgångar ställs till en annan enhets förfogande. För EAA motsvarar denna post framför allt de markarrenden som jordbrukarna betalar till ägarna av marken ([2]).

3.081. Då ägaren betalar vissa avgifter som är direkt knutna till jordbruksaktiviteten (fastighetsskatt, kostnader för markunderhåll etc.), skall det arrende som skall bokföras minskas med motsvarande belopp. Avgifterna redovisas som ”övriga produktionsskatter” (när det gäller fastighetsskatter) eller ”insatsförbrukning” (när det gäller underhållskostnader).

3.082. Markarrenden skall inte omfatta hyror av anläggningar och bostäder belägna på marken. Dessa hyror skall behandlas som betalning för en marknadstjänst till ägaren från den som hyr anläggningen eller bostaden och skall i räkenskaperna bokföras som insatsförbrukning av tjänster eller som en konsumtionsutgift (i konton för hushållssektorn), beroende på vilken typ av enhet som hyr. Om det inte på någon objektiv grund går att fördela betalningen mellan markarrenden och hyror av byggnaderna på marken, skall hela beloppet bokföras som arrende. Denna regel är en anpassad version av rekommendationen i ENS 1995 (se ENS 1995, 4.73.) ([3]).

3.083. Hela markarrendet skall tas upp under denna rubrik, oavsett om marken arrenderats på ett år eller på kortare tid.

([1]) Den mottagna räntan motsvarar ”förutbetalda utgifter och obetalda inkomster” (F.7) i kontot för finansiella transaktioner. I denna kategori redovisas alla transaktioner som rör andra förutbetalda utgifter och obetalda inkomster, dvs. alla finansiella tillgångar som skapats som betalning för finansiella och icke-finansiella transaktioner, under förutsättning att det är en tidsmässig eftersläpning mellan den tidpunkt då transaktionen äger rum och då motsvarande betalning görs.

([2]) Det bör noteras att mottagna arrenden inte är relevanta för EAA på grund av att branschbegreppet används (se punkt 1.44.).

([3]) I ENS 1995 föreslår man att hela beloppet skall bokföras som markarrende när markvärdet kan antas vara högre än värdet av byggnaderna och som hyra för byggnaderna i det motsatta fallet.

▼B

3.084. Följaktligen omfattar arrenden inte följande:

— Hyresvärdet av rum i byggnader avsedda för boende; detta är betalning för en marknadstjänst, vilken ingår i privatkonsumtionen (dvs. hyresgästen betalar hyran ur sin resterande nettoinkomst).

— Hyror som betalas för yrkesmässig användning av övriga byggnader (ej bostäder) (se punkt 2.108.a.).

— Amorteringar på byggnader.

— Utgifter för löpande underhåll av byggnader (se punkt 2.106.).

— Fastighetsskatter (se punkt 3.048.a.).

— Försäkringskostnader för byggnaderna (se punkt 2.108.g.).

3.085. För mark och byggnader som utnyttjas av ägaren själv skall inga schablonarrenden eller schablonhyror redovisas. Betalning för användning av immateriella icke-producerade tillgångar, t.ex. patent och produktionsrättigheter (mjölkkvoter), skall bokföras som insatsförbrukning (se punkt 2.108.n.).

4. **Kapitalinkomst tillräknad försäkringstagarna (ingår inte i EAA)**

3.086. Kapitalinkomst tillräknad försäkringstagarna motsvarar de totala primärinkomsterna från försäkringsbolags och pensionsfonders investeringar i tekniska försäkringsreserver (se ENS 1995, 4.68.). Dessa tekniska försäkringsreserver behandlas som försäkringstagarnas tillgångar. Enligt ENS 1995 skall investeringsavkastningen från de tekniska försäkringsreserverna ingå som tillgång vid beräkningen av företagens inkomster. Dessa inkomster tillskrivs försäkringstagarna via posten ”kapitalinkomst tillräknad försäkringstagarna”. Eftersom denna inkomst i praktiken behålls av försäkringsbolagen behandlas den som om den betalades tillbaka till försäkringsbolagen i form av extra premier och avgifter (se ENS 1995, 4.69.).

3.087. Kapitalinkomst tillräknad försäkringstagarna ingår inte i EAA. För att ett mått på inkomsten från jordbruksaktiviteter skall vara relevant skall det

— antingen omfatta alla flöden som rör sakförsäkringar (tjänstens värde, inkomst tillräknad försäkringstagarna, nettopremier och fordringar): i så fall mäts inkomsten efter beskrivningen av alla omfördelningstransaktioner (mellan försäkringstagare och försäkringsbolag samt mellan försäkringsperioder) som rör sakförsäkringar, eller

— endast omfatta tjänstens värde (den del som i slutänden erhålls från försäkringsbolaget) (se punkt 2.108.g.): i så fall mäts inkomsten före beskrivningen av dessa omfördelningstransaktioner.

I EAA har man valt den andra lösningen.

G. KAPITALTRANSFERERINGAR

(Se ENS 1995, 4.145-4.167.)

3.088. I EAA behandlas endast kapitaltransfereringar i form av mottagna kapitaltransfereringar, dvs. investeringsbidrag och andra kapitaltransfereringar. Dessa omfördelningstransaktioner redovisas i kapitalkontot (se punkterna 1.41. och 1.48.).

1. **Investeringsbidrag**

3.089. Investeringsbidrag består av kapitaltransfereringar, kontant eller in natura, som görs av den offentliga sektorn eller av utlandet till andra inhemska eller utländska institutionella enheter för att finansiera hela eller delar av anskaffandet av fasta tillgångar (se ENS 1995, 4.152.). Investeringsbidrag från utlandet omfattar sådana bidrag som betalas direkt av Europeiska unionens institutioner via utvecklingssektionen vid Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket (EUGFJ).

3.090. Räntesubventioner ingår inte i investeringsbidragen (se punkt 3.064.), även om syftet är att främja investeringar. Det bör dock påpekas att om ett bidrag syftar till att finansiera både skuldamorteringen och räntebetalningen på det lånade kapitalet och det är omöjligt att åtskilja dessa två komponenter, skall hela bidraget redovisas som ett investeringsbidrag.

▼B

3.091. Förutom vissa bidrag från utvecklingssektionen vid EUGFJ, omfattar investeringsbidragen till jordbruket framför allt följande:

— Omstruktureringsstöd till frukt- och vinodlingar, då det är underställt krav på nyplantering (se punkt 3.067.).

— Den offentliga sektorns övertagande av återbetalningar av lån som produktionsenheterna tagit upp för att finansiera sina investeringar.

— Igångsättningsstöd till unga jordbrukare när syftet med stödet är att finansiera anskaffning av tillgångar.

3.092. Investeringsbidrag skall bokföras när betalningen skall göras (se ENS 1995, 4.162.).

2. **Andra kapitaltransfereringar**

3.093. Andra kapitaltransfereringar omfattar andra transfereringar än investeringsbidrag och kapitalskatter, som inte i sig omfördelar inkomster utan omfördelar sparande och förmögenhet mellan ekonomins olika sektorer eller delsektorer samt utlandet (se ENS 1995, 4.164.).

3.094. Andra kapitaltransfereringar skiljer sig från investeringsbidrag på två punkter:

— Endast den offentliga sektorn kan betala ut investeringsbidrag, medan alla institutionella enheter kan betala ut andra kapitaltransfereringar.

— Investeringsbidrag är begränsade till betalningar i samband med anskaffning av en fast tillgång, medan andra kapitaltransfereringar kan gälla alla andra former av överföringar av sparande och förmögenhet mellan enheter.

3.095. Andra kapitaltransfereringar kan bestå av betalningar från den offentliga sektorn eller utlandet till ägare av kapitalvaror som blivit förstörda eller skadade genom krigshandlingar och naturkatastrofer, t.ex. översvämningar etc. De omfattar även transfereringar från offentliga sektorn för att täcka förluster som ackumulerats under flera räkenskapsår eller extraordinära förluster av orsaker utanför företagets kontroll (se ENS 1995, 4.165.).

3.096. För jordbruket omfattar dessa andra kapitaltransfereringar även:

— Bidrag till slutlig nedläggning av frukt- och vinodlingar.

— Bidrag till upphörande eller minskning av mjölkproduktion (när de implicit eller explicit påverkar värdet på kvoterna).

— Betalningar för exceptionella förluster och förlust genom katastrof av fasta tillgångar som används i produktionen av jordbruksprodukter (t.ex. djur och utrustning) (se punkterna 2.045. och 3.067.).

— Igångsättningsstöd till unga jordbrukare när syftet med stödet är ett annat än anskaffning av tillgångar.

— Bidrag för att kompensera minskningar i tillgångars värde eller för att minska skulder.

3.097. Andra kapitaltransfereringar i kontanter bokförs när betalningen skall göras (och vid den tidpunkt då äganderätten till tillgången överförs eller när skulden annulleras av långivaren när det gäller andra kapitaltransfereringar in natura).

H. KAPITALFÖRSLITNING

(Se ENS 1995, 6.02.-6.05.)

3.098. Förutsebart slitage och förväntad teknisk föråldring (obsolescens) av fasta tillgångar under räkenskapsåret utgör en kostnad, som är implicit om tillgången inte ersätts genom nyanskaffning. Kapitalförslitning mäter slitaget och obsolescensen. Att kapitalförslitningen ingår under användning i produktionskontot gör det möjligt att fördela utgifter för fasta investeringar över hela användningsperioden.

▼B

3.099. Om produktionsmedlens ekonomiska livslängd överstiger ett år, motsvarar kapitalförslitningen värdet av de fasta tillgångar som har förbrukats i produktionsprocessen under räkenskapsåret till följd av normalt slitage och förväntad föråldring ([1]). Men om livslängden för de använda produktionsmedlen är kortare än ett år skall slitaget redovisas som insatsförbrukning.

3.100. Alla fasta tillgångar (dvs. varor) är föremål för kapitalförslitning (även om viss flexibilitet krävs i några särskilda fall, se punkt 3.105.). Kapitalförslitning beräknas för materiella och immateriella fasta tillgångar, väsentliga förbättringar av icke-producerade tillgångar och kostnader i samband med ägarbyten. Kapitalförslitning beräknas inte för lager eller varor i arbete och inte heller för icke-producerade tillgångar såsom land, mineraltillgångar och patent.

3.101. Kapitalförslitning är endast en komponent i förändringar i värdet av tillgångarna (tillsammans med fasta bruttoinvesteringar, andra volymförändringar och nominella kapitalvinster (med avdrag för förluster), se punkt 2.134.). I kapitalförslitning ingår framför allt inte andra volymförändringar i tillgångar (utom de som beror på fasta bruttoinvesteringar):

— Exceptionella förluster till följd av katastrofer (jordbävningar, krig, torka, epidemier etc.).

— Oförutsedd förkortning av den ekonomiska livslängden, vilken motsvarar skillnaden mellan avsättning för kapitalförslitning orsakad av normala skador och normalt slitage och faktiska förluster, samt olyckshändelser som orsakar en större värdeminskning än den som beaktats på grundval av förväntad kapitalförslitning.

— Förändringar i klassificeringen av fasta tillgångar, dvs. förändringar i den ekonomiska användningen av tillgången, t.ex. jordbruksmark eller ekonomibyggnader som omvandlas för privat användning eller annan ekonomisk nytta.

3.102. Kapitalförslitning - som skall skiljas från den tillåtna avskrivningen för skatteändamål och den avskrivning som redovisas i företagsbokföringen - skall beräknas med utgångspunkt i stocken av materiella fasta tillgångar och den sannolika genomsnittliga ekonomiska livslängden för de olika kapitalobjekten. För beräkning av stocken av fasta materiella tillgångar rekommenderas PI-metoden (*perpetual inventory*-metoden, en metod som baseras på kumulativa investeringar) i de fall då direkt information om stocken av fasta tillgångar saknas. Stocken skall värderas till mottagarpriser för den relevanta perioden (dvs. till värdet av vad det kostar att ersätta tillgångarna under den aktuella bokföringsperioden och inte på basis av historiska värden). Återanskaffningsvärdet mäts utifrån de priser som jordbruksföretagen måste betala under en given referensperiod för att ersätta en fast realkapitalvara med en ny som är så likvärdig som möjligt. Det är nödvändigt att använda detta tillvägagångssätt för att korrekt beräkna nettonationalprodukten.

3.103. Kapitalförslitning beräknas enligt den ”räta linjens” metod (s.k. linjär kapitalförslitning), genom vilken värdet av en fast realkapitaltillgång skrivs ned enligt en konstant andel av anskaffningsvärdet under tillgångens hela livslängd. Nedskrivningstakten definieras enligt formeln 100/n, där ”n” motsvarar den sannolika ekonomiska livslängden för denna kategori uttryckt i år (”n” kan variera från land till land och även över tid). I vissa fall kan nedskrivningstakten vara geometrisk. Eftersom man använder löpande återanskaffningspriser och nedskrivningstakten är konstant, varierar kapitalförstöringen år från år, om inte mottagarpriserna är oförändrade under tillgångens hela ekonomiska livslängd.

3.104. Kapitalförslitning avseende kostnader i samband med ägarbyte av materiella och immateriella producerade tillgångar skall beräknas på basis av genomsnittlig ekonomisk livslängd, som av konvention är satt till ett år.

3.105. Kapitalförslitning avseende djur motsvarar ett mått på den förväntade minskningen av djurens produktivitet då de används i produktionssyfte

([1]) Inklusive avsättning för förlust av materiella fasta tillgångar genom oförutsedda skador, vilka man kan försäkra sig mot. Det värde som skall anges för dessa avsättningar är värdet av de nettopremier som betalas för de försäkrade fasta tillgångarna.

▼B

(för mjölk, ull etc.), vilket återspeglas i det diskonterade nuvärdet av framtida inkomster från djuren. Eftersom värdet av de framtida inkomsterna från stamdjuren minskar över tid, måste djuren vara föremål för kapitalförslitning. Men med tanke på de praktiska svårigheterna att beräkna kapitalförslitning för denna typ av tillgång, har det beslutats att det inte skall beräknas någon kapitalförslitning för stamdjur. Beslutet att djuren inte ingår i beräkningen av kapitalförslitningen bygger på följande två överväganden:

— Nedskrivning i termer av produktivitet och ekonomiskt värde är kopplad till åldern, men är inte en direkt, regelbunden och fortlöpande funktion av den, vilket på ett implicit sätt är fallet när det gäller normal nedskrivning.

— Uttaget av djur ur den produktiva besättningen kan bero på ekonomiska förhållanden (prisutvecklingen på slaktdjur eller på priser på djurfoder).

3.106. Även om dessa överväganden inte hindrar att kapitalförslitning beräknas även för djur, så leder de till att beräkningarna blir mycket komplicerade när det gäller att fastställa en lämplig genomsnittlig livslängd och takten på kapitalförslitningen. Det skulle annars vara svårt att garantera överensstämmelsen mellan djurens förväntade och faktiska genomsnittliga värdeminskning. Denna behandling garanterar dessutom förenligheten mellan å ena sidan EAA och ENS 1995 (se ENS 1995, 6.03.) och å andra sidan de mikroekonomiska kontona inom informationssystemet för jordbruksföretagens redovisningsuppgifter och därigenom kan man undvika att göra skillnad mellan djur klassificerade som fasta tillgångar och djur klassificerade som lager.

IV. ARBETSINSATS I JORDBRUKET

4.01. Sysselsättningen inom jordbruket omfattar alla personer - både anställda och egenföretagare - avlönade och oavlönade, som arbetar inom inhemska enheter som utför aktiviteter (jordbruksaktiviteter och ej särskiljbara sekundära icke-jordbruksaktiviteter) som är karakteristiska för jordbruksbranschen i EAA.

Alla personer som uppnått pensionsåldern men som fortsätter att arbeta på jordbruksföretaget räknas in under sysselsättning inom jordbruket.

Personer som ännu är skolpliktiga får inte räknas in.

4.02. Anställda definieras som alla personer som, enligt avtal, arbetar för en annan inhemsk institutionell enhet (som är en jordbruksenhet) och får ersättning (bokförd som löner och kollektiva avgifter, se. avsnitt C. i kapitel III.). Arbetsinsatsen som de anställda står för kallas avlönat arbete. Av konvention klassificeras arbete som utförs av icke familjemedlemmar som avlönat arbete. Om en jordbruksenhet drivs som ett klassiskt företag (se punkt 5.09.) skall hela arbetsinsatsen klassificeras som avlönat arbete.

4.03. Egenföretagare definieras som personer som är ensamägare eller medägare till personliga företag i vilka de arbetar. Deras arbetsinsats kallas oavlönat arbete. Företagarens familjemedlemmar som inte får på förhand fastställd ersättning som beräknas efter deras faktiska arbetsinsats, klassificeras som egenföretagare.

4.04. När det gäller specifika företag (se avsnitt B i kapitel V.), klassificeras arbetsinsatsen på samma sätt som för enskilt ägda företag (enmansföretag). Direktörerna/aktieägarna har en andel i enhetens sammansatta förvärvsinkomst (oavlönat arbete), medan deras anställda får ersättning (avlönat arbete).

4.05. Det totala antalet utförda arbetstimmar utgör det sammanlagda antalet timmar som en anställd eller en egenföretagare faktiskt utfört för en inhemsk jordbruksenhet under bokföringsperioden.

4.06. ENS 1995 (11.27. och 11.28.) innehåller en beskrivning av vad som ingår och inte ingår i det totala antalet utförda arbetstimmar. Det totala antalet utförda arbetstimmar omfattar inte arbete i företagarens eller driftsledarens hushåll.

4.07. Årsverken (*Annual Work Units, AWU*) definieras som heltidsekvivalenter (som motsvarar antalet arbetstillfällen räknat i heltidstjänster), dvs. det totala antalet utförda arbetstimmar dividerat med genomsnittligt antal utförda arbetstimmar per år vid heltidsarbete inom det ekonomiska territoriet.

▼B

4.08. En person kan inte representera mer än ett årsverke. Detta tvång gäller även om någon arbetar i jordbruksbranschen i mer än det antal timmar som anses som heltidsarbete.

4.09. Arbetsinsatsen i jordbruket för personer som inte arbetar heltid i ett jordbruksföretag beräknas som kvoten av antalet faktiskt utförda arbetstimmar (per vecka eller per år) och antalet faktiskt utförda arbetstimmar (per vecka eller per år) i ett heltidsarbete.

4.10. Antalet faktiskt utförda arbetstimmar i ett heltidsarbete är inte nödvändigtvis identiskt för alla kategorier av arbete. Ett heltidsarbete kan för egenföretagare omfatta ett större antal timmar än för anställda. I det sistnämnda fallet är det maximala antalet arbetstimmar fastställt i ett kontrakt.

4.11. Antalet arbetstimmar som utförs av en person skall inte justeras med en särskild koefficient på grund av ålder (dvs. under 16 eller över 65) eller kön. Jämlikhetsprincipen måste tillämpas. Heltidsarbete definieras utifrån antalet utförda arbetstimmar och inte utifrån producerad mängd och/eller kvalitet.

4.12. Om det inte finns särskilda anledningar för att föredra alternativa källor skall de årsverken som motsvarar heltidsarbete inom jordbruket baseras på definitionen i gemenskapens undersökning av företagsstrukturen i jordbruket, dvs. det antal timmar som minst krävs i de nationella bestämmelserna om anställningsavtal. Om dessa inte anger antalet årstimmar bör 1 800 timmar tas som lägsta tal (225 arbetsdagar och 8 timmar per dag).

V. INDIKATORER PÅ JORDBRUKETS INKOMST

5.01. Ett av huvudmålen för EAA är att mäta jordbrukets inkomster.

A. DEFINITION PÅ INKOMST OCH SALDOPOSTER

5.02. Inkomst kan definieras som det högsta belopp som mottagaren kan konsumera under en given period utan att minska volymen av sina tillgångar. Den kan även definieras som summan av konsumtionen och förändringarna i värdet av ägda tillgångar under en given period, *ceteris paribus*, eftersom inkomsten motsvarar det som skulle kunna ha förbrukats. Distinktionen i ENS 1995 mellan löpande konton och kapitalkontot gör det möjligt att studera den högsta potentiella konsumtionen genom att använda mått på konsumtion och sparande i de löpande kontona och mått på förändringen i värdet av tillgångarna i kapitalkontot.

5.03. Med hjälp av jordbrukets kontosystem (se punkt 1.43.) kan man beräkna tre saldoposter som kan användas som inkomstaggregat för jordbruket: förädlingsvärde netto, driftsöverskott netto (sammansatt förvärvsinkomst netto) och företagsinkomst netto. Förhållandet mellan dessa saldoposter anges nedan:

Produktionskonto			Konto för inkomstbildning			Konto för företagsinkomst		
P.1		Produktion	B.1n		Förädlingsvärde netto	B.2n B.3n		Driftsöverskott netto/sammansatt förvärvsinkomst netto
P.2	–	Insatsförbrukning	D.1	–	Löner och kollektiva avgifter	D.41	+	Upplupen ränta (*)
K.1	–	Kapitalförslitning	D.29	–	Övriga produktionsskatter	D.41	–	Betald ränta
			D.39	+	Övriga produktionssubventioner	D.45	–	Betalade arrenden
B.1n	=	Förädlingsvärde netto	B.2n B.3n	=	Driftsöverskott netto/sammansatt förvärvsinkomst netto	B.4n	=	”Företagsinkomst netto”

▼B

Produktionskonto			Konto för inkomstbildning	Konto för företagsinkomst
D.29	–	Övriga produktionsskatter		
D.39	+	Övriga produktionssubventioner		
	=	Förädlingsvärde netto till faktorpriser/ faktorinkomst		

(*) Endast upplupen ränta avseende jordbruksenheter organiserade som företag.

5.04. Branschens nettoförädlingsvärde mäter det värde som skapats av samtliga lokala verksamhetsenheter inom jordbruket efter avdrag för kapitalförslitning. Eftersom produktionen värderas till baspriser och insatsförbrukningen till mottagarpriser, ingår produktsubventioner minus produktskatter i förädlingsvärdet. Nettoförädlingsvärdet till faktorpriser (definieras som nettoförädlingsvärdet till baspriser med avdrag för övriga produktionsskatter och med tillägg av övriga produktionssubventioner) mäter ersättningen till produktionsfaktorerna (jord, kapital och arbete) och kan kallas för ”jordbrukets faktorinkomst”, eftersom det motsvarar hela det värde som genereras av en enhet som sysslar med en produktionsaktivitet.

5.05. Driftsöverskott netto mäter avkastningen på jord, kapital och oavlönat arbete. Det är saldot i kontot för inkomstbildning och anger fördelningen av inkomsten mellan produktionsfaktorerna och den offentliga sektorn. Nettoförädlingsvärdet och nettodriftsöverskottet beräknas för branscher.

5.06. Företagsinkomst netto får man genom att till nettodriftsöverskottet lägga den ränta som jordbruksenheter organiserade som företag mottagit samt dra ifrån arrenden och betald ränta. Aggregatet mäter ersättningen till oavlönat arbete, mark som tillhör enheterna samt kapital. Det påminner om begreppet rörelseöverskott före utdelning och inkomstskatt som används i affärsbokföring. Även om nettoföretagsinkomsten inte vanligtvis beräknas för branscher, är det generellt sett möjligt att värdera den för jordbruket, eftersom det går att fastställa de delar av räntan och arrendena som uteslutande rör jordbruksverksamheten (och sekundära icke-jordbruksaktiviteter).

5.07. När det gäller enmansföretag (familjeföretag) motsvarar företagsinkomsten dels ersättning för jordbrukarens arbete (och oavlönade familjemedlemmars arbete), dels de inkomster som stannar inom företaget och där det är omöjligt att dela upp dessa två komponenter (termen ”jordbrukare” avser här alla de personer som leder enmansföretag inom branschen). Det rör sig därför om en sammansatt förvärvsinkomst. Precis som alla andra branscher omfattar jordbruket produktionsenheter som tillhör olika typer av institutionella enheter: bolag och enmansföretag (familjeföretag). Det finns en skillnad mellan den företagsinkomst som genereras av enmansföretagen och den som genereras av enheter organiserade i företag. I det sistnämnda fallet utgör den en ”ren” företagsinkomst, eftersom all arbetsinkomst är utesluten (ersättning för arbete skall behandlas som ersättning för avlönat arbete, även om den gäller ledningen och företagets aktieägare).

5.08. Man bör hålla i minne att dessa inkomstaggregat - i form av saldoposter i branschens kontosystem - inte är indikatorer på den totala inkomsten eller på den disponibla inkomsten för de hushåll som är sysselsatta inom jordbruket. Dessa hushåll kan förutom inkomsterna från jordbruket även ha inkomster från andra källor (icke-jordbruksaktiviteter, löner, sociala förmåner, kapitalinkomster). Med andra ord skall jordbrukets inkomst inte anses vara detsamma som jordbrukarnas inkomster. Detta inkomstmått motsvarar dessutom den inkomst som genereras av jordbruksaktiviteter (och sekundära icke-jordbruksaktiviteter) under en given räkenskapsperiod, även om

▼B

själva inkomsten i vissa fall inte erhålls förrän senare. Det rör sig alltså inte om den inkomst som faktiskt erhållits under räkenskapsåret.

B. BEHANDLING AV INKOMST FRÅN ENHETER ORGANISERADE I FÖRETAGSFORM

5.09. Enmansföretagen (eller familjeföretagen) är den vanligaste formen av jordbruksenheter i Europeiska unionen. Vissa produktionsenheter inom jordbruket kan emellertid vara organiserade i företagsform, dels i form av klassiska företag (dvs. deras organisationsstruktur liknar den i de företag som finns i andra sektorer i ekonomin), dels som företag med mer specifika karaktärsdrag (t.ex. en jordbrukare som av skatteskäl bildar ett specifikt fristående företag för den kommersiella delen av sin näringsverksamhet eller en grupp jordbrukare som bildar ett bolag i syfte att slå samman sina marker och sin arbetskraft inom ramen för vissa typer av kooperativ).

5.10. Jordbrukets företagsinkomst netto kan alltså delas upp i följande tre komponenter:

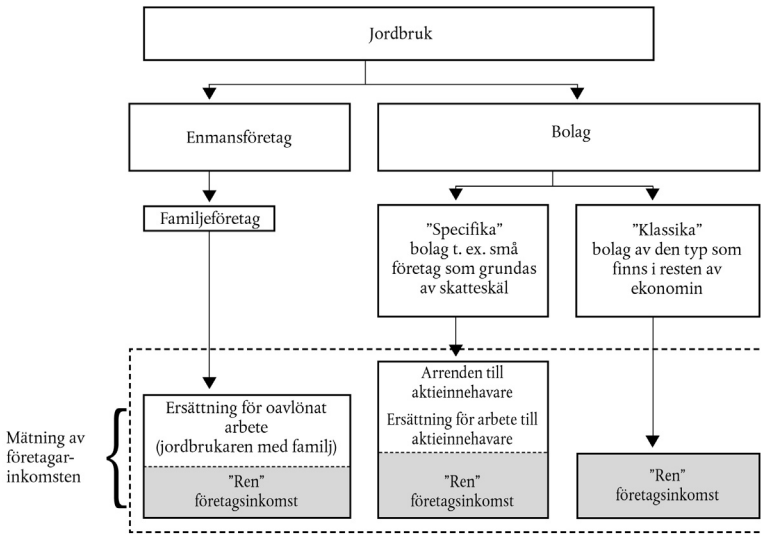
— Enmansföretagens (familjeföretagens) ”sammansatta” företagsinkomst (enskilt ägda företag).

— De ”klassiska” företagens ”rena” företagsinkomst.

— Den ”sammansatta” företagsinkomsten för företag som är specifika för jordbruket.

I diagrammet i punkt 5.11. görs en sammanställning av de tre komponenterna.

5.11. I den ”rena” företagsinkomsten får det inte ingå löner och kollektiva avgifter eller arrenden som betalas ut före utdelning av vinsten. Men när det gäller flertalet företag som är specifika för jordbruket är det svårt att skilja ersättning till aktieinnehavarna för deras insats av arbete och mark från fördelningen av vinsten. Det rekommenderas därför att man som referens för att mäta jordbrukets företagsinkomst använder sig av ”sammansatt” inkomst för denna typ av jordbruksenhet, dvs. att man inkluderar ersättning till aktieägande arbetstagare för deras arbete samt arrenden. Löner och kollektiva avgifter samt arrenden skall alltså inte dras från beräkningen av företagsinkomsten när det gäller dessa specifika företag. Vid beräkningen av företagsinkomsten ingår de i gruppen enmansföretag (familjeföretag). När det gäller ”klassiska” företag skall däremot distinktionen mellan löner och kollektiva avgifter och utdelningen av vinsten vara tydlig.

C. DEFINITION PÅ INDIKATORER PÅ JORDBRUKETS INKOMSTER

5.12. De tre indikatorerna på jordbrukets inkomst kan beskrivas enligt följande:

— Indikator A: Index över den reala faktorinkomsten i jordbruket per årsverke

▼B

Detta mått motsvarar realt nettoförädlingsvärde till faktorpriser per årsverke ([1]).

— Indikator B: Index över jordbrukets reala företagsinkomst netto per oavlönat årsverke

Denna indikator visar förändringarna över tiden i företagsinkomsten netto per oavlönat årsverke. Om den omvandlas till ett index per medlemsstat får man information om tendenser snarare än om inkomstnivåer. Denna indikator är mest användbar för de länder där jordbruket är organiserat i form av enmansföretag (familjeföretag). Men eftersom det finns ”klassiska” företag, som genererar företagsinkomst endast med hjälp av avlönad arbetskraft, är indikator B överskattad i förhållande till begreppet enskild inkomst. Om andelen ”klassiska företag” skiljer sig mycket åt mellan medlemsstaterna kan denna nackdel vara ett hinder för jämförelser av inkomstnivåer.

— Indikator C: Jordbrukets företagsinkomst, netto

Detta inkomstaggregat presenteras i absoluta tal ([2]) (eller i form av ett index i reala tal). Det möjliggör en jämförelse av jordbrukets inkomster över tiden mellan medlemsstaterna.

D. AGGREGERING AV INKOMSTINDIKATORERNA FÖR EUROPEISKA UNIONEN

5.13. Index och förändringstakt för hela EU kan beräknas antingen som vägda genomsnitt av nationella index eller förändringstakt eller direkt på basis av gemenskapsaggregat som erhållits genom att man konverterar nationella uppgifter till euro (eller till köpkraftspariteter, PPS). I båda fallen är det nödvändigt att välja ett basår: antingen det år som används för att fastställa de olika ländernas andel i gemenskapsgenomsnitten eller det år vars växelkurs används för att beräkna aggregaten.

5.14. Man använder något olika metoder och olika basår beroende på om beräkningarna motsvarar en analys av utvecklingen på kort sikt (förändringar för år ”n” i jämförelse med år ”n-1”) eller på lång sikt (allmän utveckling från 1980 till år n).

5.15. För en analys av utvecklingen på kort sikt beräknas förändringstakten i nominella eller reala inkomstindikatorer för EU för år n i förhållande till år n-1 som vägda genomsnitt av motsvarande förändringstakt som skattats i medlemsstaterna. Vägningstalen beräknas utifrån inkomstaggregat för år n-1, vilka konverterats till euro till växelkursen för år n-1. Dessa tal är naturligtvis specifika för varje aggregat. Denna metod baserad på år n-1 verkar vara den mest lämpliga för analyser på kort sikt och den som stämmer bäst överens med de metoder som används i medlemsstaterna.

5.16. För en analys av utvecklingen på lång sikt beräknas indexen över och förändringstakten i inkomstindikatorer för EU utifrån EU-aggregat i euro till en fast växelkurs för år 1995. Då värdena uttrycks i reala tal (dvs. efter avdrag för effekten av den genomsnittliga prisökningen), bygger de använda deflatorerna också på 1995 = 100. Denna metod med 1995 som basår verkar vara den mest lämpliga för att beskriva och analysera utvecklingen under hela perioden 1980-år n.

E. DEFLATERING AV INKOMSTINDIKATORERNA

5.17. För varje medlemsstat erhålls indexen och förändringarna i värdena i reala tal för inkomstindikatorerna genom att deflatera motsvarande nominella uppgifter med det implicita BNP-indexet.

5.18. Viktiga faktorer såsom tillförlitlighet och jämförbarhet talar för att denna deflator skall användas. Det implicita BNP-indexet är en indikator på den allmänna prisnivån för alla producerade varor och utförda tjänster i hela ekonomin. Man skulle även kunna använda prixindexen för slutlig nationell användning som deflator. Till skillnad från det implicita BNP-indexet beaktar detta index direkt och rättvisande utrikeshandelns effekter och speglar alltså snabbare och tydligare pris-

([1]) För att deltidsarbete och säsongsarbete skall ingå, mäts sysselsättningen i jordbruket eller förändringar i denna i årsverken (för mer information, se kapitel IV). Man skiljer mellan oavlönade årsverken och avlönade årsverken, vilka tillsammans utgör det totala antalet årsverken.

([2]) Detta inkomstmått motsvarar det tidigare måttet ”nettoinkomst av familjearbetskraftens jordbruksaktivitet inom enmansföretag”.

▼B

förändringar i importen (t.ex. förändringar i energipriserna). För att bevara jämförbarheten med övrig statistik från Europeiska kommissionen har dock ingen ny deflator införts.

5.19. Inkomstaggregaten i reala tal för hela Europeiska unionen erhålls genom att man först deflaterar de nominella värden (i löpande priser) som redovisas i de olika medlemsstaterna med implicit BNP-index för medlemsstaten i fråga. Därefter konverteras aggregaten till euro (med 1995 års växelkurs för analyser på lång sikt och med år n-1 för den kortsiktiga utvecklingen, såsom anges ovan). Resultaten läggs därefter samman för att få de reala värdena för EU. Det är utifrån dessa aggregat i reala tal som man beräknar index och förändringstakter för Europeiska unionen, vilket innebär att en ”gemenskapsdeflator” aldrig uttryckligen är använd.

VI. VÄRDERING AV EAA TILL FASTA PRISER

A. PRIS- OCH VOLYMMÅTT

(Se ENS 1995, kapitel 10)

6.01. För ekonomiska analyser av förändringar i värden är det lämpligt att skilja mellan den utveckling av värdena som speglar volymförändringar och den som beror på prisförändringar. I ENS 1995 (10.15.-10.23.) fastställs klart och tydligt att priskomponenten endast skall omfatta prisförändringar och att alla andra förändringar skall ingå under volymkomponenten. Skillnader i ”kvalitet” mellan produkter (fysiska egenskaper, olika försäljningsställen etc.) skall beaktas som skillnader i volym och inte som skillnad i pris.

6.02. För ett stort antal varor och tjänster finns det flera varianter som skiljer sig åt vad gäller kvaliteten. I ENS 1995 definieras flera faktorer som leder till kvalitetsskillnader, men den viktigaste faktorn är enligt EAA den som rör ”fysiska egenskaper”. För en given produkt kan det finnas fysiska skillnader som medför att kvantitetsenheter (t.ex. ett ton) inte längre är identiska i ekonomisk mening. Ett exempel på detta är två ton spannmål som säljs under två på varandra följande år. År ett är all spannmål av malningskvalitet, medan mindre än hälften av spannmålen är av denna kvalitet år två, resten säljs som djurfoder. Detta innebär att den genomsnittliga kvaliteten på spannmålen har sjunkit. En annan ”kvalitetsskillnad” som är betydelsefull för EAA är den som orsakas av att en produkt säljs på olika marknader, eftersom det förekommer olika priser på dem, t.ex. mellan hemmamarknaden och exportmarknaden eller mellan marknaden för industriell användning och marknaden för konsumtionsprodukter (se ENS 1995, 10.15.-10.18.).

6.03. För volym- och prisindikatorer som används för att sammanställa data i fasta priser måste även förändringar i kvalitet beaktas. Arbetet bör därför genomföras på största möjliga detaljeringsnivå för att få så homogena elementära produkter som möjligt. Om de elementära produkterna är helt och hållet homogena, kan förändringarna i volym beräknas på grundval av förändringar i kvantitet.

6.04. Statistik finns emellertid ofta endast att tillgå på mer aggregerad nivå och gäller då inte längre uteslutande homogena produkter. I så fall är det enligt ENS 1995 (10.32.) att föredra att man deflaterar värdet för det aktuella året med ett lämpligt prisindex för att beräkna volymförändringarna.

6.05. Den detaljeringsnivå för vilken det använda indexet förmodas vara ett elementäraggregat (den aktuella produkten betraktas därmed som homogen) kallas den lägsta aggregeringsnivån. I EAA motsvarar den lägsta aggregeringsnivån åtminstone den mest disaggregerade klassifikationsnivån i tabellen för överföring av uppgifter. Det är emellertid önskvärt med större detaljeringsnivå vid sammanställning av prisindex.

6.06. För varje aggregat för varor och tjänster som visas i räkenskaperna måste pris- och volymmått konstrueras så att

värdeindex = prisindex × volymindex.

Detta innebär att varje förändring i värdet för ett visst flöde måste bero på antingen en prisförändring eller en volymförändring eller en kombination av båda (se 1995, 10.13.).

6.07. Den systematiska uppdelningen av förändringarna i löpande värde i de båda komponenterna prisförändring och volymförändring är begränsad till flöden som motsvarar transaktioner med varor och tjänster och till

▼B

element för värdering av dessa transaktioner (produktion, insatsförbrukning, kapitalförslitning, förädlingsvärde brutto, förädlingsvärde netto, fast bruttoinvestering, lagerinvestering, produktskatter och produktsubventioner).

B. PRINCIPER OCH METODER FÖR ATT SAMMANSTÄLLA EAA I FASTA PRISER

1. **Val av indexformler**

6.08. I ENS 1995 (10.62.) fastställs att Fisher-index är att föredra. Detta index har emellertid vissa nackdelar, t.ex. att det inte är additivt och att det kräver en stor mängd rådata. Enligt ENS 1995 är det därför ett acceptabelt alternativ att använda ett volymindex av Laspeyres-typ och ett prisindex av Paasche-typ.

6.09. I enlighet med rekommendationerna i ENS 95 mäts i EAA volymförändringar med hjälp av index av Laspeyres-typ och prisförändringar med hjälp av index av Paasche-typ.

Laspeyres volymindex:

$$L(q) = \frac{\sum p_0 q_n}{\sum p_0 q_0} = \frac{\sum p_0 q_0 \frac{q_n}{q_0}}{\sum p_0 q_0} = \frac{\sum V_0 \frac{q_n}{q_0}}{\sum V_0}$$

Paasches prisindex:

$$P(p) = \frac{\sum q_n p_n}{\sum q_n p_0} = \frac{\sum p_0 q_n \frac{p_n}{p_0}}{\sum p_0 q_n}$$

För varje elementär produkt gäller följande:

- p_0: motsvarar det pris som bokförs för basår 0

- p_n: motsvarar det pris som bokförs för år n

- q_0: motsvarar den kvantitet som bokförs för basår 0

- q_n: motsvarar den kvantitet som bokförs för år n

- V_0: motsvarar det värde som bokförs för basår 0: ($V_0 = p_0 q_0$).

2. **Basår**

6.10. Volymförändringar mäts med hjälp av index av Laspeyres-typ: förändringar i indexseriernas kvantiteter viktas därför med hjälp av basårets värde. Prisförändringar mäts med hjälp av index av Paasche-typ: förändringar i indexseriernas priser viktas därför med hjälp av värdet för innevarande år till basårets priser.

6.11. Basåret är det år vars priser används för att sammanställa viktningsschemat.

6.12. Största möjliga noggrannhet vid mätning av volymförändringar från ett år till ett annat får man genom att använda ett så aktuellt basår som möjligt. På så sätt kan man se till att viktningen är relativt aktuell och därmed undvika problem i samband med viktning av produkter som inte längre produceras respektive nya produkter som har kommit ut på marknaden. I EAA mäts därför volymförändringar med hjälp av vägningstal från föregående år.

3. **Framläggning av serier utifrån ett referensår**

6.13. Det år som används för överlämning och framläggning av data i fasta priser kan vara ett annat än basåret och kallas referensåret. I en indexserie är detta det år som har värdet 100.

6.14. Serier av volymindex i ett referensårs priser erhålls genom kedjning av indexen som beräknas i föregående års priser (se ENS 1995, 10.64.).

6.15. Det är viktigt att ett byte av referensåret inte påverkar volymförändringarna i förhållande till föregående år. Därför presenteras data i EAA i förhållande till ett fast referensår genom att ändra referensåret separat för varje variabel, oavsett om dessa är aggregat eller elementäraggregat.

▼B

6.16. Ett exempel:

Utgångspunkten är de två homogena produkterna A och B. Följande serie bygger på prisstrukturen för föregående år:

Volym- och prisindexen för det sammanlagda värdet (A + B) är beroende av vägningstalen för varje produkt A och B.

	90P90	Volymindex för 90-91	91P90	Prisindex för 90-91	91P91	Volymindex för 91-92	92P91	Prisindex för 91-92	92P92
A	100	105,0	105	110,0	115	102,0	117	108,0	126
B	300	110,0	330	95,0	314	90,0	283	105,0	297
Totalt	400	108,8	435	98,6	429	93,2	400	105,8	423

Om dessa serier uttrycks med ett fast referensår (t.ex. 1990) är separat kedjning av indexen enda sättet att behålla samma volymindex n/n-1. Detta resulterar i följande serie (1990 = 100):

	1990	1991	1992
A	100	105,0	107,1
B	100	110,0	99,0
Totalt	100	108,8	101,4

(101,4 = 108,8 * 93,2/100)

Värden i fasta priser uttryckta med referensåret 1990:

	1990	1991	1992
A	100	105	107,1
B	300	330	297,0
Totalt	400	435	405,6

(405,6 = 400 * 101,4/100)

Detta innebär att dessa värden inte längre är additiva. Summan av värdena i fasta priser för A och B ger följande resultat:

	1990	1991	1992
A + B	400	435	404,1

Frånsett året efter referensåret är serier med ändrat referensår inte additiva.

6.17. Enligt ENS 1995 (10.67.) bör ej additiva uppgifter i fasta priser publiceras utan att några justeringar görs ([1]). I EAA har samma strategi följts. Man måste emellertid göra klart för användarna att tabellerna inte är additiva.

4. **Beräkning av förädlingsvärde i fasta priser**

6.18. Förädlingsvärdet utgör en saldopost i produktionskontot. Det är därför inte möjligt att direkt dela upp förädlingsvärdet i en priskomponent och en volymkomponent. Den teoretiskt riktiga metoden för att beräkna förädlingsvärdet i fasta priser är genom ”dubbeldeflatering” (se ENS 95, 10.27. och 10.28.).

([1]) Detta hindrar inte att det kan finnas omständigheter som gör det mer fördelaktigt att eliminera diskrepanser så att man kan förbättra uppgifternas övergripande konsistens.

▼B

6.19. Bruttoförädlingsvärdet uttryckt i föregående års priser definieras därför som skillnaden mellan produktionen mätt i föregående års priser och insatsförbrukningen mätt i föregående års priser. Nettoförädlingsvärdet i föregående års priser definieras som skillnaden mellan bruttoförädlingsvärdet i föregående års priser och kapitalförslitningen i föregående års priser. Förädlingsvärdet i ett fast referensårs priser erhålls genom byte av referensår.

6.20. Ett exempel:

Nedan visas en serie med löpande värden och värden i föregående års priser (volymer) för produktion och insatsförbrukning:

	95P95	96P95	96P96	97P96	97P97
Produktion	150	160	170	180	200
Insatsförbrukning	40	30	35	40	45

Förädlingsvärdet sett till volym beräknas genom att volymen av insatsförbrukningen dras från produktionsvolymen. Det resulterar i följande serie:

	95P95	96P95	96P96	97P96	97P97
Bruttoförädlingsvärde	110	130	135	140	155

Detta resulterar i följande volymindex i föregående års priser:

	1996	1997
Bruttoförädlingsvärde	118,2	103,7
(118,2 = 130/110*100) (103,7 = 140/135*100)		

Bruttoförädlingsvärdet för år n i 1995 års priser beräknas genom att man multiplicerar det löpande värdet för 1995 med kedjeindexet för volymtal.

Förädlingsvärde 96 (i 1995 års priser) = 110*1,182 = 130

Förädlingsvärde 97 (i 1996 års priser) = 110*1,182*1,037 = 135

5. **Uppdelning av skatter och subventioner på produktion i volym- och priskomponenter**

6.21. För att värdet till baspriser skall kunna delas upp i volym- och priskomponenter krävs att denna uppdelning också är tillämplig på skatter och subventioner på produktion. I EAA har man valt att göra på följande sätt:

6.22. Volymindexet för en subvention (eller skatt) på produktion är identiskt med volymindexet för produktionen till producentpriser. I det här fallet är volymindexet för produktionen detsamma, oavsett om det uttrycks i producentpris eller baspris.

6.23. Denna lösning har en annan fördel: volymindexet är oberoende av värderingsmetod. Det är därför enkelt att utläsa pris- och volymindex i baspris: för en helt homogen basprodukt är volymindexet identiskt med kvantitetsindexet, medan prisindexet återspeglar förändringen i det genomsnittliga baspriset.

6.24. Ett exempel:

För en viss produkt är värdet av produktionen i producentpriser år n 1 000, medan värdet av produktionen år n+1 är 900. Volymindexet för produktionen är 102.

Denna produkt subventioneras. Värdet av subventionen för år n är 100, medan värdet av subventionen för år n+1 är 150.

En uppdelning av subventionen i volym-/priskomponenter kan göras på följande sätt:

▼B

	Värde n	n+1/n volymindex	Volym n +1	n+1/n prisindex	Värde n +1
Produktion i producentpriser	1 000	102,0	1 020	88,2	900
Produktsubventioner	100	102,0	102	147,0	150
Produktion i baspriser	1 100	102,0	1 122	93,6	1 050

Volymindexet för subventionen är detsamma som för produktionen i producentpriser.

▼B

BILAGA II

PROGRAM FÖR ÖVERFÖRING AV UPPGIFTER AVSEENDE JORDBRUKETS RÄKENSKAPER

För varje produktionspost (posterna 01-18, inklusive undergrupper) skall värdet till baspriser samt ingående komponenter (värdet till producentpriser, produktsubventioner och produktskatter) överföras.

Uppgifterna för produktionskontot och fasta bruttoinvesteringar skall överföras till både löpande priser och fasta priser.

Alla värden skall anges i miljoner nationella valutaenheter. Arbetsinsats skall uttryckas i 1 000 årsverken.

1. **Produktionskontot**

Post	Lista över variabler	Överföring avseende referensår n		
		November år n (uppskattningar)	Januari år n+1 (uppskattningar)	September år n+1
01	Spannmål (inklusive utsäde)	X	X	X
01.1	Vete och spelt	X	X	X
01.1/1	Vanligt vete och spelt	—	—	X
01.1/2	Durumvete	—	—	X
01.2	Råg och blandsäd av vete och råg	X	X	X
01.3	Korn	X	X	X
01.4	Havre och blandsäd	X	X	X
01.5	Majskorn	X	X	X
01.6	Ris	X	X	X
01.7	Annan spannmål	X	X	X
02	Industrigrödor	X	X	X
02.1	Oljeväxtfrön och oljehaltiga frukter (inklusive utsäde)	X	X	X
02.1/1	Rapsfrön och rybsfrön	—	—	X
02.1/2	Solrosfrön	—	—	X
02.1/3	Sojabönor	—	—	X
02.1/4	Andra oljeväxtfrön och oljehaltiga frukter	—	—	X
02.2	Proteingrödor (inklusive utsäde)	X	X	X
02.3	Råtobak	X	X	X
02.4	Sockerbetor	X	X	X
02.5	Andra industrigrödor	X	X	X
02.5/1	Spånadsväxter	—	—	X
02.5/2	Humle	—	—	X
02.5/3	Övriga industrigrödor	—	—	X
03	Foderväxter	X	X	X
03.1	Fodermajs	—	—	X
03.2	Foderrotfrukter (inklusive foderbetor)	—	—	X
03.3	Andra foderväxter	—	—	X
04	Köks- och plantskoleväxter	X	X	X

▼B

Post	Lista över variabler	Överföring avseende referensår n		
		November år n (uppskattningar)	Januari år n+1 (uppskattningar)	September år n+1
04.1	Färska grönsaker	X	X	X
04.1/1	Blomkål	—	—	X
04.1/2	Tomater	—	—	X
04.1/3	Andra färska grönsaker	—	—	X
04.2	Blommor och växter	X	X	X
04.2/1	Plantskoleväxter	—	—	X
04.2/2	Blommor och växter för prydnadsändamål (inklusive julgranar)	—	—	X
04.2/3	Planteringar	—	—	X
05	Potatis (inklusive utsäde)	X	X	X
06	Frukt	X	X	X
06.1	Färsk frukt	X	X	X
06.1/1	Äpplen	—	—	X
06.1/2	Päron	—	—	X
06.1/3	Persikor	—	—	X
06.1/4	Annan färsk frukt	—	—	X
06.2	Citrusfrukter	X	X	X
06.2/1	Apelsiner	—	—	X
06.2/2	Mandariner	—	—	X
06.2/3	Citroner	—	—	X
06.2/4	Andra citrusfrukter	—	—	X
06.3	Tropiska frukter	X	X	X
06.4	Druvor	X	X	X
06.4/1	Bordsdruvor	—	—	X
06.4/2	Andra druvor	—	—	X
06.5	Oliver	X	X	X
06.5/1	Bordsoliver	—	—	X
06.5/2	Andra oliver	—	—	X
07	Vin	X	X	X
07.1	Bordsvin	—	—	X
07.2	Kvalitetsvin	—	—	X
08	Olivolja	X	X	X
09	Andra växter och vegetabiliska produkter	X	X	X
09.1	Vegetabiliska flätmateria	—	—	X
09.2	Utsäde	—	—	X
09.3	Övrigt	—	—	X
10	Vegetabilieproduktion (01-09)	X	X	X
11	Djur	X	X	X

▼B

Post	Lista över variabler	Överföring avseende referensår n		
		November år n (uppskattningar)	Januari år n+1 (uppskattningar)	September år n+1
11.1	Nötkreatur	X	X	X
11.2	Svin	X	X	X
11.3	Hästar och åsnor	X	X	X
11.4	Får och getter	X	X	X
11.5	Fjäderfä	X	X	X
11.6	Andra djur	X	X	X
12	Animaliska produkter	X	X	X
12.1	Mjölk	X	X	X
12.2	Ägg	X	X	X
12.3	Andra animaliska produkter	X	X	X
12.3/1	Obehandlad ull	—	—	X
12.3/2	Silkeskokonger	—	—	X
12.3/3	Andra animaliska produkter	—	—	X
13	Animalieproduktion (11+12)	X	X	X
14	Produktion av jordbruksvaror (10+13)	X	X	X
15	Produktion av jordbrukstjänster	X	X	X
15.1	Jordbrukstjänster	—	—	X
15.2	Försäljning av mjölkkvoter	—	—	X
16	Jordbrukets produktion (14+15)	X	X	X
17	Sekundära icke-jordbruksaktiviteter (ej särskiljbara)	X	X	X
17.1	Bearbetning av jordbruksprodukter	X	X	X
17.2	Andra sekundära ej särskiljbara aktiviteter (varor och tjänster)	X	X	X
18	Jordbrukets produktion (16+17)	X	X	X
19	Total insatsförbrukning	X	X	X
19.01	Utsäde och förökningsmaterial	X	X	X
19.02	Energi; smörjmedel	X	X	X
19.02/1	— Elektricitet	—	—	X
19.02/2	— Gas	—	—	X
19.02/3	— Andra bränslen och drivmedel	—	—	X
19.02/4	— Övrigt	—	—	X
19.03	Gödnings- och jordförbättringsmedel	X	X	X
19.04	Växtskyddsmedel och bekämpningsmedel	X	X	X
19.05	Veterinärkostnader	X	X	X
19.06	Djurfoder	X	X	X
19.06/1	— Djurfoder som köps in från andra jordbruksföretag	X	X	X

▼B

Post	Lista över variabler	Överföring avseende referensår n		
		November år n (uppskattningar)	Januari år n+1 (uppskattningar)	September år n+1
19.06/2	— Djurfoder som köps in från enheter utanför jordbruket	X	X	X
19.06/3	— Djurfoder som produceras och konsumeras av samma företag	X	X	X
19.07	Underhåll av utrustning	X	X	X
19.08	Underhåll av byggnader	X	X	X
19.09	Jordbrukstjänster	X	X	X
▼M2				
19.10	Indirekt mätta finansiella förmedlingstjänster (FISIM)	X	X	X
19.11	Andra varor och tjänster	X	X	X
▼B				
20	Förädlingsvärde brutto till baspriser (18-19)	X	X	X
21	Kapitalförslitning	X	X	X
21.1	Utrustning	—	—	X
21.2	Byggnader	—	—	X
21.3	Planteringar	—	—	X
21.4	Övrigt	—	—	X
22	Förädlingsvärde netto till baspriser (20-21)	X	X	X

2. **Kontot för inkomstbildning**

Post	Lista över variabler	Överföring avseende referensår n		
		November år n (uppskattningar)	Januari år n+1 (uppskattningar)	September år n+1
23	Löner och kollektiva avgifter	X	X	X
24	Övriga produktionsskatter	X	X	X
25	Övriga produktionssubventioner	X	X	X
26	Faktorinkomst (22-24+25)	X	X	X
27	Driftsöverskott/sammansatt förvärvsinkomst (22-23-24+25)	X	X	X

3. **Kontot för företagsinkomst**

Post	Lista över variabler	Överföring avseende referensår n		
		November år n (uppskattningar)	Januari år n+1 (uppskattningar)	September år n+1
28	Arrende- och hyreskostnader	X	X	X
29	Räntekostnader	X	X	X
30	Ränteintäkter	X	X	X

▼B

Post	Lista över variabler	Överföring avseende referensår n		
		November år n (uppskattningar)	Januari år n+1 (uppskattningar)	September år n+1
31	Företagsinkomst (27-28-29+30)	X	X	X

4. **Poster i kapitalkontot**

Post	Lista över variabler	Överföring avseende referensår n		
		November år n (uppskattningar)	Januari år n+1 (uppskattningar)	September år n+1
32	Fasta bruttoinvesteringar i jordbruksprodukter	—	—	X
32.1	Fasta bruttoinvesteringar i planteringar	—	—	X
32.2	Fasta bruttoinvesteringar i djur	—	—	X
33	Fasta bruttoinvesteringar i icke-jordbruksprodukter	—	—	X
33.1	Fasta bruttoinvesteringar i utrustning	—	—	X
33.2	Fasta bruttoinvesteringar i byggnader	—	—	X
33.3	Andra fasta bruttoinvesteringar	—	—	X
34	Fasta bruttoinvesteringar (utan avdragsgill mervärdesskatt) (32+33)	—	—	X
35	Fasta nettoinvesteringar (utan avdragsgill mervärdesskatt) (34-21)	—	—	X
36	Lagerinvesteringar	—	—	X
37	Kapitaltransfereringar	—	—	X
37.1	Investeringsbidrag	—	—	X
37.2	Andra kapitaltransfereringar	—	—	X

5. **Arbetsinsats i jordbruket**

Post	Lista över variabler	Överföring avseende referensår n		
		November år n (uppskattningar)	Januari år n+1 (uppskattningar)	September år n+1
38	Total arbetsinsats i jordbruket	X	X	X
38.1	Oavlönat arbete i jordbruket	X	X	X
38.2	Avlönat arbete i jordbruket	X	X	X